

Ecoline
International

ЛОИҲАИ РУШДИ УСТУВОРИ ШАҲРИ ДУШАНБЕ

Ҳуҷҷати пеш аз лоиҳавӣ оид ба
идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ ва
арзёбии таъсири иҷтимоиву экологӣ
барои низоми ҷамъоварӣ ва лоиҳаи
васеъгардони партовгоҳи партовҳои
сахти маишии шаҳри Душанбе

НАҚШАИ КҶОНИДАН

Шартномаи No: TJ-SUE SMART CITY-410935-CS-CQS

Сентябр соли 2025

ЛОИҲАИ РУШДИ УСТУВОРИ ШАҲРИ ДУШАНБЕ

Ҳуҷҷати пеш аз лоиҳавӣ оид ба идоракунии
экологӣ ва иҷтимоӣ ва арзёбии таъсири
иҷтимоиву экологӣ барои низоми ҷамъоварӣ ва
лоиҳаи васеъгардонии партовгоҳи партовҳои
саҳти маишии шаҳри Душанбе

НАҚШАИ КЎЧОНИДАН

Шартномаи No: TJ-SUE SMART CITY-410935-CS-CQS

Омода шудааст:

ЧДММ «Эколайн Интернешнл»
(София, Булғория)

Ecoline
International

Дар ҳамкорӣ бо

ТЧ «Пешсаф»
(Ҳисор, Тоҷикистон)

Директор:
Др. Майя Гачечиладзе-Божеску

Тел. моб: +380951100727 /
+ 359876 63 0522,
Почтаи электронӣ: mgachechiladze@ecoline-int.org

Директор:
Шукуров Руслан

Тел.моб: + 992 778888752

Почтаи электронӣ: office@flagman.tj

Омода шудааст барои:

КВД «Шаҳри хушманд»-и Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии
шаҳри Душанбе

© ЧДММ «Эколайн Интернешнл», 2025
Ҳамаи ҳуқуқҳо ҳифз шудаанд.

Ҳама гуна истифода аз матни пурра ё ягон қисми он иқтибос овардани ҳуҷҷатро ҳамчун
манбаъ талаб мекунад.

ТАФСИЛОТИ ТАҲИЯ ВА НАШРИ ҲУЧҚАТҲО:

Нашр	Санаи нашр	Тавсиф
1	5 майи соли 2025	Пешниҳоди лоиҳаи ҳисобот барои баррасӣ ба унвони КВД «Шаҳри хушманд» ва Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ
2	27 майи соли 2025	Лоиҳаи ҳисобот, ки тибқи қайдҳои Фармоишгар такмил дода шудааст
3	24 июни соли 2025	Лоиҳаи ниҳоии ҳисобот, ки тибқи қайдҳои Фармоишгар ва Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ такмил дода шудааст
4	21 июли соли 2025	Лоиҳаи ниҳоии ҳисобот, ки аз рӯи шарҳҳои иловагии Фармоишгар такмил дода шудааст
5	8 сентябри соли 2025	Лоиҳаи ниҳоии ҳисобот, ки аз рӯи шарҳҳои иловагии Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ такмил дода шудааст

РҶЙХАТИ ИХТИСОРОТ

ГБЧ	Гуруҳи Бонки Чаҳонӣ
ГТЛ	Гуруҳи татбиқи лоиҳа
КВД	Корхонаи воҳиди давлатӣ
РИР	Раёсати истифодабарии роҳҳо
ХМК	Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ
СМИ ПСМ	Системаи мутаҳидшудаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ
ШЛТ	Шахсони аз лоиҳа таъсирдида
НҶҚМ	Нақшаи ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор
НАМ	Нақшаи амал оид ба муҳочират
НЧБВЗ	Нақшаи чорабиниҳо оид ба барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ
ЛРУШД	Лоиҳаи «Рушди устувори шаҳри Душанбе»
ҲПИЭИ	Ҳуҷҷати пеш аз лоиҳавӣ оид ба идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
ҚТ	Ҷумҳурии Тоҷикистон
МСМ	Минтақаи санитарӣ- муҳофизатӣ
НК	Нақшаи кҷчонидан
СИЭ	Стандартҳои иҷтимоӣ- экологии (Гуруҳи Бонки Чаҳонӣ)
ПСМ	Партовҳои саҳти маишӣ
АТИ	Асосноккунии техникаӣ- иқтисодӣ
ИКТМ	Иншооти коркарди такрорӣ мавод
ИПС	Идоракунии партовҳои саҳти маишӣ
ЭИ ё ИЭ	Экологӣ ва иҷтимоӣ ё Иҷтимоӣ ва экологӣ

ФЕҲРИСТИ ИСТИЛОҲОТ

Муҳочирати аҳоли	Таъсироте, ки дар натиҷаи хариди замин барои эҳтиёҷоти Лоиҳа ё маҳдуд намудани дастрасӣ ба замин ва захираҳои табиӣ ба миён меояд. Муҳочирати аҳоли, ҳам ҷойивазкунии ҷисмониро (яъне кӯчидан ё аз даст додани манзили зист аз ҷониби аҳоли) ва ҳам маҳдудсозии иқтисодиро (яъне талаф додани молу мулк ё захираҳо ва/ё маҳдуд гардидани дастрасӣ ба онҳо, ки боиси аз даст рафтани манбаи даромад ё воситаҳои зиндагӣ мегардад) дарбар мегирад. Муҳочират вақте ҳисобида мешавад, ки шахсон ё ҷомеаҳои, ки аз ҷониби лоиҳа таъсир мебинанд, ҳуқуқи рад кардани мусодираи замин ё маҳдудиятҳо дар истифодаи заминро масалан, дар ҳолати мусодираи қонунӣ ё ҷорӣ кардани маҳдудиятҳои истифодаи замин бар асоси ҳуқуқи надоранд, ва ин маҳдудиятҳо боиси муҳочирати онҳо мегардад (давлат барои мусодираи амволи хусусӣ ё пас аз гуфтушунидҳои бенатиҷа дар бораи ихтиёрӣ додани қитъаи замин, ки ба харидор ҳуқуқи мурочиат ба мусодираро медиҳад).
Шахси аз лоиҳа таъсирдида	Шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки ба муҳочират ё маҳдудсозии иқтисодӣ дучор мешавад.
Санаи қатъ	Санае, ки то фаро расидани он сокинон ё истифодабарандагони замин, ки қитъаҳои заминро дар минтақаи амалисозии Лоиҳа ишғол ё истифода менамоянд, ҳуқуқ доранд мақоми ШЛТ-ро (шахси аз лоиҳа таъсирдида) ба даст оранд. Ба ибораи дигар, ин муҳлати ниҳии амали ҳуқуқ барои гирифтани ҷуброн мебошад.
Ҷубронпулӣ	Пардохт ба шакли пулӣ ё молӣ барои молу мулк бо арзиши ивазкунӣ, ки барои эҳтиёҷоти Лоиҳа харидорӣ мешавад ё аз ҷониби Лоиҳа таъсир дидааст. Одатан тахмин меравад, ки сухан дар бораи ҳамаи шаклҳои ҷубронпулӣ меравад, аз ҷумла пешниҳоди қитъаи нави замин ва манзил ба ҷои он, ки аз даст рафтааст. Барои равшанӣ, истилоҳи «ҷубронпулӣ» бояд танҳо дар ҳолатҳои истифода шавад, ки сухан дар бораи талаф додани молу мулк меравад. Он кумакҳоеро, ки барои нороҳатӣ ё мушкилоти гуногун дода мешаванд ва ба аз даст рафтани молу мулк ё осебпазирии шахсони аз лоиҳа таъсирёфта алоқаманд нестанд, дарбар намегирад, инчунин он воситаҳо ё тадбирҳо, ки барои барқарорсозии манбаҳои даромад пешбинӣ ё ҷудо шудаанд, дарбар намегирад.
Арзиши ивазкунӣ ё "арзиши барқарорсозӣ"	Усули арзёбӣ, ки ҷуброни кофӣ барои иваз кардани амвол ва инчунин хароҷоти зарурии муомилоти марбут ба иваз кардани амволро таъмин мекунад. Хароҷоти амалиётӣ- ҳуқуқҳои маъмурӣ, ҳаққи бақайдгирӣ ё расмӣ гардондани ҳуқуқи моликият, хароҷоти асосноки кӯчидан ва дигар хароҷотҳои монандеро, ки шахсони аз лоиҳа таъсирдида маҷбуранд пардозанд, дарбар мегирад. Дар сурати мавҷуд будани бозори амалкунанда, арзиши ивазкунӣ арзиши бозорӣ аст, ки бо арзёбии амволи ғайриманқул, ки аз ҷониби арзёбии муस्ताқил ва соҳибхтисос гузаронида шудааст, илова бар хароҷоти муомилот муайян карда мешавад. Дар сурати мавҷуд набудани бозори амалкунанда, арзиши ивазкуниро бо усулҳои алтернативӣ муайян кардан мумкин аст - масалан, бо роҳи ҳисоб кардани арзиши маҳсулоти истеҳсолшуда бо истифода аз замин ё дороиҳои истеҳсолӣ, ё арзиши амортизатсиянашудаи мавод ва меҳнати ивазкунанда, ки барои сохтани биноҳо ё дигар амволи ғайриманқул истифода мешаванд, илова бар хароҷоти муомилот. Дар ҳар сурат, агар муҳочирати аҳоли ба аз даст додани сарпаноҳ оварда расонад, арзиши барқарорсозӣ бояд ҳадди аққал барои харид ё сохтмони манзил, ки ба меъёрҳои маҳаллии ҳадди аққали қобили қабул аз ҷиҳати сифату беҳатарӣ мувофиқат кунад, кофӣ бошад. Бо мақсади таъмин намудани пардохти ҷубронпулӣ бар асоси арзиши барқарорсозӣ, эҳтимол меравад, ки нархҳои пешбинишудаи ҷубронпулӣ бояд мувофиқ гардонида шаванд, агар дар минтақаҳои амалӣ намудани лоиҳа сатҳи балеңи инфлятсия мушоҳида шавад ё пардохти ҷубронпулӣ хеле дер аз вақти ҳисоб кардани нархҳои ҷубронпулӣ сурат гирад.
Кӯмаки молиявӣ / ёрӣ	Маблағҳои, ки барои ҷуброни хароҷот ва масрафҳои вобаста ба муҳочират пардохт карда мешаванд, ба ғайр аз маблағҳои, ки барои амволи гумшуда пардохт карда мешаванд (ки онҳоро аз 'ҷуброн'фарқ мекунад). Масалан, "кӯмаки пулӣ барои кӯчидан "ё" кӯмаки пулӣ барои интиқоли амвол " метавонад ба ШЛТ пардохт карда шавад, ки дар натиҷаи хариди замин барои эҳтиёҷоти Лоиҳа

	маҷбур мешаванд ба ҷои дигар кӯчонида шаванд.
Чубронпулӣ ва кӯмак / имтиёзҳо	Маҷмӯи тадбирҳо, аз ҷумла чубронпулӣ дар шакли пулӣ ё молӣ, тадбирҳои барқарорсозии сатҳи зиндагӣ, кӯмак дар муҳочират, чораҳо оид ба иваз кардани манбаъҳои даромад ва кӯмак дар раванди кӯчонидан, ки барои ШЛТ вобаста ба хусусияти талафоти онҳо барои барқарор кардани вазъи иқтисодӣ ва иҷтимоии онҳо пешбинӣ шудаанд.
Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо	Раванде, ки тибқи талаботи қонунгузори миллӣ ва Бонки Ҷаҳонӣ, санадҳои меъёрии маҳаллӣ ё қарорҳои мақомоти маъмури пешбинӣ шудааст, то соҳибони амвол ва дигар ШЛТ тавонанд ба ҳалли қаноатбахши масъалаҳои марбут ба бегона кардани амвол, гирифтани чуброн ва дигар ҷанбаҳои муҳочират ноил шаванд.
Хонавода	Ҳамаи шахсоне, ки яқҳо зиндагӣ менамоянд ва воҳиди ягонаи иҷтимоиро ташкил медиҳанд. Рӯйхати хоҷагиҳо бо роҳи гузаронидани барӯйхатгирӣ тартиб дода мешавад, ки он ҳамчун воситаи бақайдгирии онҳо ва эътирофи ҳуқуқи қонунии онҳо барои гирифтани чуброн, дастгирӣ ва кӯмак дар доираи Лоиҳа хизмат мекунад.
Манбаъҳои воситаҳои зиндагӣ	Маҷмӯи пурраи маблағҳое, ки шахсони алоҳида, оилаҳо ва ҷомеаҳо барои ба даст овардани воситаҳои зиндагӣ истифода мебаранд, аз ҷумла музди меҳнати дар ҷои кор гирифташуда; даромади пулӣ аз фаъолияти соҳибкорӣ ё фурӯши маҳсулоти парваришшуда, молҳо, маҳсулоти ҳунармандӣ ё хизматрасонӣ; даромад аз иҷораи замин ё бино; даромад аз машғулиятҳои зироаткорӣ ё чорводорӣ, ҳиссаи ҳосили ҷамъоваришуда ё маҳсулоти истеҳсолшудаи чорводорӣ; молҳои мустақилона истеҳсолшуда ё маҳсулоти парваришшуда, ки барои мубодила ё бартер истифода мешаванд; молҳо ва маҳсулот барои истеъмоли худ; хӯрок, мавод, сӯзишворӣ ва молҳо барои истеъмоли шахсӣ ё оилавӣ, ё даромад аз истифодаи захираҳои табиӣ ва ҷамъиятӣ; нафақа ва дигар пардохтҳои, ки аз ҷониби давлат гирифта мешаванд.
Барқарор кардани манбаъҳои рӯзгор	Намудҳои мушаххаси кӯмак ё фаъолиятҳои, ки ба дастгирӣ ва талошҳои ШЛТ дар раванди барқарор кардани тарзи хоҷагидорӣ онҳо ба сатҳҳои, ки пеш аз оғози Лоиҳа сурат гирифта буданд, равона карда шудаанд. Беҳтар аст, ки чуброн ва кӯмак барои барқарор кардани манбаъҳои рӯзгор алоҳида баррасӣ карда шавад. Тадбирҳои барқарорсозии манбаъҳои рӯзгор одатан намудҳои гуногуни кӯмаки пулӣ ва дигар кӯмакҳо, инчунин чорабиниҳои ёрирасон, аз қабили омӯзиш, кӯмак дар рушди фаъолияти кишоварзӣ ё соҳибкориро дарбар мегиранд.
Шахсҳо ва гурӯҳҳои муҳофизатна шуда ё осебпазир	Онҳое, ки эҳтимол аз таъсири лоиҳа зарар мебинанд ва / ё нисбат ба дигарон нисбат ба қобилияти истифодаи манфиатҳои лоиҳа маҳдудиятҳои бештар доранд. Инчунин эҳтимоли зиёд дорад, ки ҷунин шахс ё гурӯҳ аз раванди машваратҳои асосӣ хориҷ карда шавад ё дар онҳо пурра иштирок карда натавонад, бинобар ин онҳо метавонанд ба чораҳои махсус ва / ё мусоидат ниёз дошта бошанд. Дар ин ҳолат омилҳои синну солро ба назар гирифтани лозим аст (ин ҳам ба пиронсолон ва ҳам ба ноболиғон дахл дорад), аз ҷумла ҳолатҳои, ки ҷунин шахсон метавонанд аз оилаҳо, ҷомеаҳо ё дигар шахсоне, ки ба онҳо вобастаанд, ҷудо шаванд.
Хонаводаҳо, ки дар ҳолати осебпазир қарор доранд	Хонаводае, ки дар натиҷаи муҳочират метавонад нисбат ба дигарон бештар ба ҷудокунии (маргинализатсия) иҷтимоӣ дучор шавад ё дар хатар бошад, ба монанди хонаводаҳо, ки дар сатҳи камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд; хонаводаҳо, ки занон роҳбарӣ мекунанд ва камтар аз ду нафар калонсол даромад мегиранд; хонаводаҳои калон бо чор ва зиёда кӯдакони то 18-сола; хонаводаҳо, ки дар он маъюбон ва пирони танҳо ҳастанд;
ШЛТ-ҳои қонунӣ	Шахсони аз лоиҳа таъсирдида, ки ҳуқуқи расман ба расмият даровардашудаи моликият ё дигар ҳуқуқи моликият ё истифодаи замин ва/ё манзил/амволи дар он ҷойгиршударо надоранд, аммо барои гирифтани ин ҳуқуқ тибқи қонун асосҳои қонунӣ доранд (аз ҷумла ҳуқуқҳои анъанавӣ ва муқаррарнамудаи расму оин, ки

	қонунгузори милли эътироф кардааст).
ШЛТ-ҳои ғайриқонунӣ	Шахсони аз лоиҳа таъсирдида, ки ҳаққи моликият ё талаб қардани замин ва амволи дар он ҷойгиршударо, ки онро ишғол ва истифода мебарад, надорад.

МУНДАРИҶА

1	МУҚАДДИМА.....	8
1.1	Замина.....	8
1.2	Асосноккунӣ барои таҳияи Нақшаи кўчонидан.....	9
1.3	Ҳадафҳои Нақшаи кўчонидан	10
1.4	Объектҳо ва фаъолиятҳои алоқаманд	10
2	ЧОРЧЎБАИ МЕЪЁРИВУ ҲУҚУҚӢ ВА ТАҲЛИЛИ ИХТИЛОФҲО БАӢНИ САНАДҲОИ МЕЪЁРИВУ ҲУҚУҚИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ВА ТАЛАБОТИ ГУРӢҲИ БОНКИ ҶАҲОНӢ ОИД БА КЎЧОНИДАН, ИНЧУНИНЧОРАБИНИҲОИ ПЕШНИҲОДШАВАНДА БАРОИ БАРТАРАФ НАМУДАНИ ИХТИЛОФҲО	10
2.1	Қонунгузори миллӣ	11
2.2	Талаботи Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ.....	12
2.3	Муқоисаи қонунгузори миллӣ бо талабот ва сиёсати ГБҶ дар соҳаи муҳоҷират ...	13
3	ТАЪСИРҲО ВА ХАТАРҲОИ ЭҲТИМОЛИИ МУҲОҶИРАТ	19
3.1	Компоненти 1 - навсозии ҷамъоварии ПСМ дар шаҳри Душанбе.....	19
3.2	Компоненти 2 – васеъгардонии партовгоҳ	19
4	ТАЪСИРҲО ВА ХАТАРҲОИ ЭҲТИМОЛИИ МАҲДУДСОЗИИ ИҚТИСОДИӢ.....	21
4.1	Компоненти 1- навсозии ҷамъоварии ПСМ дар шаҳри Душанбе.....	21
4.2	Компоненти 2 – васеъгардонии партовгоҳ	25
5	СТРАТЕГИЯИ ҶУБРОНПУЛӢ ВА БАРҚАРОРСОЗИИ ВОСИТАҲОИ ЗИНДАГӢ	29
5.1	Принсипҳои асосӣ.....	29
5.2	Ҳуқуқ ба ҷуброн ва санаи қатъ.....	30
6	ҶАДВАЛИ ПЕШАКИИ НАМУДҲОИ ҶУБРОН ВА КӢМАК.....	31
7	МАШВАРАТ БО ҶОНИБҲОИ МАНФИАТДОР	41
7.1	Машваратҳое, ки маълумотро барои таҳияи Нақшаи кўчонидан таъмин кардаанд	41
7.2	Наشري иттилоот ва машварат дар доираи таҳияи Нақшаи кўчонидан	41
7.3	Машварат дар доираи татбиқи Нақшаи кўчонидан, таҳия ва татбиқи НАМ/ НЧБВЗ	41
8	МЕХАНИЗМИ ПЕШНИҲОД ВА БАРАСИИ ШИКОЯТҲО.....	43
9	МЕХАНИЗМҲОИ ТАТБИҚ ВА БУҶЕТ	44
9.1	Марҳилаҳои оmodасозии НАМ ва НЧБВЗ, нақшҳо ва вазифаҳои иштирокчиёни асосӣ	44
9.2	Ташаккули иқтидори зарурӣ барои иҷрои Нақшаи кўчонидан, НАМ ва НЧБВЗ	46
9.3	Буҷет.....	46
10	МОНИТОРИНГ ВА ҲИСОБОТДТӢ	47
10.1	Мониторинги дохилӣ аз ҷониби ГТЛ	47
10.2	Мониторинги Лоиха аз ҷониби ГБҶ.....	48
10.3	Аудити мустақили татбиқи НАМ ё НЧБВЗ	48
	ЗАМИМАИ 1. ШАКЛИ ПЕШАКИИ АРЗӢБИИ МУҲОҶИРАТ	49

РҶЙХАТИ ҶАДВАЛҶО ВА РАСМҶО

Расми 1 Минтақаи ҳифзи санитарию меъёрии партовгоҳи шаҳри Душанбе	20
Ҷадвали 1. Хулосаи таҳлили фарқиятҳо байни талаботи санадҳои меъёрий- ҳуқуқии ҚТ ва талаботи ГБЧ дар соҳаи муҳоҷират	14
Ҷадвали 2. Шумораи солҳои корӣ дар соҳаи ҷамъоварии партовҳо дар байни пурсидашудагон	24
Ҷадвали 3. Ҳиссаи тахминии даромад аз ҷамъоварии партовҳо дар буҷети ҳармоҳаи хонаводаҳои ҷамъкунандагони таҳқиқшуда	24
Ҷадвали 4. Ҳиссаи тахминии даромади ҷамъоварии партовҳо дар буҷаи якмоҳаи хонаводаҳои ҷамъкунандагони пурсидашуда	28
Ҷадвали 5. Ҷадвали пешакии намудҳои ҷубронпулӣ ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ	33
Ҷадвали 6. Тавсифи мухтасари вазифаҳо ва нақшҳо оид ба татбиқи Нақшаи кӯчонидан	44

1 МУҚАДДИМА

1.1 Замина

Ҳукумати Тоҷикистон ва Корхонаи воҳиди давлатии «Шаҳри хушманд»¹ (Фармоишгар) Лоиҳаи рушди устувори шаҳри Душанбе (минбаъд – ЛРУШД, Р179630) - ро мутобиқи сиёсат ва талаботи Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ (ГБЧ) таҳия намуда истодааст. Дар доираи ЛРУШД ташаккули системаи мутаҳидшудаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ барои шаҳри Душанбе (минбаъд Лоиҳа) пешбинӣ шудааст.

Лоиҳаи пешниҳодшуда ба ҳалли мушкилоти молиявӣ ва амалиётӣ дар баҳши партовҳои саҳти маишӣ Душанбе тавассути як қатор тадбирҳои дорои хусусияти асосӣ ва тадбирҳои институтсионалӣ равона шудааст. Тавассути чунин чораҳо, Лоиҳа ба ташаккули системаи мутаҳидшудаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ ва ба устувории молиявӣ ва иҷтимоии амалиёт мусоидат мекунад, то натиҷаҳои дарозмуддати беҳтар кардани истифодаи иншоот ва фаъолияти амалиётӣ таъмин карда шаванд. Дар солҳои 2022 ва 2023 аз ҷониби ГТЛ КВД «Шаҳри хушманд» ва ГБЧ Арзёбии мухтасари системаи мавҷудаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳри Душанбе² гузаронида шуд. Бар асоси хулосаҳои гирифташуда ва мушкилоти муайянгардида лоиҳае таҳия гардид, ки аз чор қисмати зерин иборат аст:

Қисмати 1: Баланд бардоштани самаранокии ҷамъоварии партовҳои саҳти маишӣ (тахминан 17 миллион доллари ИМА). Дар доираи ин қисмати лоиҳа пешбинӣ шудааст, ки: i) нуқтаҳои ҷамъоварии партовҳо, воситаҳои нақлиёт барои ҷамъоварӣ ва таҷҳизот то стандартҳои ҳадди ақал навсозӣ карда шаванд;

ii) низомии ҷамъоварии партовҳо барои ба даст овардани самаранокии ҳадди ақал тавассути истифодаи ҳалли инноватсионӣ ва технологияҳои муосир дар истифода ва идоракунии таҷҳизот такмил дода шаванд; ва

iii) лоиҳаҳои пилотӣ оид ба ҷорӣ намудани системаи ҷудокунӣ дар манбаъҳои ташаккули партовҳо барои хонаводаҳо, корхонаҳо ва муассисаҳои ҷамъиятӣ ташкил карда шаванд, ки инро дарбар мегирад таъмин намудани контейнерҳо барои ҷудокунӣ, роҳандозии ташаббусҳои компостсозӣ ва амалӣ намудани маърақаҳои иттилоотӣ бо ҳадафи тағйир додани рафтори аҳоли. Дар доираи ин қисмат беҳтар намудани мутобиқат ва самаранокии хизматрасониҳои ҷамъоварии партовҳои саҳти маишӣ, ки аз ҷониби чор Корхонаи воҳиди давлатии партовкашонии шаҳри Душанбе пешниҳод карда мешаванд, пешбинӣ карда мешавад.

Қисмати 2: Коркард ва нобудсозии партовҳои саҳти маишӣ (тахминан 17 миллион доллари ИМА). Дар доираи ин қисмат навсозӣ ва барқарорсозии параметрҳои истифодаи партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ шаҳри Душанбе, инчунин беҳтар намудани нишондиҳандаҳои экологии он, ки ба коҳиш додани оқибатҳои тағйирёбии иқлим, баланд бардоштани сатҳи барқарорсозии захираҳо ва қонеъ гардонидани талаботи ҷамъкунандагони партовҳо мусоидат менамояд, пешбинӣ гардидааст. Ин қисмат маблағгузориҳои i) такмили иншооти сохтори муҳандисии партовгоҳи мавҷудаи партовҳои саҳти маишӣ, сохтмони ячейкаҳои нави санитарии партовгоҳ ва хариди таҷҳизоти дахлдор барои истифодаи партовгоҳ ва ii) насби маҷмааи (комплекси) хурдҳаҷм оид ба барқарорсозии мавод, дар асоси хатти оддии ҷудокунӣ, барои истихроҷи маводи партовҳои тақрорӣ, барои истифодаи дуюмдараҷа ва коркард.

Қисмати 3: Таҳкими иқтисодии институтсионалӣ (тахминан 5 миллион доллари ИМА). Ин қисмат ҷанбаҳои умумии институтсионалии идоракунии ҷамъаҷонибаи партовҳои саҳтро дар шаҳри Душанбе тақвият дода, иқтисодии зарурии институтсионалиро васеъ намуда,

¹ Корхонаи воҳиди давлатии «Шаҳри хушманд (Smart city)». <https://dsc.tj/ru/glavnaya/>

² Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ (БЧ) Фонди молиявӣ оид ба иқлим. Мухтасари Баҳши идоракунии партовҳои саҳти Душанбе: Вазъият ва мушкилот – 2023.

ҳамзамон идоракунии самаранокиро дар доираи сиёсати муносиб такмил медиҳад. Дар доираи ин қисмат таҳия ва ҷорӣ намудани i) сохтори маҷмаавии (комплексии) дарозмуддат ва нақшаи идоракунии мутаҳидшудаи партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳри Душанбе, ii) таҳияи нақшаҳои баланд бардоштани фаъолияти самаранокии кор барои КВД, iii) ташкили маърақаҳои огоҳии иттилоотии аҳоли/тағйир додани рафтор, iv) ҷорикунӣ тарифҳо/пардохтҳои дахлдор барои ҷамъоварӣ ва нобудсозии партовҳо, системаҳои такмилёфтаи ҳисоббаробаркунӣ ва v) таҳияи харитаи роҳ барои рушди шаҳри сабз, аз ҷиҳати иқлим оқилона ва аз ҷиҳати технологӣ асоснок дар шаҳри Душанбе.

Қисмати 4: Дастгирии идоракунии лоиҳа (тахминан 1 миллион доллари ИМА). Дар доираи ин қисмат дастгирии (маблағгузори) хароҷоти иловагии истифодаи Гурӯҳи татбиқи Лоиҳаи КВД «Шаҳри хушманд» ва машваратчиён оид ба идоракунии Лоиҳа пешбинӣ карда мешавад.

1.2 Асосноккунӣ барои таҳияи Нақшаи кҷчонидан

Татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар доираи Қисматҳои 1 ва 2 метавонад бо ҷудо кардани замин, маҳдуд кардани истифодаи замин, ва аз даст додани манбаҳои даромад алоқаманд бошад.

1.2.1 Қисмати 1

Зерлоиҳаҳои эҳтимолӣ метавонанд: i) навсозии нуқтаҳои ҷамъовариҳои партовҳо ва ii) зерлоиҳаҳои озмоишӣ оид ба ҷамъовариҳои ҷудоғонаи партовҳо дар манбаҳои дарбар гиранд. Пешбинӣ шудааст, ки навсозии нуқтаҳои ҷамъовариҳои партовҳо дар доираи майдончаҳои мавҷуда амалӣ карда мешаванд. Агар барои нуқтаҳои нави ҷамъоварӣ ё дигар иншоотҳои лоиҳаҳои озмоишӣ замин лозим бошад, пас онҳо аз заминҳои озоди давлатӣ дар дохили шаҳр, ҷудо карда мешаванд. То моҳи августи соли 2025, зерлоиҳаҳо бо ҷойгиршавӣ ва тавсифи онҳо ҳанӯз муайян нашудаанд, асосноккунии техникӣ-иқтисодии (АТИ) онҳо акнун таҳия карда мешавад. Аз ин рӯ, муайян кардани эҳтимолияти пайдоиши хатарҳои маҳдудсозии иқтисодӣ, хусусият ва ҷойгиршавии онҳо ғайриимкон аст. Бо назардошти номуайяни, ин ҳуҷҷати пеш аз лоиҳавии «Нақшаи кҷчонидан» таҳия карда шуд. Он таъсири эҳтимолиро ба монанди муҳочират ё аз даст додани манзил ва иншоот (ки эҳтимоли он хеле кам аст), аз даст додани амвол (масалан, замин ё дарахтон)-ро фаро мегирад. Ғайр аз он, ин Қисмат метавонад ба манбаҳои даромад / зиндагии ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ³, ки дар дохили шаҳр ҷузъҳои арзишмандро аз партовҳои интиҳоб мекунанд, инчунин коркардуандагони ғайрирасмии партовҳо ва савдогарони партовҳои металлӣ (ки аз фаъолияти ғайрирасмии ҷамъкунандагон вобастаанд) таъсири манфӣ расонад.

1.2.2 Қисмати 2

Бозсозӣ ва васеъ кардани партовгоҳи гирифтани қитъаҳои иловагии заминро талаб мекунад, ки ин метавонад ба маҳдудсозии иқтисодӣ оварда расонад ва ҳатто муҳочиратро ба вуҷуд орад. Ҳолати охиронро метавон ва зарур аст, ки истисно намуд, бо қабули қарорҳое, ки ба биноҳои истиқоматӣ таъсир намерасонанд. Мушовири иҷтимоӣ ва экологӣ пешниҳод мекунад, ки агар васеъшавии партовгоҳ ба самти шарқ ва шимолу шарқ пешниҳод карда шавад, оқибатҳои кҷчонидан камтар хоҳад буд. Дар ҳоле ки оқибатҳои назарраси кҷчониданро интизор шудан мумкин аст, ин агар партовгоҳ ба самти ғарб, ҷануб ва ҷанубу ғарб васеъ шавад. То моҳи августи соли 2025, қарорҳо дар бораи партовгоҳи ҳанӯз муайян нашудаанд, асосноккунии техникӣ-иқтисодӣ танҳо акнун ба таҳияи шурӯъ мегардад. Аз ин рӯ, дар ин марҳила таъсири гуногуни эҳтимолӣ,

³ Хусусан агар ба контейнерҳои нав дар майдонҳои такмилёфта дастрасӣ набошад

ки метавонанд бо васеъшавии партовгоҳ алоқаманд бошанд, ба Нақшаи кўчонидан дохил карда шудаанд. Дар он масъалаҳои таъсири лоиҳа ба чамъкунандагони ғайрирасмӣ, ки дар партовгоҳ фаъолият мекунанд, инчунин коркардуандагони ғайрирасмӣ партовгоҳ ва тоҷирони партовгоҳи металлӣ, инъикос ёфтаанд. Мувофиқи вазифаи техникӣ, минбаъд, дар асоси маълумоти лоиҳавӣ⁴, бояд Нақшаи амал оид ба муҳочират (НАМ) ва Нақшаи чорабиниҳо оид ба барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ (НЧБВЗ) тартиб дода шаванд.

Бояд қайд кард, ки зарурати муҳочират метавонад дар вазъияти мавҷуда дар робита ба мавҷудияти биноҳои истиқоматӣ дар минтақаи меъёрии санитарӣ - муҳофизатии 500-метраи партовгоҳи амалкунанда (**Расми 1**) ба миён ояд. Аммо, Фармоишгар ва лоиҳакашон аз рӯи пешниҳодҳои техникӣ оид ба бастан ва барқарор кардани ячейкаҳои истифодашуда дар қисми ғарбии партовгоҳ кор мекунанд, то имкони муҳочиратро пешгирӣ кунанд ё онро ба ҳадди имкон кам намоянд.

1.3 Ҳадафҳои Нақшаи кўчонидан

Азбаски хусусият ва миқёси дақиқи ҷудо кардани замин ё маҳдудияти истифодаи замин дар ин марҳилаи омодагӣ Қисматҳои 1 ва 2 маълум нест, Нақшаи кўчонидани мазкур таҳия шудааст. Ҳадафи он муайян кардани меъёрҳо, принципҳо ва равандҳои асосӣ мебошад, ки равандҳои хариди қитъаи замин, арзёбии молу мулкҳои осебдида ва манбаъҳои гумшудаи даромад, пардохти ҷуброн, барқарорсозии сохтори хоҷагӣ ва дигар таъсироти муҳочиратро роҳнамоӣ хоҳанд кард, ки ҳам ба зерлоиҳаҳо дар шаҳри Душанбе ва ҳам ба васеъсозии партовгоҳ (аз ҷумла лоиҳаҳои вобаста, агар пайдо шаванд) марбутанд. Нақшаи кўчонидан барои таҳияи минбаъдаи НАМ ва НЧБВЗ дар доираи чорҷубаи Лоиҳа муқаррар мегардад.

Фаъолият дар доираи лоиҳа, ки бо муҳочират ва маҳдудсозии иқтисодӣ алоқаманд аст, то он даме, ки нақшаҳои мушаххас (НАК ва НЧБВЗ) ба анҷом нарасанд ва аз ҷониби ГБҶ тасдиқ карда нашаванд, оғоз намешавад.

1.4 Объектҳо ва фаъолиятҳои алоқаманд

ГБҶ «объектҳои алоқаманд»-ро ҳамчун «объектҳо ё фаъолиятҳои, ки дар доираи лоиҳа маблағгузорӣ намешаванд ва ба андешаи Бонк: (а) бевосита ва ба таври назаррас бо лоиҳа алоқаманданд; ва (б) корҳо оид ба онҳо ҳамзамон бо татбиқи лоиҳа гузаронида мешаванд ё ба нақша гирифта мешаванд; ва (с) барои амалисозии лоиҳа заруранд ва агар лоиҳа амалӣ намешуд, сохта ё васеъ карда намешуданд».⁵ Мутобиқи талаботи Гуруҳи Бонки Ҷаҳонӣ, Стандарти иҷтимоӣ экологӣ (СИЭ) 5 «Мусодираи замин, маҳдуд намудани истифодаи замин ва кўчонидан» ба иншооти вобаста татбиқ мегардад, то ҳадде ки Қарзгиранда онҳоро назорат мекунад ё ба онҳо таъсир мерасонад.

Мувофиқи равиши қабулшуда барои тарҳрезии Лоиҳа, ба он объектҳои роҳсозӣ, энергетикӣ ё дигар объектҳои инфрасохторӣ дохил мешаванд, бинобар ин объектҳои марбут муайян карда нашудаанд.

2 **ЧОРҶУБАИ МЕЪЁРИВУ ҲУҚУҚИ ВА ТАҲЛИЛИ ИХТИЛОҶҶО БАЙНИ САНАДҶОИ МЕЪЁРИВУ ҲУҚУҚИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН ВА ТАЛАБОТИ ГУРҶҶИ БОНКИ**

⁴ Зарурат ва ҳаҷми эҳтимолии кўчонидан, аз ҷумла, аз қарорҳои лоиҳавии қабулшуда, ҳам барои барқарорсозии харитаҳои мавҷуда ва ҳам барои васеъ кардани партовгоҳи вобаста хоҳад буд. Сатҳи тафсилоти НАК ва НЧБВЗ бо назардошти андозаи имконпазири МСМ муайян карда мешавад.

⁵ Маълумот ва талаботҳо нисбат ба иншооти ҳампайванд ба таври муфассал дар ҶПИЭИ баррасӣ карда шудаанд

ЧАҲОНӢ ОИД БА КЎЧОНИДАН, ИНЧУНИН ЧОРАБИНИҲОИ ПЕШНИҲОДШАВАНДА БАРОИ БАРТАРАФ НАМУДАНИ ИХТИЛОФҲО

Нақшаи кўчонидани мазкур мувофиқи талаботҳои зерин таҳия шудааст:

- Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҚТ)
- Стандарти иҷтимоӣ-экологии 5-и ГБҶ: "Мусодираи замин, маҳдуд кардани истифодаи замин ва кўчонидан",
- Тавсияҳои методӣ ба СИЭ 5 аз соли 2018⁶,

Нақшаи кўчонидан инчунин тавсияҳои роҳбарияти Корпоратсияи Байналмилалии Молиявӣ (КБМ) «Хариди замин ва муҳочират: дастур оид ба амалияи дуруст»-ро (2023)⁷ ба назар мегирад.

2.1 Қонунгузори миллӣ

Заминаи ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи моликият, истифодаи замин ва баҳодихии амвол, ки пеш таҳия шудаанд ва аз Конститутсия, системаи қонунҳо ва санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ асос гирифтаанд, дар зер асосҳои онҳо баррасӣ мешаванд.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (соли 1994 бо тағйироту иловаҳои минбаъда) санади олии қонунгузорӣ буда, муқаррар менамояд, ки замин моликияти истисноии давлат мебошад (моддаи 13). Он инчунин ҳуқуқҳои шаҳрвандонро ба саломатӣ ва муҳити мусоид қафолат медиҳад (моддаи 44).

Кодекси замини ҚТ аз 13 декабри соли 1996⁸ санади асосии танзими муносибатҳои замин, аз ҷумла гирифтани замин барои эҳтиёҷоти давлатӣ ва ҷамъиятӣ. Кодекси замин муқаррар мекунад, ки замин моликияти истисноии давлат аст ва шаҳрвандон ва ташкилотҳо қитъаҳои заминро бо ҳуқуқи истифода (моликияти меросии дарозмуддат, кӯтоҳмуддат ё умрбод) соҳиб мешаванд. Ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин бо ҳуқуқи бегона кардани он метавонад мавзӯи хариду фурӯш, тӯҳфа, иваз, иҷора, гарав ва дигар аҳдҳо бошад ва инчунин метавонад ба шахси дигар бо тартиби мерос ё ворисии универсалӣ гузарад (моддаи 2.2).

Дар Кодекси замин асосҳои қатъи ҳуқуқи истифодаи замин, аз ҷумла мусодираи (бегона кардани) қитъаи замин барои эҳтиёҷоти давлатӣ ва ҷамъиятӣ бо пардохти ҷуброн пешбинӣ шудааст. Моддаи 24-и Кодекси замин пешбинӣ мекунад, ки заминҳои барои кишоварзӣ номувофиқ барои ҷойгиркунии иншооти ба кишоварзӣ алоқаманд (масалан, партовгоҳҳои саҳти маишӣ) ҷудо карда шаванд, дар моддаи 29 бошад, ба ҳадди ақал кам кардани мусодираи заминҳои арзишманди кишоварзӣ таъкид шудааст.

Кодекси замин (моддаҳои 41–43) ва санадҳои қонунгузори ҳукумат тартиби ба даст овардани заминро барои эҳтиёҷоти давлатӣ бо ҷуброни хароҷот танзим мекунад. Мувофиқи моддаи 40-уми Кодекси замин заминистифодабаранда бояд на дертар аз як сол пеш аз гирифтани ҳуқуқи истифодаи замин ба таври хаттӣ огоҳ карда шавад. Дар моддаи 43-и Кодекси замин муқаррар карда шудааст, ки тартиби ҷуброни зарари истифодабарандагон заминро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад. Мувофиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2011 № 641

⁶ <https://documents1.worldbank.org/curated/en/811931548277200104/Guidance-Note-for-Borrowers-ESS5-Land-Acquisition-Restrictions-on-Land-Use-and-Involuntary-Resettlement.pdf>

⁷ <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/ifc-handbook-for-land-acquisition-and-involuntary-resettlement.pdf>

⁸ Кодекси замини Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 13 декабри соли 1996 (бо тағйироту иловаҳо, ки мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон № 199 аз 28.07.2006, № 357 аз 05.01.2008, № 405 аз 18.06.2008, № 704 аз 25.03.2011, № 819 аз 16.04.2012, № 891 аз 01.08.2012, № 1363 аз 14.11.2016, № 1823 аз 23.12.2021, № 1824 аз 23.12.2021, № 1825 аз 23.12.2021, № 1902 аз 19.07.2022, № 1974 аз 22.06.2023 ворид карда шудаанд) https://www.adlia.tj/show_doc.fwx?rgn=132093&contype=2

⁹чуброни замини мусодирашуда ва зарари вобаста ба он (арзиши ободонӣ, зироатҳо ва биноҳо) ба шахсе, ки ҳуқуқи у қатъ гардидааст, инчунин ҷудо кардани қитъаи замини ба он баробар (агар имкон бошад) то қатъ гардидани ҳуқуқи истифодабарӣ пешбинӣ шудааст.

Кодекси граждани ҚТ аз 24 декабри соли 2022 қонунгузори заминро бо муқаррарот дар бораи ҳимояи ҳуқуқҳои амволи Ҳангоми гирифтани амволи ғайриманкул пурра мекунад. Аз ҷумла, моддаи 310-и он пешбинӣ мекунад, ки Ҳангоми бегона кардани молу мулк барои эҳтиёҷоти давлатӣ ба соҳибмулк ё дигар соҳиби ҳуқуқ) арзиши бозори молу мулк ва зарар ҷуброн карда мешавад. Инчунин, кодекс риояи тартиби одилонаи харидро талаб мекунад ва ҳуқуқи баҳс кардани андозаи ҷубронпулиро дар тартиби судӣ медиҳад. Бо ҳамроҳии меъёрҳои қонуни замин, ин баробар ба мувозинати миллӣ барои ҳифзи ҳуқуқҳои шахсони аз лоиҳа таъсирпазир Ҳангоми мусодираи маҷбурии молу мулк мебошад.»

Қонуни ҚТ аз 12 майи соли 2001 № 18 "Дар бораи арзёбии замин"¹⁰ (дар таҳрири Қонуни ҚТ аз 12.05.2007 № 262) системаи арзёбии кадастри давлатӣ ва нархи меъёрии заминро ҷорӣ мекунад. Он расмиёти муайян кардани минтақаҳои кадастрӣ, ҳисоб кардани арзиши қитъаҳо ва навсозии маълумотро, ки барои андозбандӣ, иҷора ва истифодаи оқилонаи замин асос мебошанд, тавсиф мекунад.

Қонуни ҚТ аз 7 августи соли 2020, №1720 "Дар бораи фаъолияти арзёбӣ"¹¹ асосҳои ҳуқуқӣ ва ташкилии баҳодихии касбиро муқаррар менамояд: ки метавонад баҳодиханда бошад, ба фаъолият чӣ гуна иҷозатнома дода мешавад, кадом стандартҳо ва усулҳо татбиқ карда мешаванд, ҳисобот чӣ гуна тартиб дода мешавад ва тарафҳо чӣ гуна масъулият доранд. Он арзёбии мустақил ва шаффофи бозорро барои муомилоти амволи давлатӣ ва хусусӣ ҳатмӣ мекунад.

Талаботи дахлдори қонунгузори ҚТ дар зер баррасӣ карда шудааст (**Чадвали 1**).

2.2 Талаботи ГБЧ

СИЭ 5 эътироф мекунад, ки мусодираи замини вобаста ба лоиҳа ва маҳдудиятҳои истифодаи замин метавонад ба ҷомеаҳо ва шахсони алоҳида таъсири манфӣ расонад. Мусодираи замин ё маҳдудиятҳои истифодаи замин метавонад боиси муҳочират (кӯчидан ба ҷои дигар, аз даст додани замини истиқоматӣ, аз даст додани паноҳгоҳ), маҳдудсозии иқтисодӣ (аз даст додани замин, амвол ё дастрасӣ ба амвол, ки боиси аз даст додани манбаи даромад ё дигар воситаҳои зиндагӣ) мегардад ё ҳарду. Истилоҳи «муҳочират» ба ин таъсири манфӣ дахл дорад. Муҳочират вақте ҳисобида мешавад, ки шахсони воқеӣ ё ҷомеаҳои аз лоиҳа таъсирдида ҳуқуқи эътироз ба мусодираи замин ё маҳдудиятҳои истифодаи заминро надоранд, ки боиси муҳочират ё маҳдудсозии иқтисодии онҳо мегардад.

Ҳадафҳои СИЭ 5:

- Пешгирии муҳочират ё дар ҳолати ногузир кам кардани он тавассути баррасии вариантҳои алтернативии лоиҳа;
- Пешгирии кӯчонидани маҷбури;
- Кам кардани таъсири ногузири иҷтимоӣ иқтисодӣ, ки дар натиҷаи мусодираи замин ё маҳдудиятҳои истифодаи замин ба вучуд меоянд, тавассути: (а)

⁹Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2011 № 641 «Дар бораи тасдиқи Тартиби ҷуброни зарар ба заминистифодабарандагон ё истифодабарандагони дигар ҳуқуқҳои ба қайд гирифташуда вобаста ба замин ва талафоти вобаста ба аз муомилот гирифтани замин». http://portali-huquqi.tj/publicadliya/view_gonunhoview.php?showdetail=&asosi_id=13474

¹⁰ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 майи соли 2001 №18 «Дар бораи баҳои замин» https://www.adlia.tj/show_doc.fwx?Rgn=2048

¹¹Қонуни ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 августи соли 2020, №1720 «Дар бораи фаъолияти баҳодихӣ» https://www.adlia.tj/show_doc.fwx?Rgn=137072

таъмини чуброни саривақтии дороиҳои гумшуда бо арзиши барқарорсозӣ ва (б) мусоидат ба шахсони муҳоҷир дар талошхояшон барои беҳтар ё ҳадди ақал барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ ва сатҳи зиндагии онҳо дар шароити воқеии онҳо то сатҳи пеш аз кӯчонидан ё баландтар будани сатҳи пеш аз кӯчонидан.

- Беҳтар намудани шароити манзилии шахсони камбизоат ё аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳофизатнашуда тавассути додани манзили қобили қабул, дастрасӣ ба хидматҳо ва шароити мусоид ва кафолати ҳуқуқии моликият.
- Таҳия ва татбиқи чораҳои кӯчонидани аҳоли ба тарзе, ки ба барномаҳои рушди устувор монанд аст, бо ҷудо кардани захираҳои сармоягузорӣ ба миқдори кофӣ, то ба шахсони кӯчонидашуда имкон диҳад, ки бевосита аз татбиқи лоиҳа баҳра баранд, то андозае, ки хусусияти лоиҳа имкон медиҳад;
- Таъмини ифшоӣ кофии маълумот, машваратҳои пурмазмун ва иштироки огоҳонаи одамони таъсирдида дар банақшагирӣ ва амалисозии чорабиниҳои кӯчонидан.

Ин стандарти иҷтимоӣ-экологӣ нисбати таъсир ба даромад ё воситаҳои зиндагӣ истифода намешавад, агар онҳо натиҷаи бевоситаи мусодираи замин ё маҳдуд кардани истифодаи замин дар доираи лоиҳа набоянд. Чунин таъсирҳо дар доираи арзёбии иҷтимоӣ-экологӣ тибқи талаботи ГБҶ баррасӣ карда мешаванд. СИЭ 5 инчунин ба амалиёти ихтиёрӣ ва қонунии бозор дахл надорад, вақте ки фурушанда имкони воқеии даст кашидан аз фуруши замин ва нигоҳ доштани онро дорад ва вақте ки ӯ тамоми маълумоти заруриро дар бораи алтернативаҳои мавҷуда ва оқибатҳои онҳо дорад.

Талаботи дахлдори қонунгузориҳои ҶТ дар зер баррасӣ карда шудааст (**Ҷадвали 1**).

2.3 Муқоисаи қонунгузориҳои миллӣ бо талабот ва сиёсати ГБҶ дар соҳаи муҳоҷират

Ҷадвали 1 ихтилофоти асосии байни талаботи қонунгузориҳои ҶТ ва талаботи ГБҶ-ро дар бораи муҳоҷират ҷамъбаст мекунад ва чорабиниҳоро оид ба бартараф кардани ихтилофҳо дар доираи Лоиҳа пешниҳод мекунад.

Ҷадвали 1. Хулосаи таҳлили фарқиятҳо байни талаботи санадҳои меъёрӣ- ҳуқуқии ҶТ ва талаботи ГБҶ дар соҳаи кӯчонидан

Мавзӯ / Савол	Талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон	Талаботи ГБҶ (СИЭ 5)	Тадбирҳои, ки барои бартараф намудани ихтилофҳо пешниҳод карда шудаанд
<p>Пешгирӣ ва кам кардани муҳоҷират. Роҳ надодан ба кӯчонидан бо воситаи зӯрварӣ</p>	<p>Принсипи роҳ надодан ё кам кардани таъсир ба захираҳои замин, инчунин роҳ надодан ба кӯчонидани зӯрварӣ дар қонунгузорӣ (кодексҳои Шаҳрвандӣ ва Замин, қарорҳои дахлдори ҳукумат) муқаррар карда шудааст</p>	<p>Қарзгиранда вазифадор аст, ки вариантҳои алтернативии муносиб барои лоиҳаро баррасӣ кунад, то муҳоҷират ва/ё маҳдудсозии иқтисодӣ пешгирӣ карда шавад ё ҳадди аққал ба камтарин сатҳ коҳиш дода шавад. Кӯчонидани маҷбурӣ қабулнашаванда аст.</p>	<p>Нақшаи кӯчонидани мазкур талаб мекунад, ки вариантҳои алтернативӣ дар НАМ ва НЧБВЗ барои лоиҳаҳо ва компонентҳои, ки барои пешгирӣ ё кам кардани муҳоҷират ва/ё маҳдудсозии иқтисодӣ зарур аст, баррасӣ карда шаванд. Принсипҳои ба даст овардани замин, ки дар Нақшаи кӯчонидани мазкур барои Лоиҳа оварда шудаанд, ба кам кардани муҳоҷират равона карда шудаанд (агар ин ба қонунгузори миллии оид ба ҳифзи саломатии аҳолии муҳолиф набошад). Дар назар аст, ки ягон қитъаи замини иловагӣ, ки барои партовгоҳ ва барои зерлоиҳаҳои Қисмати 1 зарур аст, аз заминҳои истифоданашудаи захиравӣ ё заминҳои таъиноти ғайриқишоварзӣ ҷудо карда шавад. Дар ҳолатҳои истисноӣ гирифтани замин барои эҳтиёҷоти давлатӣ ё ҷамъиятӣ бо тартиби муқарраршуда имконпазир аст.</p>
<p>Ҳуҷҷати пешлоиҳавӣ/ Нақшаи кӯчонидан</p>	<p>Дар бораи раванди банақшагирии кӯчонидан муқаррароти мушаххас вучуд надорад, аммо комиссияҳо барои муайян кардани намуд ва андозаи ҷуброн таъсис дода мешаванд.</p>	<p>Воситаҳои кӯчонидан (Ҳуҷҷатҳои пешлоиҳавӣ/Нақшаи кӯчонидан ва ғ.) бояд пеш аз анҷоми ҳама гуна муҳоҷират омода ва амалӣ карда шаванд.</p>	<p>Нақшаи кӯчонидани мазкур барои бартараф кардани ин ихтилоф таҳия шудааст. Минбаъд, НАМ ва НЧБВЗ барои он фаъолиятҳои Лоиҳа, ки дар он ҷо, махсусан барои Қисмати 2 — васеъ намудани партовгоҳ зарур аст, таҳия карда мешаванд</p>
<p>Кӯмак ба шахсони аз лоиҳа таъсирдида (ШЛТ), махсусан шахсони осебпазир</p>	<p>Дар бораи барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ, ки бо мусодираи замин ва таъсири муҳоҷират алоқаманданд, ягон қонун ё муқаррароти мушаххас вучуд надорад. Кӯмак барои кӯчонидан дар қонун пешбинӣ нашудааст.</p>	<p>Барои лоиҳаҳои, ки боиси маҳдудсозии иқтисодӣ мегарданд ва ба воситаҳои зиндагӣ ё тавлиди даромад таъсир мерасонанд, НАМ тадбирҳои иловагиро пешбинӣ менамояд, ки ба беҳтар ё барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ нигаронида шудаанд.</p>	<p>Ин Нақшаи кӯчонидан дастурҳоро барои муайян кардани гурӯҳҳои зарардида ва ШЛТ, ки бояд барои барқарор кардан/беҳтар кардани сатҳи зиндагии онҳо ё барқарор кардани воситаҳои зиндагии пеш аз лоиҳа бо кӯмаки махсус таъмин карда шаванд, муқаррар мекунад. Ҳангоми татбиқи лоиҳа ба гурӯҳҳои осебпазир диққати махсус дода мешавад.</p>
<p>Барӯйхатгирии аҳолии таъсирдида,</p>	<p>Қонунгузорӣ тартиби рӯйхати амволи таъсирдидаро, аз ҷумла замин, биноҳо, дарахтон, ҳосил ва ғайраро бо таҳияи</p>	<p>Барӯйхатгирии аҳолии таъсирдида ва инвентаризатсияи дороиҳо барои муайян кардани одамоне, ки аз лоиҳа</p>	<p>Барои бартараф кардани ин ихтилофҳо, Нақшаи кӯчонидани мазкур таҳияи НК/НЧБВЗ-ро дар ҳолатҳои, ки муҳоҷират пешбинӣ шудааст, талаб</p>

Мавзӯ / Савол	Талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон	Талаботи ГБҶ (СИЭ 5)	Тадбирҳое, ки барои бартараф намудани ихтилофҳо пешниҳод карда шудаанд
инвентаризатсияи амволи таъсирдида, тадқиқотҳои иҷтимоию иқтисодии шахсони аз лоиҳа таъсирдида / хоҷагиҳои аз лоиҳа таъсирдида (ШЛТ/ХЛТ)	санад, ки аз ҷониби тарафҳо имзо мегардад, пешбинӣ менамояд. Барӯйхатгирии аҳолии таъсирдида ва тадқиқотҳои иҷтимоию иқтисодӣ талаб карда намешаванд. Санадҳои меъёрии амалкунанда талабот оид ба барқарорсозии тарзи хоҷагидорӣ ШЛТ-ро дар робита ба мусодираи қитъаҳои замин дарбар намегиранд.	таъсир мебинанд ва муайян мекунад, ки кӣ барои ҷуброн ва кӯмак ҳуқуқ дорад, гузаронида мешавад.	мекунад, аз ҷумла тавассути машваратҳо бо шахсони таъсирдида, тадқиқоти иҷтимою-иқтисодӣ, барӯйхатгирӣ ва арзёбии осебазирии шахсони таъсирдида, барои таъмини, масалан, фарогирии занони сарвари хонавода. Равишҳо ва чораҳои пешакии эҳтимоли барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ дар ин нақшаи кӯчонидан пешниҳод шудаанд. Чорабиниҳо дар ҳамкорӣ бо мақомоти дахлдори ҳокимияти иҷроия амалӣ карда мешаванд.
Санаи қатъ (санаи ба охир расидани ҳуқуқи ҷуброн)	Талаботи мушаххас вучуд надорад.	Санаи қатъкунӣ санаест, ки пас аз он ҷуброн барои амволи гумшуда дода намешавад. Ин мӯҳлат ҳамчун санаи оғоз ё анҷоми барӯйхатгирии ШЛТ ва/ё рӯйхати амволи таъсирдида муқаррар карда мешавад ва/ё марҳилаи аз ҷиҳати маъно наздиктарини раванд тибқи қонун қабул карда мешавад. Шахсоне, ки пас аз санаи қатъ замин / захираҳоро харидаанд ё истифода кардаанд, барои гирифтани ҷуброн ҳуқуқ надоранд.	Барои зерлоиҳаҳои гуногуни Лоиҳа, агар онҳо ба муҳочират оварда расонанд, санаи қатъ метавонад ё санаи оғоз ё анҷоми инвентаризатсия ё санаи қабули қарор дар бораи бегона кардани амвол муқаррар карда шавад. Варианти дигаре, ки ба сифати мӯҳлати ниҳой қабул шуданаш мумкин аст, санаи қабули Қарори ҳукумати маҳаллӣ ё Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гирифтани қитъаи замин барои эҳтиёҷоти давлатӣ ё ҷамъиятӣ» мебошад, ки пас аз тасдиқи ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ бароварда шуда, асоси ҳуқуқи барои ҳамаи амалҳои минбаъда мебошад (моддаи 38.1 Кодекси замин). Маълумот дар бораи концепсия/муайянкунии санаи қатъшавӣ тавассути ифшои ҳуҷҷати мазкур ва ҳангоми таҳияи НАМ-и инфиродӣ дар доираи зерлоиҳаҳо ба ШЛТ-и эҳтимоли ба ҷомеа расонида мешавад.
Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн	Ҷубронпулӣ танҳо ба заминдорони ба қайд гирифташуда, истифодабарандагон, иҷорагирон ё соҳибони ҳуқуқи қонунии замин, ки дар натиҷаи бегона кардан, харидан ё ишғоли муваққати қитъаҳои замини худ зарар дидаанд, дода мешавад. Тибқи моддаи 41-уми Кодекси замин,	Набудани ҳуҷҷатҳои расмӣ ҳуқуқи барои гирифтани ҷуброн ё шаклҳои алтернативии кӯмак монеъ намешавад. Шахсони ШЛТ, ки ҳуқуқи расман ё қонунан эътирофшудаи замин надоранд, ҳуқуқ доранд ба кӯмак барои кӯчонидан ва ҷуброни талафоти	Тахмин меравад, ки заминҳое, ки барои Қисмати 1 заруранд, моликияти хусусӣ нестанд ва дар истифодаи доимӣ ё муваққати шахсони воқеӣ нестанд. Ҳукумати шаҳри Душанбе онҳоро идора мекунад. Агар лозим шавад, заминҳои истифодашаванда ё дар моликияти хусусӣ қарордошта аз соҳибон ё истифодабарандагони

Мавзӯ / Савол	Талаботи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон	Талаботи ГБҶ (СИЭ 5)	Тадбирҳое, ки барои бартараф намудани ихтилофҳо пешниҳод карда шудаанд
	<p>чуброни замин ба шахсони маъҷуб на чуброни пулӣ, балки дар шакли “бо дархости онҳо додани қитъаи замини баробарарзиш” дода мешавад. Маблағи чуброн дар асоси арзиши бозорӣ (на арзиши ивазкунӣ) муайян карда мешавад. Замин дар доираи минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ мусодира карда намешавад. Масъалаҳо оид ба қонунӣ будани чуброн бинобар маҳдудияти ҳуқуқи истифодабарии замин вобаста ба таъсиси минтақаи санитарӣ- муҳофизатӣ бояд омӯхта ва бо мақомоти давлатӣ машварат карда шаванд.</p>	<p>амволи худ, ки дар замини ба онҳо тааллуқ надошта, доранд. Қарзгиранда вазифадор аст ба ШЛТ-и дорои ҳуқуқи расмӣ ба замин имконият диҳад, ки интихоби оқилона байни чуброн дар шакли асп (замин ба ивази замин; қитъаи замин ва хона ба ҷои қитъаи замин ва хонаи зарардида) ё чуброни пулӣ, инчунин чуброни пулӣ барои амволи гумшуда (ба ғайр аз қитъаи замин) барои он шахсоне, ки ҳуқуқи замин надоранд, пешниҳод намояд.</p>	<p>дахлдор гирифта шаванд, ба онҳо заминҳои алтернативӣ ё чуброни пулӣ барои заминҳо ва дигар молу мулкҳои гирифташаванда мувофиқи талаботи СИЭ 5 пешниҳод карда мешавад. Агар истифодабарандагони ғайрирасмии заминҳо таҳти таъсир қарор гиранд, онҳо муайян карда шуда, ба онҳо кӯмак барои барқарор кардани низоми хоҷагидорӣ худ мувофиқи Нақшаи кҷчонидани мазкур пешниҳод мегардад.</p>
<p>Муҳоҷирати аҳоли</p>	<p>Кодекси замин (моддаи 41), то гирифтани замин, ҷудо кардани қитъаи замини баробарро бо хоҳиши истифодабарандагони замин ё истифодабарандагони дигар ҳуқуқҳои ба қайд гирифташуда, инчунин сохтмони ҷои нав аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки барои онҳо қитъаи замин ҷудо карда мешавад, биноҳои истиқоматӣ, истеҳсолӣ ва дигар сохтмонҳо, ки аз рӯи таъинот шабеҳанд ва ба ҷои гирифташуда баробаранд ё дар шакли пулӣ чуброн карда мешаванд. Пеш аз мусодираи замин, розигии соҳиби дороиҳо дар бораи рӯйхати дороиҳо ва арзёбии онҳо талаб карда мешавад.</p>	<p>Ҳангоми муҳоҷират ба шахсони кҷчондашаванда ҳангоми кҷчидан кӯмак расонида мешавад; ба онҳо манзил бо кафолати ҳуқуқӣ барои моликият таъмин карда мешавад ва, агар лозим бошад, заминҳои кишоварзӣ дода мешаванд, ки аз ҷиҳати сифати худ ҳадди ақал баробар ба замини пешина бошанд, ё чуброни пулӣ тибқи арзиши ивазкунӣ дода мешавад. ГБҶ инчунин талаб мекунад, ки кӯмак дар кҷчонидан бо дарназардошти ниёзҳои ҳар як гурӯҳи шахрвандоне, ки кҷчонида мешаванд, расонида шавад.</p>	<p>Ҷадвали намудҳои чубронпулӣ ва кӯмак (ба поён ба ин Нақшаи кҷчонидан нигаред) барои ноил шудан ба мувофиқати СИЭ 5 чораҳои иловагиро пешбинӣ мекунад.</p>
<p>Барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ</p>	<p>Барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ дар қонунгузорӣ пешбинӣ нашудааст. Кӯмак дар кҷчидан ва кӯмакпулӣ, аз даст додани ҷойҳои корӣ, субсидияҳои иҷтимоӣ, чораҳои барқарорсозӣ дар қарори № 641 ҚТ зикр нашудаанд.</p>	<p>Шахсоне, ки зери таъсири маҳдудсозии иқтисодӣ қарор гирифтаанд, бо дарназардошти муҳлати тахминӣ, ки барои беҳтар гардондан ё ҳадди ақал барқарор намудани иқтисодӣ даромадноқӣ, сатҳи истеҳсолноқӣ ва сатҳи зиндагӣ лозим аст, бо кӯмакпулӣ ё дигар навъҳои дастгирӣ таъмин</p>	<p>Ҷадвали намудҳои муқарраргардидаи чубронпулӣ ва кӯмак (нигаред поёнтар дар Нақшаи кҷчонидани мазкур) чораҳои иловагиро барои таъмин намудани мутобиқат ба СИЭ 5 пешбинӣ менамояд (бо мақсади барқарор намудани воситаҳои зиндагӣ то сатҳи пеш аз татбиқи лоиҳа ё болотар, агар имкон бошад).</p>

Мавзӯ / Савол	Талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон	Талаботи ГБҶ (СИЭ 5)	Тадбирҳое, ки барои бартараф намудани ихтилофҳо пешниҳод карда шудаанд
		<p>карда мешаванд. Илова бар кӯмакпулии нақдӣ, инчунин кӯмаки иловагии рушди иҷтимоию иқтисодӣ, аз ҷумла оmodасозии замин, додани қарз, омӯзиш ё фароҳам овардани имконияти шуғл пешниҳод мегардад.</p>	
<p>Мӯҳлати кӯчонидан / додани ҳуқуқ</p>	<p>Бекор кардани ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин метавонад пас аз ба истифодабарандаи замин додани қитъаи замини баробар ё пардохти ҷуброн барои дигар зарари расонидашуда анҷом дода шавад.</p>	<p>Гирифтани замин ва моликияти марбут ба он метавонад танҳо пас аз он сурат гирад, ки тадбирҳои кӯчонидан андешида шуда, ҷуброни мувофиқ пардохта шудааст ва дар ҷойҳое, ки зарур аст, кӯмак барои кӯчонидан расонида шавад.</p>	<p>Фарқиятҳо вучуд надоранд. Ҳуқуқи гирифтани ҷубронпулӣ бояд пеш аз гирифтани замин пардохт карда шавад. Тадбирҳо барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ метавонанд вақти зиёдро талаб кунанд. Умуман, НАМ ва НЧБВЗ ин масъалаҳоро роҳбарӣ хоҳанд кард ва таъмин менамоянд, ки ҷубронпулӣ пеш аз соҳиб шудан ба замин ва оғози барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ тибқи НАМ пардохт карда шавад.</p>
<p>Машварат, ифшои маълумот</p>	<p>Қонунгузорӣ машваратҳои ҷамъиятиро бо ШЛТ оид ба имконоти кӯчонидан пурра танзим намекунад. Бо вучуди ин, он талаб мекунад, ки талафоти маҳсулоти кишоварзӣ аз ҷониби кумитаҳои маҳаллии замин бо иштироки истифодабарандагони замин муайян карда шавад. Истифодабарандаи замин ё корбари дигар ҳуқуқҳои ба қайд гирифташудаи марбут ба замин бояд на дертар аз як сол пеш аз гирифтани қитъаи замин аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба таври хаттӣ огоҳ карда шавад. Қарорҳо дар бораи гирифтани қитъаи замин бо мақсадҳои давлатӣ ё ҷамъиятӣ дар рӯзномаҳои ҷумҳуриявӣ дар давоми панҷ рӯзи қарор аз рӯзи қабули қарор аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ нашр карда мешаванд.</p>	<p>ШЛТ бояд маълумоти дахлдор гирад ва дар машваратҳо дар бораи имконоти кӯчонидан иштирок кунад; ба онҳо имконият додан лозим аст, ки дар банақшагири, амалӣ ва назорати кӯчонидан иштирок кунанд. Онҳо бояд дар бораи ҷанбаҳои кӯчонидани лоиҳа барвақт огоҳ карда шаванд ва ҳангоми лоиҳакашӣ фикри онҳо бояд ба назар гирифта шавад. Лоиҳаи ҳуҷҷати кӯчонидан бояд дар ҷои дастрас барои ШЛТ ҷойгир карда шавад. Вақте ки Қарзгиранда ва ГБҶ ҳуҷҷати (воситаи) кӯчониданро тасдиқ мекунад, онро дар вебсайти худ ҷойгир мекунад.</p>	<p>Лоиҳа тибқи талаботи СИЭ 5 ва 10 амалӣ карда мешавад. Машваратҳо тибқи Нақшаи ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор (2025), инчунин Нақшаи кӯчонидан (ва баъдтар, тибқи Нақшаи таҳияшудаи НАМ / НЧБВЗ) гузаронида мешаванд. ШЛТ инчунин дар инвентаризатсияи амволи зарардида, инчунин дар барӯйхатгири ва тадқиқоти иҷтимоӣ-иқтисодии (таҳқиқи шароити ибтидоӣ) ШЛТ иштирок мекунад (Инчунин ба Бахши 7.3 нигаред).</p>
<p>Механизми пешниҳод ва</p>	<p>Ташкилотҳои давлатӣ бояд талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқиро, ки тартиби</p>	<p>Механизми озод, мустақил ва маъруфи пешниҳод ва баррасии шикоятҳоро</p>	<p>Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо аллакай дар робита ба ҳамкорӣ бо ҷонибҳои</p>

Мавзӯ / Савол	Талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон	Талаботи ГБҶ (СИЭ 5)	Тадбирҳое, ки барои бартараф намудани ихтилофҳо пешниҳод карда шудаанд
баррасии шикоятҳо	қабул ва баррасии шикоятҳо ва мурочиатҳо танзим мекунанд, риоя кунанд. Қонунгузорӣ ташкили механизми махсуси пешниҳод ва баррасии шикоятҳо барои шахсони/субъектҳои соҳибкорӣ, ки аз раванди харид ё истифодаи қитъаҳои замин зарар дидаанд, талаб намекунад. Дар сурати ихтилоф дар бораи баҳодиҳии арзиши замини ҷудошуда, заминдор ва таҳиягари лоиҳа метавонанд ба суд мурочиат кунанд.	таҳия кардан лозим аст, ки воситаҳои расмӣ ва ғайрирасмиро дарбар мегирад, ки бояд барои ҳамаи ШЛТ дастрас бошад. Қарзгиранда бояд чунин механизро ҳарчи зудтар эҷод кунад, то шикоятҳо ва мурочиатҳои марбут ба кўчонидани маҷбурӣ/маҳдудсозии иқтисодиро қабул ва саривақт баррасӣ кунад.	манфиатдор пешниҳод шудааст (2025). Механизм бо чорабиниҳои махсус оид ба ҳамроҳӣ ба раванди хариди қитъаҳои замин ва муқаррар кардани маҳдудиятҳо барои истифодаи замин (масалан, дар доираи минтақаи санитарӣ- муҳофизатии партовгоҳ) пурра карда шудааст. Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо дар доираи Нақшаи кўчонидани мазкур ва механизми умумии пешниҳод ва баррасии шикоятҳо дар доираи Нақшаи ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор (2025) нашр карда мешавад. Ин механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳои Лоиҳа масъалаҳои марбут ба ШЛТ-ро баррасӣ хоҳад кард.
Мониторинг ва арзёбии раванди кўчонидан ва аудити иҷрои нақшаи кўчонидан	Қисман танзим кардани мониторинги ҷубронпулии талафоти истеҳсоли кишоварзӣ аз ҷониби Кумитаи давлатии заминсозӣ ва геодезия амалӣ карда мешавад. Дигар чораҳои ҷубронпулии кўчонидан бо қонунгузории миллӣ танзим карда намешаванд	Мониторинги дохилӣ ва арзёбии фаъолияти кўчонидан талаб карда мешавад. Мизоҷ барои татбиқи механизм масъул аст ва бояд ба ГБҶ дар бораи рафти кўчонидан хабар диҳад. Барои ҳамаи лоиҳаҳо, ки оқибатҳои ҷиддиро дар шакли кўчонидани маҷбурӣ пешбинӣ мекунанд, Қарзгиранда аудити мустақили берунии иҷрои НАМ-ро пас аз ба итмом расидани чораҳои кам кардани таъсири манфӣ фармоиш медиҳад. Дар ҳолати зарурӣ, чораҳои ислоҳӣ бояд таҳия ва амалӣ карда шаванд	Принсипҳои мониторинг дар Нақшаи кўчонидани мазкур тасвир шудаанд, худи мониторинг мувофиқи тафсилот дар НАМ / НЧБВЗ гузаронида мешавад. Тахмин меравад, ки барои лоиҳаи васеъ кардани партовгоҳ, пас аз татбиқи НАМ, гузаронидани аудити иҷрои НАМ зарур аст.

3 ТАЪСИРҶО ВА ХАТАРҶОИ ЭҶТИМОЛИИ МУҶОЧИРАТ

3.1 Қисмати 1 - навсозии ҷамъоварии партовҶои саҳти маишӣ дар шаҳри Душанбе

Дар доираи Қисмати 1 кӯчонидани ШЛТ пешбинӣ намешавад.

Аммо, агар хатари кӯчонидан дар шаҳр, дар робита бо зерлоиҳа ошкор карда шавад (бо истифода аз шакли скрининг дар **Замимаи 1**), ин зерлоиҳа бояд тавре тағйир дода шавад, ки аз таъсири микросайтинг ё дигар чораҳои лоиҳакашӣ пешгирӣ карда шавад. Кӯчонидан аз сабаби ташкили нуқтаҳои ҷамъоварии партовҶо ё дигар зерлоиҳаҳои Қисмати 1 танҳо дар сурате қобили қабул буда метавонад, ки агар барҳам додани хонаи истиқоматӣ ба нақшаи Генералии Душанбе ё ҳолати хона вобаста бошад (масалан, агар хона дар ҳолати фавқулодда / фарсуда бошад / ба стандартҳои миллии бехатарии манзил ҷавобгӯ набошад). Дар чунин ҳолатҳо муқаррароти Нақшаи кӯчонидани мазкур татбиқ карда мешавад.

3.2 Қисмати 2 – васеъгардонии партовҶо

Дар доираи Қисмати 2 (васеъгардонии партовҶо) хатари муҷоҷирати ШЛТ аллакай аз сабаби мавҷудияти биноҳои истиқоматӣ дар минтақаи санитарӣ-муҳофизатии меъёрии партовҶо амалкунандаи партовҶо саҳти маишӣ (**Расми 1**) вучуд дорад. Мувофиқи меъёрҳо, минтақаи санитарӣ-муҳофизатии партовҶо партовҶо саҳти маишӣ дар 500 м (СНиП РТ 30-11-2019¹² ва СН 245-71¹³) муқаррар карда мешавад. Аммо дар ин партовҶо минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ расман муайян карда нашудааст. Ҳамин тариқ, гарчанде ки дар аввал ҷои партовҶо тибқи муқаррароти меъёри интиҳоб шуда буд, истифодаи маҳдуди замин риоя карда нашуд ва тибқи гузоришҳо, мақомоти маҳаллӣ барои маҳдуд кардани фаъолияти аҳолии маҳаллӣ асосҳои расмӣ надошанд. Ин як масъалаи марбут ба мерос аст, алахусус таҳлили таърихии тасвирҳои Google нишон медиҳад, ки биноҳои зиёде дар ҳудуди минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ дар давраи аз соли 2012 то 2016 сохта шудаанд, вақте ки деҳаҳои Болошаҳр ва Теппаи Самарқандӣ¹⁴ ба васеъшавӣ ва наздик шудан ба партовҶо шурӯъ карданд. Мавҷи нави рушди инфрасохтор ва сохтмони манзил дар соли 2019 ба амал омад ва аз он вақт инчониб идома дорад.

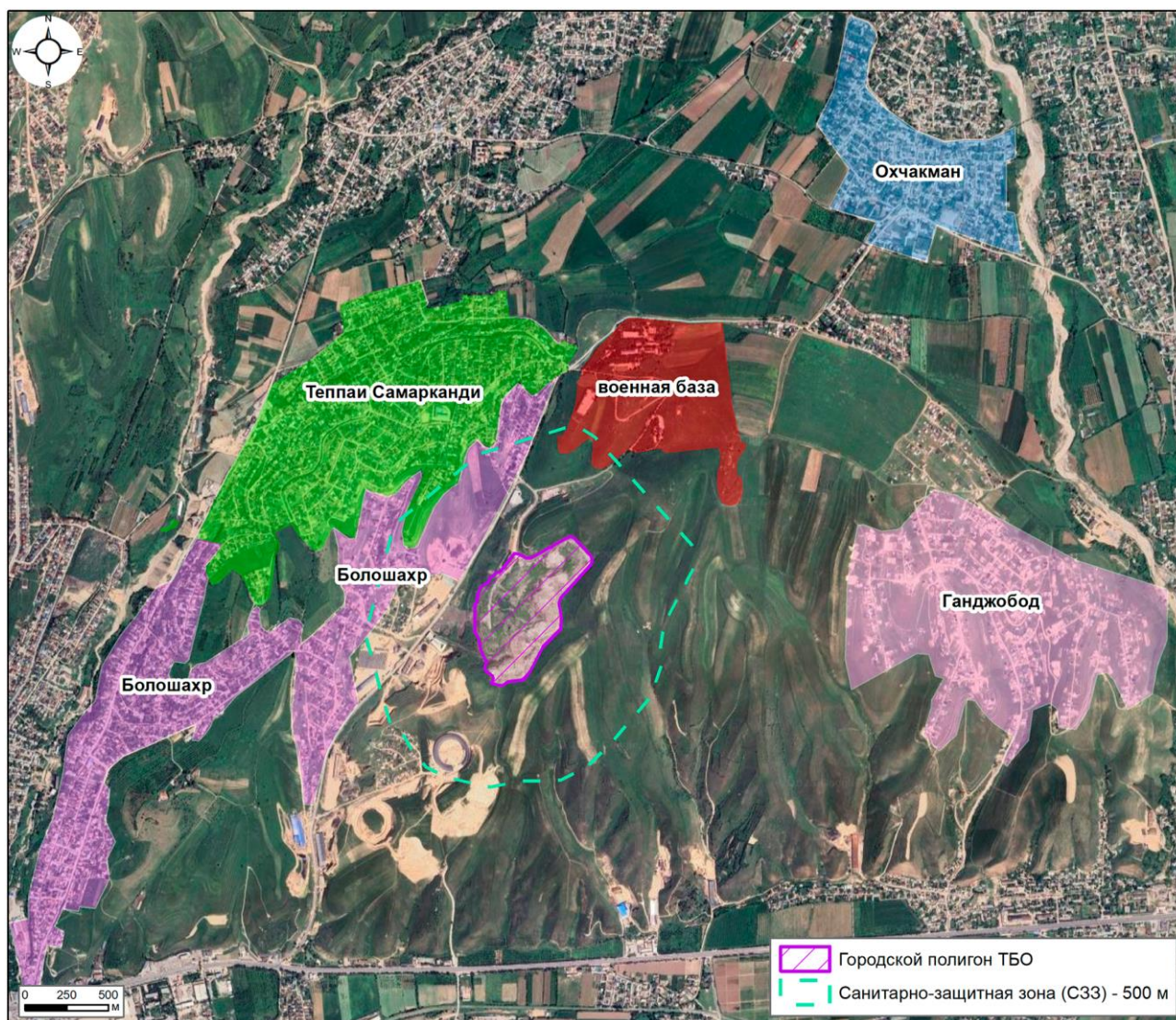
Аз расм (**Расми 1**) дида мешавад, ки ба минтақаи санитарӣ-муҳофизатии меъёри (500м аз девори партовҶо) тақрибан 80-90 хонаи истиқоматӣ ва зиёда аз 10 корхонаро дар ду деҳа Болошаҳр ва Теппаи Самарқандӣ дарбар мегирад. Мувофиқи Кодекси шаҳрсозӣ,¹⁵ дар минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ объектҳои саноатӣ, коммуналӣ ва анборӣ, ҷойгиркунии хонаҳои истиқоматӣ, муассисаҳои таълимӣ, объектҳои тандурустӣ, истироҳат, объектҳои сайёҳӣ, иншооти варзишӣ ва солимгардонӣ, хоҷагиҳои боғу ангурпарварӣ ва боғдорӣ, инчунин истехсоли маҳсулоти кишоварзӣ иҷозат дода намешавад". Инчунин, тибқи СНиП РТ 30-11-2019, дар минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ ҷойгир кардани биноҳои истиқоматӣ, муассисаҳои томактабии кӯдакон, мактабҳои таҳсилоти умумӣ, муассисаҳои тандурустӣ ва истироҳат, иншооти варзишӣ, боғҳо, боғҳои истироҳатӣ, заминҳои назди ҳавлигӣ иҷозат дода намешавад.

¹² Қоидаҳо ва меъёрҳои сохтмони Ҷумҳурии Тоҷикистон (СНиП ҚТ) 30-11-2019. «Тартиби минтақабандии функционалӣ ва истифодаи ҳудудҳо», бо Қарори Ҳукумати ҚТ аз 3 марти соли 2014, №150 тасдиқ шудаанд, http://www.portali-huquqi.tj/publicadliya/view_qonunhovview.php?showdetail=&asosi_id=23804

¹³ Кумитаи давлатии сохтмони ИҶШС (Госстрой ИҶШС), 1972. Меъёрҳои санитарии тарҳрезии корхонаҳои саноатӣ (СН 245-71)

¹⁴ Соли 2009 қисми ЛЗП (шаҳсони аз лоиҳа таъсирдида) аз минтақаи сохтмони НБО-и Роғун ба деҳаи Теппаи-Самарқандӣ кӯчонида шуд

¹⁵ Моддаи 34. Кодекси шаҳрсозии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷумҳурии Тоҷикистон (2012, бо таҳрири 02.01.2020)

Аз ҷониби ширкати машваратӣ оид ба маълумоти пешниҳодкардаи ҳукумати ноҳияи Рӯдакӣ ва маълумоти кушода омода карда шудааст, 2025

Расми 1 Минтақаи ҳифзи санитарӣ-меъёрии партовгоҳи шаҳри Душанбе

Вобаста аз он, ки партовгоҳ дар доираи Лоиха ба кадом самт ва дар кадом марзҳо васеъ мешавад, сарҳади минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ метавонад тағйир ёбад ва хонаҳои нави истиқоматиро ишғол кунад. Машваратчии ИЭ пешгӯӣ мекунад, ки васеъшавии партовгоҳ ба ғарб, ҷануб ва ҷанубу ғарб метавонад ба муҳоҷирати ШЛТ оварда расонад, дар ҳоле ки васеъшавӣ ба шарқ ва шимолу шарқ ин гуна таъсирро пешгирӣ мекунад.

Бояд қайд кард, ки бе васеъгардонии нақшавии партовгоҳ фаъолияти кунунии он ба қонунгузори амалкунанда дар бораи мақоми ва истифодаи қаламрави минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ мувофиқат намекунад: марзҳои он муқаррар карда нашудаанд ва шумораи зиёди хонаҳои истиқоматӣ, боғҳо ва объектҳои иҷтимоӣ ба минтақаи санитарӣ-муҳофизатии меъёрӣ дохил мешаванд. Мувофиқи талаботи ГБҶ, ҳама гуна фаъолияти маблағгузори он бояд ба қонунгузори милли мувофиқат кунад ва сипас бо чорабиниҳои иловагии ИЭ барои ноил шудан ба мувофиқати муқаррароти татбиқшавандаи СИЭ ГБҶ ислоҳ карда шавад. Дар сурати мавҷуд будани номувофиқатӣ ба қонунгузори милли, дар назар аст, ки Қарзгиранда имконият ва роҳҳои ҳалли ин номувофиқатиро нишон диҳад.

Асосан танҳо ду роҳи куллан гуногун вучуд дорад, ки вазъи мавҷударо ба қонунгузори амалкунандаи ҚТ мутобиқ созад:

- Варианти А. Манбаъҳои мавҷудаи таъсирро кҷчонида, онҳоро аз манзилгоҳҳо дур кардан, ки имкон медиҳад таъсир ба аҳоли ва истифодабарандагон/соҳибони қитъаҳои замин, ки ба минтақаи санитарӣ-муҳофизатии меъёрӣ дохил мешаванд, ҳадди аққал кам карда шавад, ё
- Варианти В. Ҳудуди минтақаи санитарӣ-муҳофизатии партовгоҳи амалкунандаро¹⁶ бо назардошти ҳамаи манбаъҳои воқеии таъсир дар партовгоҳ ҳисоб кунед, ба ин васила сарҳади ҳисобшудаи минтақаи санитарӣ-муҳофизатиро ба даст оред, ки дар он консентратсияи моддаҳои ифлоскунанда бояд ба арзишҳои барои минтақаи истиқоматӣ иҷозатдодашуда расанд ва аз ин сарҳадҳо ҳамаи биноҳои истиқоматӣ, боғҳо ва иншооти иҷтимоиро берун оранд. Дар ин ҳолат, бояд ба назар гирифт, ки дар сурати мавҷуд набудани чорабиниҳои барқарорсозӣ, бо назардошти мавҷудияти манбаъҳои идоранашаванда (худсӯзӣ) дар қаламрави партовгоҳи амалкунанда, ноил шудан ба мутобиқат ба талаботи қонунгузориҳои санитарӣ ва гигиенӣ дар сарҳади биноҳои истиқоматии мавҷуда метавонад хеле мушкил бошад; ғайр аз он, ноил шудан ба консентратсияи ҳадди имконпазирӣ муқарраршуда метавонад минтақаҳои хеле калонро талаб кунад.

Дар маҷмӯъ, варианти В хеле гарон, аз нуқтаи назари иҷтимоӣ ва экологӣ ғайри қобили қабул ва дар маҷмӯъ бесамар ба назар мерасад. Аз ин рӯ, Машваратчиҳои ИЭ пешниҳод мекунанд, ки дар доираи Лоихаи васеъ кардани партовгоҳ қарорҳои техникӣ барои барқарорсозии партовгоҳ пешбинӣ карда шаванд. Ҳамчун чораҳои аввалиндараҷа (1 марҳила) бояд барқарорсозии қаламрави назди бинои мавҷудаи истиқоматӣ ва қатъи анбори партовгоҳ дар ин қисми партовгоҳ пешбинӣ карда шавад. Ин масъала дар гузориши "Арзёбии пешакии иҷтимоӣ-экологии лоихаи васеъ кардани партовгоҳи ПСМ-и шаҳри Душанбе" муфассалтар баррасӣ карда мешавад.

Дар аини замон, Фармоишгар ва лоихакашон дар бораи пешниҳодҳои техникӣ оид ба бастан ва барқарор кардани ячейкаҳои истифодашуда дар қисми ғарбии партовгоҳ кор мекунанд, то аз кҷчонидан ё кам кардани он пешгирӣ карда шавад.

4 ТАЪСИРҲО ВА ХАТАРҲОИ ЭҶТИМОЛИИ МАҲДУДСОЗИИ ИҚТИСОДӢ

4.1 Қисмати 1- навсозии чамъоварии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳри Душанбе

4.1.1 Марҳилаи пеш аз сохтмон ва омодагӣ ба сохтмон / татбиқи зерлоихаҳо

Вобаста аз қарорҳои техникӣ, ҷудо кардани замин метавонад пеш аз оғози сохтмони зерлоихаҳои Қисмати 1 дар қисми i) навсозии нуқтаҳои чамъоварии партовҳо ва iii) зерлоихаҳои озмоишӣ оид ба чамъоварии ҷудогонаи партовҳо дар манбаъ зарур бошад. Новобаста аз он, ки ин ба заминдорони хусусӣ, иҷорагирон ё истифодабарандагони замин дар шаҳр таъсир мерасонад, ҳангоми гузаронидани "арзёбии пешаки" барои муайян кардани қитъаҳои замин, дороиҳо ва манбаъҳои воситаҳои зиндагӣ, ки метавонанд аз ҷониби зерлоихаҳои мушаххас таъсир расонанд, муайян карда мешавад (0).

¹⁶ Ҳудудҳои воқеии МСМ метавонанд ҳам дар доираи таҳия ва мувофиқаи лоихаи АТМЗ, ва ҳам тавассути тартиби алоҳидаи мувофиқа бо мақомоти давлатии санитарӣ муайян карда шаванд. Иҷтимоӣ аст, ки андозаи воқеии МСМ нисбат ба меъёрӣ, бо асосноккунии зарурӣ ва мувофиқаи мақомоти давлатии санитарӣ, коҳиш дода шаванд. Андозаи минтақаҳои воқеии санитарӣ-муҳофизатӣ метавонад аз манбаъҳои партови моддаҳои ифлоскунанда ба атмосфера (на аз марзи иншоотҳо) муайян карда шавад.

Талабот ба додани қитъаҳо барои истифодаи муваққатӣ дар давраи сохтмони зерлоиҳаҳои Қисмати 1 ҳанӯз муайян карда нашудааст. Ин ниёзҳо бояд тибқи талаботи ГБҶ пеш аз оғози корҳои сохтмонӣ таъмин карда шаванд.

Чудо кардани замин ва омодагӣ ба сохтмон ба фаъолияти ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо дар шаҳр таъсир намерасонад.

4.1.2 Марҳилаи сохтмон

Ҳар гуна зарари ғайриҷашмдошт ба замин, дарахтон ва дигар молу мулки шахсони алоҳида дар қараёни сохтмон ё кори таҷҳизоти сохтмонӣ тибқи талаботи қонунгузориҳои ҚТ ва ГБҶ арзёбӣ ва ҷуброн карда мешавад.

4.1.3 Истифодабарӣ

4.1.3.1 Таъсир ба ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо

Шахсоне, ки метавонанд аз маҳдудсозии иқтисодӣ дар шаҳри Душанбе зарар бинанд, пеш аз ҳама ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо мебошанд. Тибқи ҳисобҳои тахминии Машваратчиҳои иҷтимоӣ-экологӣ, дар шаҳр ҳамагӣ тақрибан 900-1300 ҷамъкунандагон метавонанд бошанд, дар ҳоле ки шумораи онҳо метавонад хеле тағйир ёбад¹⁷. Дар зер хусусияти ин гурӯҳи ШЛТ, ки аз рӯи натиҷаҳои пурсиш тартиб дода шудааст, оварда шудааст. Он дар бораи синну соли ҷамъкунандагон маълумот медиҳад; давранокӣ, давомнокӣ ва мавсимии фаъолияти онҳо; даромад аз ҷамъоварии партовҳо ва ҳиссаи он дар буҷаи хонавода; ҷои зист; ҳолатҳои озори ҷинсӣ ва/ё зӯрварӣ дар робита ба фаъолияти онҳо; вазъи оилавӣ; қаноатмандӣ аз фаъолияти ҷорӣ ва омодагӣ ба омӯзиш ва кор дар партовгоҳ/бо партовҳо расман ва ғайра.

Бояд қайд кард, ки тибқи қарори Ҳукумати ҚТ № 279 аз 2 июни соли 2011 "Тартиб, шароит ва усулҳои ҷамъоварӣ, истифода, безараргардонӣ, интиқол, нигоҳдорӣ ва гӯронидани партовҳои истеҳсолӣ ва маишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон"¹⁸ "интиҳоби ашъи хоми дуюмдараҷа аз партовгоҳҳо ва кубурҳои партовпартоӣ манъ аст". Агар шахсоне беиҷозат ба ин фаъолият машғул бошанд, пас онҳо ҷарима мешаванд.¹⁹ Таъсири эҳтимолии ба тарзи хоҷагии ҷамъоварии ғайрирасмӣ, ки бо иҷрои қонунгузориҳои ҚТ (бе даҳолати Лоиҳа) алоқаманд аст, метавонад ба он таъсир расонад, ки дар натиҷаи баста шудани дастрасӣ ба партовҳо дар доираи Қисмати 1 ба вуҷуд меояд.

Оё ба истифода додани нуқтаҳои ҷамъоварии такмилёфта ва зерлоиҳаҳои озмоишӣ ба фаъолияти ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо дар шаҳр ҳангоми гузаронидани "арзёбии пешакӣ" барои муайян кардани қитъаҳои замин, дороиҳо ва манбаъҳои воситаҳои зиндагӣ, ки метавонанд аз ҷониби зерлоиҳаҳои мушаххас таъсир расонанд, муайян карда мешавад. (0).

Масалан, агар навсозӣ танҳо ба 100 нуқтаи ҷамъоварии партовҳо аз 1803 нуқтаи идоракунии корхонаҳои давлатӣ то 1 феввали соли 2025 таъсир расонад ва инҳо дар канори шаҳр ва рӯизаминӣ (чунон ки ҳоло ҳастанд) ҷойгир бошанд, маҳдудсозии иқтисодӣ ночиз хоҳад буд (ё вуҷуд нахоҳад дошт). Аммо, агар навсозӣ, масалан, ба 40-

¹⁷ Ҳисоббарорӣ аз он асос меёбад, ки дар шаҳр 1803 нуқта мавҷуд аст. Ба ҳисоби миёна, се нафар метавонанд ба коркарди панҷ контейнери партов (ё зарфҳои дар атрофбуда) машғул шаванд, бо дарназардошти вақти лозима барои ҷудокунии мавод то расидани мошини партовкаш ва барои ҳаракат дар ҳудуди ноҳия. Бо чунин ҳисоб, шумораи умумӣ тақрибан 1080 нафарро ташкил медиҳад. Бояд ба инобат гирифт, ки тақрибан 100 нуқта дар канораҳои шаҳр ё дар минтақаҳои ҷойгиранд, ки аз нуқтаи назари «ёфтҳои арзишманд» ҷолиб нестанд, бинобар ин шумораи ҷамъоварандагон дар он ҷойҳо камтар буда метавонад. Ҳамзамон, дар ноҳияҳои пешрафтаи шаҳр, ки сатҳи истеъмол баландтар аст, эҳтимоли ёфтани унсурҳои арзишманд зиёдтар буда, мутаносибан шумораи ҷамъкунандагон низ бештар мешавад. Дар натиҷа, бо дарназардошти тағйирёбии эҳтимолии (+/- 200 ҷамъоваранда), шумораи умумии онҳо дар шаҳр метавонад тақрибан аз 900 то 1300 нафарро ташкил диҳад.

¹⁸ http://portali-huquqi.tj/publicadliya/view_qonunhoview.php?showdetail=&asosi_id=12910

¹⁹ Мувофиқи Кодекси ҳуқуқвайронкуниҳои маъмури (соли 2008), моддаи 232. Риёи накардани талабот оид ба ҳифзи муҳити зист ҳангоми кашондан, ҷойгиркунии, истифода, безараргардонӣ (гурондан)-и партовҳои саноятӣ, маишӣ ва дигар намудҳо. http://portali-huquqi.tj/publicadliya/view_qonunhoview.php?showdetail=&asosi_id=10710

50% нуқтаҳои ҷамъоварии партовҳо таъсир расонад ва насби контейнерҳои зеризаминиро (бе дастрасӣ) дарбар гирад, маҳдудсозии иқтисодӣ ба амал меояд ва метавонад хеле назаррас бошад.

4.1.3.2 Хусусиятҳои иҷтимоӣ иқтисодии ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо дар шаҳри Душанбе

Аз 4 то 7 апрели соли 2025 Машваратчиёни ИЭ бо 50 ҷамъкунандагони партовҳои ғайрирасмӣ (аз ҷумла 13 зан)²⁰ мусоҳиба гузарониданд, ки дар 30 нуқтаи ҷамъоварӣ дар минтақаҳои гуногуни шаҳри Душанбе мушоҳида карда шуданд:

- ноҳияи Фирдавсӣ 14 нафар (аз ҷумла 4 зан),
- 18 нафар дар ноҳияи Сино (аз ҷумла 6 зан),
- ноҳияи Сомонӣ 7 нафар (аз ҷумла 2 зан),
- 11 нафар дар ноҳияи Шоҳмансур (аз ҷумла 1 зан)

Синну сол ва ҷинс. Синну соли ҷамъкунандагони мард аз 21 то 75 сола ва занон аз 37 то 58 сола мебошанд. 42% пурсидашудагон дар синни 21-39 сола (21 нафар), 44% 40-59 сола (22 нафар), 14% 60-75 сола (7 нафар).

Кӯдакони ҷамъкунанда. Дар давоми пурсишҳо ва дар давоми вақти интизории мутахассисон дар наздикии нуқтаҳо (5 рӯз, 4-7 апрели соли 2025) кӯдакони ҷамъкунанда дида нашуданд. Аз 50 нафар пурсидашудагон ба ғайр аз ду зан, фарзандони онҳо дар интихоби маводҳои арзишманд кӯмак намекунанд (худи ҷамъоварон ба фарзандони худ ин корро манъ мекунанд). 21 ҷамъкунанда қайд кард, ки кӯдакони дидааст, аз ин 21 ҷамъкунанда 6 нафар гузориш доданд, ки кӯдакони хеле кам пайдо мешаванд. Яке аз пурсидашудагон оилаи лӯлиҳои партовкашро бо кӯдакони дидааст.

Вазъи оилавӣ: 64% ҷамъкунандагон (32 нафар) оила доранд, ки бо онҳо зиндагӣ мекунанд. 24% (12 нафар) оилаҳо доранд, ки дар дигар ҷойҳои Тоҷикистон ё дигар кишварҳо (Русия, Узбекистон) зиндагӣ мекунанд. 6 ҷамъкунанда оила надоранд.

Ҷои истиқомат: 33 ҷамъкунанда соҳиби манзили доимӣ мебошанд, ки 18 нафарашон дар шаҳри Душанбе ва 15 нафарашон дар дигар деҳот/ноҳияи ҷумҳурӣ зиндагӣ мекунанд. Тақрибан 60% дар Душанбе манзилро иҷора мегиранд, чанд нафар дар хонаи хешу табор зиндагӣ мекунанд ва се нафарашон "бехона" ҳастанд.

Мақсадҳои ҷамъоварии партовҳо. Аксарият (95%) маводҳои гуногуни арзишманд ҷамъ мекунанд, то ба харидорон барои коркарди такрорӣ фурушанд. Аммо чанд нафар бо мақсади шахсии худ партовҳоро ҷамъ мекунанд, аз қабилӣ: «Ҳафтае як бор либосу нони хушкро меҷӯям», «Сару либос ва дигар чизҳоеро, ки дар бозор фуруҳтан мумкин аст, ҷамъ мекунам», «Он чӣ ки ёфтаам, дар бозор мефурӯшам» (масалан, қисмҳои эҳтиётии электронӣ).

Сабабҳои ҷамъкунандагонро водор карданд, ки ба ин фаъолият машғул шаванд. Дар аксари ҳолатҳо, ҷамъкунандагон бо ин фаъолият машғуланд, зеро онҳо имконияти кор кардан надоранд, бо сабаби набудани ҷойҳои корӣ (мувофиқ), набудани маълумот/хунари, доғи судӣ, бемории худ, бемории аъзои оила, ки бояд дар вақтҳои гуногуни рӯз нигоҳубин карда шаванд, мастӣ. Шумораи ками ҷамъкунандагон илова ба

²⁰ Намунаҳои аз рӯи шумораи нуқтаҳои ҷамъоварии партовҳо дар минтақа асос ёфтаанд: ҳар қадаре ки нуқтаҳои зиёдтар бошанд, ҳамон қадар мусоҳибаҳои бештар гузаронида шуданд. Албатта, гурӯҳи саҳроӣ маҷбур буд, ки дар қараёни кор мутобиқ гардад ва ислоҳот ворид намояд, зеро на ҳамаи ҷамъоварандагон омода буданд ба саволҳои ҷавоб диҳанд (тақрибан 10% аз ҷавоб додан худдорӣ мекарданд, бо сабаби он ки «намехостанд вақти худро аз даст диҳанд»). Бисёр вақт лозим меомад дар назди нуқтаҳои муддати тӯлонӣ мунтазир шаванд; агар гурӯҳе аз 3–5 нафар меомад, одатан танҳо 1–2 нафари фаъолтар ба тамос мебаромаданд, дигарон бошанд ба ҷамъоварӣ машғул мешуданд. Мусоҳибаҳо дар вақти рӯзона, аз соати 9:00 то 17:00, ҳам дар рӯзҳои корӣ ва ҳам дар рӯзҳои истироҳат гузаронида мешуданд.

кори асосӣ ё мавсимӣ, нафақа, кӯмакпулӣ барои маъҷубӣ ва ғайра (ба поён нигаред) кор мекунанд.

Шумораи солҳо дар ҷамъовариҳои партовҳо: нисфи ҷамъкунандагон ба ҷобачогузорӣ ва интиҳоби маводҳои арзишманд аз партовҳо аз 2 то 5 сол, танҳо як нафар – камтар аз як сол, 10 нафар – зиёда аз 10 сол машғуланд (**Ҷадвали 2**).

Ҷадвали 2. Шумораи солҳои корӣ дар соҳаи ҷамъовариҳои партовҳо дар байни пурсидашудагон

Шумораи солҳои кор дар ҷамъовариҳои партовҳо	То 1 сол	Аз 1 сол то 5 сол	Аз 5 то 10 сол	10 ва зиёда сол	Ҷамагӣ
Шумораи ҷамъкунандагон, одам	1	25	12	10	50
%	2	50	24	20	100

Манбаъ. Аз ҷониби ширкати машваратӣ дар асоси таҳқиқоти иҷтимоӣ таҳия шудааст (апрели 2025).

Мушкилоти озори ҷинсӣ ва/ё зӯрварӣ марбут ба кор. Аз 50 нафар пурсидашудагон танҳо ду нафар (мардони 47 ва 65 сола) ёдовар шудаанд, ки нисбати шуғли худ таҳқир шудаанд.

Фаъолиятҳои асосӣ ва алтернативӣ, давравӣ/мавсими ҷамъовариҳои партовҳо. Барои 76% (38 нафар) ҷудокунии партовҳо кори асосии онҳост, ки онҳо мунтазам онро анҷом медиҳанд. Шаш нафар ҷамъкунандагони партовҳо «як бор» ҷамъ мекунанд (ҳафтае як маротиба ё ҳар вақте ки онҳо зарур мешуморанд ва бо дигар корҳои муқаррарӣ банд нестанд (боркаш, рангмол, посбон, фаррош, ҳавлирӯб) ва панҷ нафари дигар ҳангоми банд набудани дигар корҳо (занбурпарварӣ, сохтмон) партовҳоро «мавсимӣ» ҷудо мекунанд.

Даромади ҳаррӯза аз ҷамъовариҳои партовҳо. Аз 50 нафар ҷамъкунандагон 32 нафарашон дар бораи даромади ҳаррӯза хабар доданд. Даромади ҳадди ақал дар як рӯз 10-20 сомонӣ ва ҳадди аксар 80-90 (то 100) сомонӣ дар як рӯз аст. Аксари пурсидашудагон (20 аз 30 нафар) дар як рӯз аз 20 то 60 сомонӣ маош мегиранд. Даромад дар байни мардону занон нисбатан баробар тақсим карда мешавад; масалан, дар байни шаш ҷамъкунанда, ки даромади максималии рӯзона (зиёда аз 60 сомонӣ) мегиранд, ду нафарашон зананд.

Ҳиссаи даромад аз ҷамъовариҳои партовҳо дар буҷети хонавода. Аз 49 нафар ҷамъкунандагон, ки ба савол дар бораи ҳиссаи даромадашон посух доданд, 23 нафар гузориш доданд, ки даромади онҳо манбаи ягонаи даромад дар оила буда, 100% буҷаи онҳоро ташкил медиҳад. Ҳиссаи тахминии даромад аз ҷамъовариҳои партовҳо дар буҷети ҳармоҳаи хонавода дар зер оварда шудааст (**Ҷадвали 3**). Дар байни занон 8 нафар аз 13 ҷамъкунандагоне ҳастанд, ки даромади онҳо дар хонавода ягона аст ё асоси буҷаи онро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 3. Ҳиссаи тахминии даромад аз ҷамъовариҳои партовҳо дар буҷети ҳармоҳаи хонаводаҳои ҷамъкунандагони таҳқиқшуда

Ҳиссаи даромад аз ҷамъовариҳои партовҳо, %	0-24%	25-50%	51-75%	76% ва бештар	Ҷамагӣ
Шумораи ҷамъкунандагон, одам	1	14	3	31	49
Аз ин занон	1	3	1	8	13
% ҷамъкунандагон	2	29	6	63	100

Манбаъ. Аз ҷониби ширкати машваратӣ дар асоси таҳқиқоти иҷтимоӣ таҳия шудааст (апрели 2025).

Тибқи мусоҳибаҳо, дигар манбаъҳои даромад дар 27 хонавода инҳоянд:

- нафақаи худи ҷамъкунандагон ва/ё аъзоёни оилаҳои онҳо,
- кӯмакпулиҳои маъҷубӣ ба аъзоёни оила,
- маош ва дигар даромадҳои худи ҷамъкунандагон ва/ё аъзоёни оилаҳои онҳо,

- интиқоли пулии фарзандон аз хориҷа.

Қаноатмандӣ аз фаъолияти ҷорӣ. 27 нафар аз 50 ҷамъкунандагон гуфтанд, ки қорашон ба онҳо маъқул аст ва онҳо омодаанд дар оянда ба ҷудоқунӣ ва ҷамъовариҳои партовҳо машғул бошанд.

Омодагӣ барои гузаштан аз омӯзиш ва кор дар партовгоҳ/расмӣ бо партовҳо. Аз 50 нафар ҷамъкунандагон 27 нафарашон ба кор бо партовҳо таваҷҷӯҳ зоҳир карданд (аксарияти онҳо аз қори ҳозираи худ қаноатманд буданд). Ба гуфтаи ҷамъкунандагон, маоши эҳтимолӣ дар вазифаи расмӣ омили асосиест, ки метавонад ба қарорҳои онҳо таъсир расонад (он наметавонад аз даромади ҷорӣ онҳо камтар бошад). Баъзе ҷамъкунандагон кайд карданд, ки агар онҳо бо манзил ва агар имкон бошад бо хӯрок таъмин карда шаванд, дар партовгоҳ ба сифати ҷудоқунандаи партовҳо кор кардан бамаврид мебуд.

Ҳамаи онҳое, ки ба имкониятҳои шуғл дар бахши партовгоҳҳо/партовҳо таваҷҷӯҳ зоҳир карданд, инчунин омодагии худро барои гузаштан аз омӯзиш нишон доданд.

Занон ба қори расмӣ ва таҳсил баробар шавқ доранд (аз 13 нафар 7 нафар).

Қариб ҳамаи нафақахӯрон аз дида баромадани имкониятҳои кор ва таҳсил даст кашиданд.

Ҷолиб он аст, ки 7 ҷамъкунандае, ки 100% даромади худро аз ҷамъовариҳои партовҳо мегиранд, аз ҷумла онҳое, ки мехоҳанд дар ҷамъовариҳои партовҳо қорашонро идома диҳанд, ба кор таваҷҷӯҳ зоҳир накарданд ва хоҳиши гузаштан аз омӯзишро надоштанд.

2 ҷамъкунанда дар бобати таълим ва ба кор таъмин намудан мавқеи аниқ надоштанд.

4.1.3.3 Харидорони расмӣ ё ғайрирасмӣ ашёи тақрорӣ

Ба таври ғайримустақим, зерлоиҳаҳо низ метавонанд таъсир расонанд ба харидорони расмӣ ва/ё ғайрирасмӣ партовҳо, ки маводҳои арзишмандро аз ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ мехаранд. Дар бораи гурӯҳи ғайрирасмӣ харидороне, ки партовҳоро ба корхонаҳои коркарди расман сабтшуда фуруш мекунанд, ҳанӯз маълумот мавҷуд нест.

Маълумот аст, ки қисми ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ партовҳоро бевосита ба корхонаҳои коркардӣ мефурушанд.

То ҳолати моҳи март 2025, дар шаҳри Душанбе 19 корхонаи коркарди партовҳо фаъолият доранд ва яқчанд корхонаҳои дигар дар минтақаҳои ҳамсоя ҷойгир мебошанд. Масоҳати таъсири эҳтимолӣ ба ин корхонаҳо метавонад аз хеле кам то миёна фарқ кунад, вобаста ба он, ки чӣ % аз ҳаҷми партовҳое, ки онҳо ҳар рӯз мегиранд, аз ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ меояд.

4.2 Қисмати 2 – васеъгардони партовгоҳ

4.2.1 Марҳилаи пеш аз сохтмон ва омодагӣ ба сохтмон, васеъгардони партовгоҳ

Тибқи маълумоти мавҷуда, қитъаи замин, ки дар он партовгоҳ ҷойгир аст, дар тавозуни шаҳри Душанбе қарор дорад. Заминҳои назди он ба шарқ, шимолу шарқ ва ҷанубу шарқ, ва ба он ҷое, ки шояд партовгоҳ васеъ шавад, ба заминҳои ноҳияи Рӯдакӣ тааллуқ доранд. Дар айни замон, дар бораи андозаи тақсимоли эҳтимолии замин барои васеъшавӣ маълумот вучуд надорад. Ҷудо кардани замин бояд пеш аз оғози сохтмон анҷом дода шавад ва ҳуқуқи моликият бояд пас аз иҷрои тадбирҳои дахлдори сабуқкунанда ба шаҳри Душанбе дода шавад. Масалан, агар ҳангоми таҳияи НАК барои васеъ кардани партовгоҳ муайян карда шавад, ки ягон қитъаи замин ба шахсони алоҳида тааллуқ дорад ё аз ҷониби онҳо бо ҳуқуқи иҷора истифода мешавад, пас ба ин ШЛТ қитъаҳои замини алтернативӣ ё ҷубронпулӣ барои қитъаҳои ҷудошуда ва дигар талафот тибқи талаботи СИЭ 5 пешниҳод карда мешавад (**Ҷадвали 5**).

Дар ҳолати зарурӣ, барои хатҳои чудокунӣ (хатҳои канори роҳ) дар тӯли роҳҳое, ки дар доираи лоиҳаи васеъгардонии партовгоҳ сохта/таҷдид карда мешаванд, шартномаҳои сервитут²¹(ҳуқуқи истифодаи маҳдуд) тибқи талаботи СИЭ 5 баста мешаванд.

4.2.2 Марҳилаи сохтмон

Талабот ба истифодаи муваққатии қитъаҳо дар давраи васеъгардонии партовгоҳ ҳанӯз муайян карда нашудааст. Ин ниёзҳо бояд тибқи талаботи ГБҶ пеш аз оғози корҳои сохтмонӣ таъмин карда шаванд. Ҳар гуна зарари ғайриҷашмдошт ба замин, дарахтон, зироатҳо ва дигар амволи шахсони алоҳида дар ҷараёни сохтмон ё кори таҷҳизоти сохтмонӣ тибқи талаботи қонунгузори милли ва ГБҶ бояд арзёбӣ ва ҷуброн карда шаванд.

Бо оғози корҳои сохтмонӣ дастрасӣ ба замин, ки барои васеъ кардани партовгоҳ чудо карда мешавад, гум мешавад. Аммо, тавре ки ташрифҳо ба сайт дар моҳҳои феврал, март ва апрели соли 2025 ва машварат бо ҳукуматҳои маҳаллӣ ва сокинон нишон доданд, ҷаронидаҳои ҷорӣ дар ин минтақаҳо қайд карда нашудааст. Ин заминҳо пӯшиши ночизи растанӣ доранд ва арзиши онҳо барои ҷорводорӣ паст аст.

4.2.3 Истифодабарӣ

Ҳангоми ба истифода додани партовгоҳи васеъшуда ду намуди асосии таъсир ба вучуд меояд, ки ба аз байн бурдани маҳдудсозии иқтисодӣ оварда мерасонад (агар вазъияти мавҷударо, ки дигар ба қонунгузори Тоҷикистон мувофиқат намекунад, ба назар нагирем):

- таъсис ва фаъолияти минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ дар атрофи партовгоҳ (мувофиқи меъёр 500 м), ки ба маҳдуд кардани истифодаи замин дар доираи минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ оварда мерасонад.
- маҳдуд кардани дастрасии беиҷозат ба партовгоҳ, ки боиси аз даст додани манбаи даромади ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ дар партовгоҳ мегардад.

Ҳарду намуди маҳдудсозии иқтисодӣ дар зер ба таври мухтасар баррасӣ карда мешавад.

4.2.3.1 Маҳдудияти истифодаи замин дар доираи минтақаи санитарӣ- муҳофизатӣ

Дар марҳилаи истифодаи таъсир, ки бо ҷойивазкунӣ алоқаманд аст, муқаррар кардани маҳдудиятҳо дар истифодаи заминҳои дар ҳудуди минтақаи санитарӣ-муҳофизатии партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ қарордошта хоҳад буд. Қонун барои таъсиси минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ чудо кардан ё гирифтани қитъаҳои заминро талаб намекунад, яъне ҳуқуқи моликият ба замин таъсир намерасонад.

Аммо, таъсиси минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ бо режими махсуси истифодаи замин дар атрофи партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ метавонад ба талафоти иқтисодӣ оварда расонад, зеро дар минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ ҷойгир кардани боғҳо, боғҳои истироҳатӣ, заминҳои наздиҳавлигӣ ва инчунин истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ иҷозат дода намешавад. Агар дар ҳудуди минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ қитъаҳои наздиҳавлигӣ бо боғҳо ё фермаҳо ворид шаванд, онҳо зарар мебинанд. Ин таъсирот бояд дар доираи таҳияи НАМ таҳқиқ ва таҳлил карда шаванд.

Инчунин масъалаи имконияти истеҳсоли зироатҳои техникӣ (масалан, пахта, зағир ё зироатҳои энергетикӣ, ки барои истеҳсоли саноатӣ, ашёи хом мебошанд) дар марзҳои минтақаи санитарӣ-муҳофизатии партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ бояд таҳқиқ карда шаванд. Имконияти парвариши зироатҳои техникӣ дар ҳудуди МСМ ва шартҳои дахлдор

²¹ Сервитут ҳуқуқи шахс ва (ё) шахсон ба истифодаи маҳдуди қитъаи замини дар истифодаи шахси дигар қарордошта, ки бо тартиби муқарраргардида аз қайди давлатӣ гузаштааст.

бояд дар маводи АТМЗ ё дигар ҳуҷҷатҳои санитарӣ, ки мутобиқи талаботи қонунгузори миллӣ таҳия ва аз ҷониби мақомоти ваколатдор тасдиқ шудаанд, тасдиқ карда шаванд.

4.2.3.2 Ҷамъкунандагони партовҳои ғайрирасмӣ дар партовгоҳ

Мувофиқи мусоҳиба бо менечменти партовгоҳ, шумораи ҷамъкунандагони ашёи такрорӣ метавонад ба 200 нафар расад. Мувофиқи мусоҳиба бо ҷамъкунандагон дар партовгоҳ, шумораи умумии ҷамъкунандагони "доимӣ" то 40 нафар аст. Тахмин меравад, ки аксари ҷамъкунандагон номутаносиб / давра ба давра меоянд. Дар ҳар сурат, таъсир ба манбаҳои даромад аз сабаби маҳрум кардани ҷамъкунандагон аз дастрасӣ ба партовгоҳ метавонад назаррас бошад, алалхусус барои онҳое, ки дигар манбаҳои даромад надоранд. Тадбирҳои тахминии кӯмак дар барқарорсозии тарзи хоҷагидорӣ дар ҷадвали намудҳои ҷубронпулӣ ва кӯмак пешниҳод карда шудаанд (ба поён нигаред).

Интиҳоби ҷузъҳои арзишманд аз партовҳои ба партовгоҳ овардашуда аз ҷониби соҳибкори инфиродӣ тибқи шартнома бо КВД «Партовгоҳи шаҳри Душанбе» амалӣ карда мешавад. Ҷамъкунандагони ашёи хоми дуюмдараҷа, ки бевосита ин фаъолиятро амалӣ мекунанд, шартномаҳои қонунӣ надоранд (ба истиснои хеле нодир), бе либоси махсус кор мекунанд. Бо вучуди ин, кор муташаккил аст. Ҷамъкунандагони "доимӣ" ҷузъҳои арзишмандро ба соҳибкори инфиродӣ месупоранд. Гуфта мешавад, ки аксари ҷамъовариҳои номутаносиб / давра ба давра низ ашёи такрорӣ ёфтшударо ба ҳамон соҳибкори инфиродӣ месупоранд. Аммо, шумораи ками ҷамъкунандагон низ ҳастанд, ки худсарона ба партовгоҳ ворид мешаванд ва мустақилона кор мекунанд.

Дар зер тавсифи муҳтасари хусусиятҳои иҷтимоӣ иқтисодии ҷамъкунандагони партовҳои ғайрирасмӣ дар партовгоҳ оварда шудааст (дар асоси натиҷаҳои тадқиқот). Дар доираи таҳияи НАМ барои лоиҳаи васеъкунии партовгоҳ, тадқиқоти иловагӣ оид ба сохтори иқтисодии ҷамъкунандагони маводи такрорӣ гузаронида мешавад.

Умуман, ҷамъовариҳои партовгоҳ ва коркарди партовгоҳ дар партовгоҳи мавҷуда қонунӣ ҳисобида мешавад, агар он бо иҷозати (тибқи шартнома) ташкилоте, ки хизматрасонии муомилоти партовҳои саҳтро таъмин менамояд, сурат гирад. Аммо ба кор қабул кардани коргарон низ бояд ба қонун мувофиқ бошад. Ба ҳар ҳол ба расмият даровардан ва ҳалли ин масъала лозим аст.

4.2.3.3 Хусусиятҳои иҷтимоӣ иқтисодии ҷамъкунандагони партовҳои ғайрирасмӣ дар партовгоҳ

4 март соли 2025 гурӯҳе иборат аз 3 мутахассиси Машваратчии ИЭ бо 36 ҷамъовари ғайрирасмии партовгоҳ (аз ҷумла 13 зан ва 23 мард) дар партовгоҳи партовҳои саҳти маишии шаҳри Душанбе мусоҳиба гузаронид. Таҳлили такрорӣ дар фасли гарми сол (май-июн) ба нақша гирифта шудааст.

Пеш аз ҳама, бояд қайд кард, ки шумораи зиёди пурсидашудагон танҳо ба як қисми саволҳои пешниҳодшуда ҷавоб дода, ба дигарон ҷавоб надоданд. Масалан, 9 нафар аз 36 нафар пурсидашудагон номҳои худро нагуфтаанд, 14 нафар пурсидашудагон синну соли худро надидаанд ва ғайра, зоҳиран намехоҳанд маълумоти шахсии худро диҳанд. Ҳамзамон, дигарон ба осонӣ ҷои зист, вазъи оилавӣ, муносибати худро ба ҷамъовариҳои партовгоҳ ва дигар маълумотро надидаанд.

Синну сол ва ҷинс. Синни мардони ҷамъкунанда аз 18 то 52 сола ва занон аз 25 то 60 сола аст. 59% маълумотдодагон дар синни 18-39 сола (13 нафар), 36% 40-59 сола (8 нафар), 5% 60-75 сола (1 нафар) пешниҳод кардаанд.

Кӯдакони ҷамъкунанда. Аз 36 пурсидашуда, 9 пурсидашуда (25%) хабар доданд, ки фарзандони онҳо (ҳамеша ё баъзан) дар интиҳоби маводҳои арзишманд кӯмак мекунанд. 11 ҷамъкунанда (31%) қайд карданд, ки кӯдакони дигар оилаҳоро дидаанд, ки пластик ва картон ҷамъ мекунанд. Як пурсидашуда гуфт, ки қариб ҳамаи ҷамъкунандагони партовгоҳ бо кӯдакон ба майдон меоянд. Дигар пурсидашудагон аз посух додан ба ин савол худдорӣ карданд.

Чои зист: чамъоварии партовҳо дар деҳаҳо/маҳалҳои гуногуни аҳолинишин (асосан ҳамсоя) (деҳаҳои Зартеппа, Дарёбод, Махвалӣ, Шаҳристон, Ваҳдат, Болошаҳр, Теппаи-Самарқандӣ) зиндагӣ мекунанд. Аз ин шумора 16 нафар дар он ҷо доимӣ ва 20 нафар муваққатан зиндагӣ мекунанд. Ҳеҷ яке аз пурсидашудагон шаҳри Душанберо ҳамчун ҷои зисти худ номбар накардаанд. Дар айни замон, 9 нафар пурсидашудагон гуфтанд, ки онҳо манзили доимӣ надоранд.

Вазъи оилавӣ: аксари пурсидашудагон 31 нафар (86%) оила доранд, ки 10 оилаи онҳо бо пурсидашудагон зиндагӣ мекунанд. Дигар оилаҳо дар дигар маҳалҳои аҳолинишини Тоҷикистон ё дигар кишварҳо (Русия, Узбекистон) алоҳида зиндагӣ мекунанд. 5 чамъкунанда оила надоранд.

Давраи кор дар партовгоҳи ПСМ. 11 нафар аз 35 чамъкунандаи партовҳо (31%), ки ба ин савол ҷавоб доданд, гузориш доданд, ки онҳо дар партовгоҳ аз 2 сол ва бештар аз он чамъоварӣ мекунанд, 5 нафар (14%) тақрибан 1 сол, 17 нафар (49%) аз чанд рӯз то чанд моҳ.

Мушкилоти озори ҷинсӣ ва/ё зӯрварӣ аз сабаби кор. Аксарияти пурсидашудагон (20 нафар аз 22 посухдиҳанда) ба саволи он ки оё онҳо бо мушкилоти озори ҷинсӣ ва/ё зӯрварӣ дар робита ба кор рӯ ба рӯ шудаанд, посухи манфӣ доданд. 2 нафар (мард ва зан) гуфтанд, ки "овозаҳо ҳастанд".

Фаъолиятҳои асосӣ ва алтернативӣ, давраҳои / мавсимии чамъоварии партовҳо. Барои 12 нафар (38% аз 32 нафар) ҷудо кардани партовҳо машғулияти асосии онҳо мебошад, ки онҳо доимо машғуланд, барои як нафар (3%) муваққатӣ. 9 нафар пурсидашудагон (28%) бо чамъоварии партовҳо як маротиба (1 маротиба дар як ҳафта ё вақте ки зарур доништа мешавад ва дар қори мунтазами дигар кор намекунад) машғуланд, боз 10 нафар (31%) партовҳоро мавсимӣ, вақте ки дар қорҳои дигар (дар хоҷагии қишлоқ, сохтмон) кор намекунанд, ҷудо мекунанд. 4 пурсидашудагон ба ин савол ҷавоб надоданд.

Даромади ҳаррӯза аз чамъоварии партовҳо. 31 нафар аз 36 нафар чамъкунандагон маблағи даромади худро дар як рӯз номбар карданд. Даромади ҳадди ақал 20-30 сомонӣ дар як рӯз ва ҳадди аксар 100-150 сомонӣ дар як рӯз аст. Аксари посухдиҳандагон дар як рӯз аз 40 то 60 сомонӣ маош мегиранд. Мардон ба ҳисоби миёна аз занон бештар кор мекунанд, масалан, дар байни 9 чамъоваре, ки дар як рӯз маблағи "қалон" ба даст меоранд (беш аз 50 сомонӣ), ҳамагӣ 2 зан.

Ҳиссаи даромад аз чамъоварии партовҳо дар буҷаи хонавода. Танҳо 14 пурсидашуда ба ин савол ҷавоб доданд. 3 нафар аз 14 нафар посухдиҳандагон ҷавоб доданд, ки даромади онҳо ягона дар оила аст ва 100% буҷаро ташкил медиҳад. Ҳиссаи тахминии даромад аз чамъоварии партовҳо дар буҷети моҳонаи хонавода дар зер оварда шудааст (**Ҷадвали 4**).

Ҷадвали 4. Ҳиссаи тахминии даромади чамъоварии партовҳо дар буҷаи якмоҳаи хонаводаҳои чамъкунандагон пурсидашуда

Ҳиссаи даромад аз чамъоварии партовҳо, %	0-24%	25-50%	51-75%	76% ва бештар	Ҳамагӣ
Шумораи чамъкунандагон, одам		10	1	3	14
Аз ин занон		2		1	
% чамъкунандагон		72	7	21	100

Манбаъ. Аз ҷониби ширкати машваратӣ дар асоси таҳқиқоти иҷтимоӣ таҳия шудааст (март 2025).

Мувофиқи мусоҳибаҳои манбаъҳои дигари даромад дар хонаводаҳои инҳоянд:

- кишоварзӣ,
- сохтмон,
- дӯзандагӣ,
- интиқоли хешовандон аз хориҷа.

Қаноатмандӣ аз фаъолияти ҷорӣ. 32 нафар ҷамъоварон ба саволи он ки оё ин кор ба онҳо маъқул аст, ҷавоб доданд. Танҳо 7 (22%) аз посухдиҳандагон посухи мусбат доданд ва гуфтанд, ки меҳонад дар шароити беҳтар шудани шароити корӣ кор кунанд. 3 (9%) гуфтанд, ки онҳо ба ин одат кардаанд ва кори дигар вучуд надорад ва аксарияти онҳо 22 нафар (69%) гуфтанд, ки ба онҳо ҷамъоварии партов маъқул нест, аммо аз сабаби набудани кори дигар маҷбуранд.

Омодагӣ ба омӯзиш ва кори расмӣ дар партовгоҳ/бо партовҳо. 19 нафар аз 31 ҷамъкунанда (61%) ба кор бо партовҳо дар оянда таваҷҷӯҳ зоҳир карданд. Ба гуфтаи ҷамъкунандагон, андозаи маоши имконпазир дар кори расмӣ баррасии асосиест, ки метавонад ба қарорҳои онҳо таъсир расонад (он наметавонад аз даромади мавҷуда камтар бошад). Ҳамаи онҳое, ки ба имконияти кор дар бахши кор бо партовҳо / дар партовгоҳ таваҷҷӯҳ зоҳир карданд, омодагии худро ба омӯзиш нишон доданд.

Занон ба андозаи баробар, ё бештар аз он, ба кор ва омӯзиши расмӣ манфиатдоранд (8 аз 13 зан ё нисфи ҳамаи манфиатдорон).

Шумораи одамоне, ки дар партовгоҳ доимо кор мекунанд. Пурсидашудагон тахмин меғоянд, ки ба ҳисоби миёна аз 30 то 40 нафар дар партовгоҳ ба таври доимӣ маводи тақрорӣ ҷамъоварӣ мекунанд.

5 СТРАТЕГИЯИ ҶУБРОНПУЛӢ ВА БАҶҚАРОРСОЗИИ ВОСИТАҲОИ ЗИНДАГӢ

5.1 Принсипҳои асосӣ

Нақшаи кӯчонидани мазкур ва НАМ/ НЧБВЗ-и оянда ба талаботи ГБҶ ва санадҳои меъёрӣ- ҳуқуқии ҶТ, ки дар **Боби 2** тавсиф шудаанд, мувофиқи принсипҳои зерин роҳнамоӣ карда мешаванд:

- Кӯчонидан пешгирӣ карда мешавад ва то ҳадди имкон ба камтарин дараҷа расонида мешавад, таъсири он бошад коҳиш дода ва ҷуброн карда мешавад.
- Барои пешгирӣ ва кам кардани ҳама таъсирот, аз ҷумла таъсирҳое, ки бевосита дар маҳалҳои иншооти лоиҳавӣ, дар ҳудуди МСМ-и ин иншоот ба вучуд меоянд, чораҳо андешида мешаванд.
- Дар ҳолатҳое, ки гирифтани замин ноғузир аст, варианти афзалиятнок ин аз ҳисоби заминҳои истифоданашудаи захираи давлатӣ додани замин мебошад.
- Ҷуброни арзиши амвол ва зиён ба ШЛТ ва субъектҳои соҳибкорӣ мутобиқи қоидаҳои амалкунандаи миллӣ ва талаботи ГБҶ пешниҳод карда мешавад. Дар сурати номувофиқатӣ байни қонунгузориҳои миллӣ ва талаботи Бонки Ҷаҳонӣ онҳое, ки ба манфиатҳои ШЛТ пурратар ҷавоб медиҳанд, татбиқ карда мешаванд. Ҳама намудҳои ҷуброн бо арзиши пурраи ивазкунӣ мувофиқи СИЭ 5 дода мешаванд.
- ШЛТ маълумоти пурра ва дақиқро дар бораи зерлоиҳа /лоиҳа, инчунин имкониятҳои воқеии иштирок дар омодагӣ, татбиқ ва мониторинги раванди ба даст овардани замин барои эҳтиёҷоти зерлоиҳа /лоиҳа бо таваҷҷӯҳи махсус ба ниёзҳои хонаводаҳои осебпазир ва занон мегиранд.
- Амволи зарардида ва талафоти алоқаманд бо арзиши иваз аз ҷониби нархгузориҳои мустақил, соҳибхтисос ва сертификатсияшуда арзёбӣ карда мешаванд.
- Ба одамоне, ки ба воситаҳои зиндагии онҳо таъсири манфӣ расонида мешавад, барои барқарор кардани фаъолияти иқтисодӣ, воситаҳои зиндагӣ, сатҳи зиндагӣ ва даромади аз лоиҳа зарардидаи онҳо кӯмак расонида мешавад.

- Лоиҳа механизми баррасии шикоятҳоро тибқи Нақшаи ҷалби ҷонибҳои манфиатдор (2025) ва СИЭ 5/СИЭ 10-и Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ муқаррар мекунад.
- Ҳамаи шахсони зарардида аз ҷараёни ҷубронпулӣ ва барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ огоҳ карда мешаванд, мувофиқи он машварат дода мешавад ва дар бораи механизми шикоятҳо маълумот дода мешавад.
- Гурӯҳҳои осебпазир муайян карда шуда, ба онҳо кӯмаки мақсаднок расонида мешавад. Ин ба он гурӯҳҳо дахл дорад, ки тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун осебпазир тасниф шудаанд ва инчунин дигар гурӯҳҳо дар доираи СИЭ 5-и ГБҶ.

5.2 Ҳуқуқ ба ҷуброн ва санаи қатъ

5.2.1 Салоҳияти ҳуқуқӣ

Мувофиқи таснифи салоҳияти ҳуқуқӣ тибқи СИЭ 5, шахсони зарардида, чунин муайян карда мешаванд: шахсони:

- (а) дорои ҳуқуқҳои расмии қонунӣ ба замин ё амвол;
- (б) ҳуқуқҳои расмӣ ба замин ё амвол надоранд, аммо талаб доранд\даъвогарони замин ё амволе, ки тибқи қонунгузориҳои миллӣ эътироф карда мешаванд; ё
- (с) дорои ҳуқуқи эътирофшудаи қонунӣ ё даъвои эътирофшудаи замин ё амволе, ки онҳо ишғол мекунанд ё истифода мебаранд.

Ба шумораи ШЛТ, ки барои ҷубронпулӣ дар доираи Лоиҳа ҳуқуқ доранд, дохил мешаванд:

- Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки биноҳои истиқоматӣ, биноҳои тиҷоратӣ, қитъаҳои замин ва (ё) заминҳои кишоварзӣ (ё дигар заминҳои ҳосилхез) таҳти таъсири лоиҳа қисман ё пурра қарор доранд. (дар асоси доимӣ ё муваққатӣ);
- Шахсоне, ки корхонаҳояшон қисман ё пурра аз лоиҳа зарар дидаанд (дар асоси доимӣ ё муваққатӣ);
- Шахсоне, ки кори доимӣ ё муваққатӣ доранд ва ба кор ё тартиби гирифтани музди меҳнати онҳо таъсир мерасонад;
- Шахсоне, ки зироатҳои (яқсола ва бисёрсола) ва/ё дарахтони онҳо қисман ё пурра аз лоиҳа зарар дидаанд;
- Шахсоне, ки дастрасии онҳо ба захираҳои ҷамъиятӣ ё моликияти онҳо қисман ё пурра таъсир мерасонад.

Ба шахсоне, ки маҳдудсозии иқтисодиро аз сар мегузаронанд, кӯмак ва/ё имконият дода мешавад, ки иқтисодӣ даромад, сатҳи ҳосилнокӣ ва сатҳи зиндагиро беҳтар ё ҳадди аққал барқарор кунанд. Инҳо асосан ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо мебошанд. Аз ин рӯ, мақсаднок аст муайян карда шаванд: а) меъёрҳои, ки мувофиқи онҳо шахсоне, ки аз маҳдудсозии иқтисодӣ зарар дидаанд, салоҳияти ҳуқуқӣ барои гирифтани кӯмак хоҳанд дошт, б) намудҳои кӯмаке, ки ба онҳо пешниҳод карда мешавад ва с) намудҳои кӯмак бояд аз рӯи дараҷаи аҳамияти таъсир гурӯҳбандӣ (ё дараҷабандӣ) карда шаванд.

Масалан, хусусиятҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ имкон медиҳанд, ки партовҳои ғайрирасмии шаҳрро аз руи мунтазамии кори онҳо (яқбора, мавсимӣ ё доимӣ) ва ҳиссаи даромади онҳо дар буҷети хоҷагӣ (аз 20 фоиз то 100 фоиз) ба яқчанд гурӯҳ тақсим кунем. Гузашта аз ин, дар байни ин ду хусусият таносуби қисман мусбат мушоҳида мешавад: ҳар қадаре, ки шахс барои ҷамъовариҳои ашёи дубора истифодашаванда вақт сарф кунад, ҳиссаи ин фаъолият дар буҷети оила ҳамон қадар зиёд мешавад. Инчунин бояд гуфт, ки қариб нисфи пурсидашудагон саробони ягонаи хонаводаи худ мебошанд.

Имкониятҳои гуногуни расонидани кӯмак ва барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ инҳоянд:

- Маҷмӯи ҳамаҷонибаи кӯмак ва барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ барои ШЛТ, доимо бо партовҳо машғуланд ва инчунин идоракунии партовҳо барои онҳо манбаи ягонаи даромади хонаводаи онҳост.
- Маҷмӯи камшудаи кӯмак ва барқарорсозии воситаҳои зиндагии ШЛТ, ки мунтазам ва/ё мавсимӣ партовҳоро коркард мекунанд ва дар хонавода манбаи алтернативии даромад, доранд.
- Маҷмӯи ҳадди ақали кӯмак ва барқарорсозии воситаҳои зиндагии ШЛТ, ки гоҳ-гоҳ бо партовҳо саруқор доранд ва дар хонавода якҷанд сарчашмаҳои алтернативии даромад доранд.

Таҷриба нишон медиҳад, ки таҳия ва пешниҳоди маҷмӯи кӯмаки тафриқашаванда (таълим, хизматрасонии иҷтимоӣ ва дигар хтзматрасониҳо) бояд ба гурӯҳҳои ШЛТ дорои хусусиятҳои кам ё камтар ба ҳам монанд равона карда шавад. Зернақшаҳои кӯмаки ба таври инфиродӣ мутобиқшуда барои одамони осебпазир заруранд (чунин зернақшаҳо дар асоси барӯйхатири аҳоли ва тадқиқоти иҷтимоӣ-иқтисодӣ таҳия карда мешаванд).

5.2.2 Санаи қатъ

Санаи қатъи инфиродӣ барои ҳар як зерлоиҳа муқаррар карда мешавад (агар дар назар дошта шавад, ки баъзе зерлоиҳаҳо аз ҷиҳати фазой ва муваққатӣ ба ҳамдигар наздик бошанд, муқаррар кардани санаи ягонаи қатъшавӣ оқилона мебуд). Дар НАМ ва НЧБВЗ барои партовгоҳи ПСМ низ мӯҳлатҳои қатъи ҷудогона пешниҳод карда мешаванд, зеро хусусият ва мӯҳлатҳои таъсирҳо гуногунанд (масалан, аз даст додани даромади ҷамъкунандагони ғайрирасмии коркарди дубора дар партовгоҳ бо хариди замин барои васеъ кардан ё таъсиси минтақаи муҳофизатӣ санитарӣ алоқаманд нест).

Сокинон/истифодабарандагоне, ки қитъаҳои заминро дар минтақаи амалисозии қисмати лоиҳа дар санаи қатъ ё пеш аз анҷоми он ишғол ё истифода кардаанд, барои гирифтани мақоми ШЛТ ҳуқуқ доранд. ШЛТ, ки пас аз санаи қатъ ба қитъаҳои замини зарардида (масалан, дар ҳудуди МСМ) кӯчонида мешаванд, ҳуқуқи гирифтани ҷубронро надоранд. Онҳо дар бораи кӯчонидан пешакӣ огоҳ карда мешаванд ва хоҳиш карда мешавад, ки биноҳои худро ҳолӣ кунанд ва ҳама гуна иншооти зарардидаро пеш аз огози амалисозии лоиҳа барҳам диҳанд.

Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарорсозии иқтисодӣ дар асоси натиҷаи барӯйхатири аҳоли ва тартиб додани феҳристи амвол муайян карда мешавад. Шахсоне, ки мумкин аст аз ҳуқуқи дарёфти ҷуброн маҳрум гарданд (масалан, бинобар набудани онҳо дар вақти барӯйхатири аҳоли ва тартиб додани феҳрист) ҳуқуқ доранд, ки пас аз тартиб додани феҳрист тавассути механизми шикоятҳо, ки дар доираи лоиҳа пешбинӣ шудааст, шикоят кунанд (ниг. Бахши 8).

6 ҶАДВАЛИ ПЕШАКИИ НАМУДҶОИ ҶУБРОН ВА КҶМАК

Ҷадвали пешакии ҳуқуқҳои ҷуброн ва кӯмак (**Ҷадвали 5**) принципҳои пешниҳоди ҷубронпулӣ ва кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ ба гурӯҳҳои гуногуни шахсони таъсирдида вобаста ба дороиҳо, амволи ғайриманқул ва сарчашмаҳои зиндагии онҳо, ки дар натиҷаи татбиқи Компонентҳои 1 ва 2-и Лоиҳа аз даст дода мешаванд, муайян мекунад. Мувофиқи талаботи ГБҶ, ин ҷадвал сиёсати муқаррар намудани намудҳои ҷубронпулӣ ва ҳуқуқи кӯмакро барои ҳар як таъсири эҳтимоли муайян мекунад.

Ин ҷадвали намудҳои дахлдори ҷубронпулӣ ва кӯмак ҳангоми таҳияи НАМ ё НЧБВЗ бо дар назардошти маълумоти тарҳи корӣ, минтақаи санитарӣ-муҳофизатии воқеан муқарраршуда ва режимҳои истеҳсолоти кишоварзӣ дар ҳудуди онҳо мушаххас ва тасҳеҳ карда мешавад.

Азбаски чадвали ҳуқуқи ҷубронпулӣ ва кӯмак дар шароити номуайян таҳия карда мешавад, он на танҳо таъсирхоеро, ки аллакай муайян шудаанд, балки онҳое, ки метавонанд дар оянда дар робита ба татбиқи Қисматҳои 1 ва 2-и Лоиха ба миён оянд, баррасӣ мекунад.

Ҷадвали 5. Ҷадвали пешакии намудҳои ҷубронпулӣ ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
А. Таъсирҳо, ки ба ҷудо кардани қитъаҳои замин барои эҳтиёҷоти Қисматҳои Лоиҳа вобастаанд		
Доимӣ аз даст додани заминҳое, ки дар ихтиёрдорӣ, истифодаи доимӣ, иҷора ё моликияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ қарор доранд	Соҳибони қитъаҳои замини шахсии хонагӣ Ҳоҷагиҳои фермерӣ, ки шартномаи иҷораи истифодаи қитъаҳои замин доранд	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни пулӣ аз рӯи арзиши пурраи ивазкунӣ²² ё додани қитъаи замини алтернативӣ (ивазкунанда) ба арзиши баробар ё беҳтар ва бо хусусиятҳои баробар ё беҳтар/ • Пардохти ҳама хароҷоти муомилот, аз ҷумла андозҳо²³
	Иҷоракорон, ки воқеан аз қитъаҳои замини зарардида истифода мебаранд	<ul style="list-style-type: none"> • Маълумот дар бораи хариди қитъаҳои замин ҳадди ақсал се моҳ пеш аз гузаронидани амалиёти интиқоли ҳуқуқ ба қитъаҳои замин нашр карда мешавад. • Кӯмак дар ёфтани қитъаҳои алтернативии замин барои иҷора. • Агар ба амволи манқул таъсир расонад: кӯмак дар ҷойивазкунӣ/наҷот додани амволи манқул.
	Истифодабарандагони ғайрирасмии замин, ки дар асл аз қитъаҳои замини таъсиррасидаро истифода мебаранд	<ul style="list-style-type: none"> • Таъмини ҷуброни молу мулкҳои гумшудаи ғайризаминӣ (аз ҷумла ҳосил, зироатҳо, биноҳо ва қорҳои ободонии замин) бо арзиши пурраи барқарорсозӣ. • Кӯмак дар дарёфти қитъаҳои замини алтернативӣ. • Агар ба моликияти манқул таъсир расонад: кӯмак дар ҷойивазкунӣ/наҷот додани амволи манқул.
Талафоти доимии зироатҳо/дарахтҳо	<p>Ҳоҷагиҳои фермерӣ, ки шартномаи иҷораи истифодаи қитъаҳои замин доранд.</p> <p>Соҳибони қитъаҳои наздиҳавлигӣ</p> <p>Иҷоракорон</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни дарахтон ва зироатҳои талафшуда бо арзиши пурраи барқарорсозӣ (агар имкон бошад, ба ШЛТ барои ҷамъовариҳои ҳосили майдонҳои киштшуда вақти кофӣ дода мешавад, ҳатто агар барои онҳо ҷуброни ҳосили талафшуда пешбинӣ шуда бошад), ба ғайр аз пардохти ҷуброни дахлдор барои ҳуди қитъаи замин • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ: <ul style="list-style-type: none"> • Таъмини ниҳолҳо барои иваз кардани дарахтони мевадихандаи гумшуда (ба як дарахти зарардида ду ниҳоли нав).

²² Арзиши ивазкунӣ ё "арзиши барқарорсозӣ" маънои усули баҳодихиро дорад, ки пардохти ҷуброни кофӣ барои иваз кардани амвол ва хароҷоти зарурии амалиётии вобаста ба иваз кардани амволро таъмин мекунад. (СИЭ 5 БҶ, банди 2). Ба хароҷоти амалиётӣ пардохтҳои маъмури, ҳаққи бақайдгирӣ ё бақайдгирии моликият, хароҷоти асосноки кучидан ва ҳама гуна хароҷоти шабеҳе, ки шахсони таъсирдида маҷбуранд пардохт кунанд, дарбар мегирад.

²³ Ҷӯдадорҳои андоз, ки бо татбиқи лоиҳа вобастаанд, аз ҳисоби маблағҳои лоиҳа пӯшонидани мешаванд. Ҷубронпулӣ дар шакли соф, мувофиқи муайянкардаи арзёбандаи мустақил ва дорой иҷозатнома, бо риояи методологияи стандартҳои байналмилалӣ арзёбӣ пешниҳод мегардад. Агар ба маблағи ҷубронпулӣ андозҳо татбиқ шаванд, маблағи мутаносиб зиёд карда шуда, аз ҳисоби лоиҳа пӯшонидани мешавад.

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
		<ul style="list-style-type: none"> • Дастрасӣ (бепул) ба омузиши касбӣ, аз ҷумла омузиши хоҷагии қишлоқ, курсҳои компютерӣ ва ғайра (муайян карда мешавад).
Аз даст додани дастрасӣ ба чарогоҳҳои ҷамъиятӣ	Соҳибони чорво / чорводорон	Кӯмак ба дастрасии заминҳои чарогоҳҳои алтернативӣ дар ҳолати зарурӣ.
В. Таъсирҳо, ки ба корҳои сохтмонӣ вобастаанд		
Таъсири муваққатӣ ба қитъаҳои замин	Соҳибони қитъаҳои наздиҳавлигӣ Хоҷагиҳои фермерӣ, ки шартномаи иҷораи истифодаи қитъаҳои замин доранд	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни дороиҳои ғайризаминии гумшуда (аз ҷумла зироатҳо, иншооти доимӣ, системаҳои обёрӣ ва корҳои анҷомдодашуда) бо арзиши пурраи ивазкунӣ аз ҷониби пудратчиҳои сохтмон дода мешавад. • Ҷуброн барои боздоштани муваққатии шартномаҳои иҷораи истифодаи замин (аз ҷониби пудратчиҳои сохтмон пешниҳод карда мешавад)
Талафоти муваққатии зироат	Иҷоракорон	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни талафот ё хисорот дар натиҷаи талафи ҳосил бо арзиши пурра (агар имконпазир бошад, ба ШЛТ барои ҷамъовариҳои ҳосили майдонҳои кишт вақти кофӣ дода мешавад, ҳатто агар ҷуброни ҳосили талафшуда барои онҳо пешбинӣ шуда бошад) • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ: <ul style="list-style-type: none"> ○ Барои ба ҷои дарахтони меваи гумшуда таъмин намудани ниҳолҳо.
Талафоти доимии заминҳои захираи давлатӣ ва / ё заминҳои ғайрикишоварзӣ	Мақомоти ташкилоти ноҳиявӣ / мақомоти давлатие, ки ба он замин тааллуқ дорад	Ҷубронпулӣ пешбинӣ нашудааст, зеро пешбинӣ шудааст, ки ҳуқуқ ба қитъаҳои замини моликияти давлатӣ аз ҷониби Мақомоти ҳокимияти иҷроияи давлатии шаҳри Душанбе ё ҳукуматҳои ноҳиявӣ (барои эҳтиёҷоти лоиҳаи манфиати давлатӣ ва ҷамъиятӣ) бепул ҷудо карда шавад.
Талаф шудани дарахту бутта ва дигар растаниҳои ба давлат тааллуқдошта	Мақомоти ваколатдор ё соҳибхитиёр оид ба дарахтону буттазор ва дигар намуди растаниҳо	Тадбирҳои ҷубронпулӣ, ки аз ҷониби мақомоти салоҳиятдори давлатӣ муайян карда мешаванд
С. Муҳоҷират, ки бо таъсиси минтақаи санитарӣ-муҳофизатӣ дар атрофи партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ вобаста аст		
Аз даст додани биноҳои бебозгашти истиқоматӣ (кӯчонидан)	Соҳибони қонунӣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни пулӣ бо арзиши пурраи иваз (бе хориҷ намудани фарсудагӣ ва масолеҳи барчидашуда) Ё иваз намудани манзил бо манзили дигар, ки арзиш ва хусусиятҳои он баробар ё беҳтар мебошанд, бо кафолати ҳуқуқи зист, инчунин мувофиқи меъёрҳои миллии оид ба бехатарӣ, манзил ва қоидаҳои санитарӣ. • Пардохти якдафъинаи ҷубронпулӣ дар ҳаҷми 5%–10% (миқдор баъдан дақиқ карда мешавад) аз арзиши бозории амволи ғайриманқуле, ки дар қитъаи замин ҷойгир аст, барои нороҳатиҳое, ки ба соҳиби ҳуқуқ дар робита ба мусодираи қитъаи замин расонида шудаанд.

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
		<ul style="list-style-type: none"> • Кӯмаки пулӣ барои кӯчиш: пардохти иловагӣ барои интиқоли ашёи шахсӣ ба манзили нав ва корҳои борфарорӣ ва боркунӣ (бо асоси таҳқиқоти бозор дар минтақа муайян карда шуда, яқдафъаина ҳамчун қисми бастаи ҷубронпулӣ пардохта мешавад) Ё кӯмаки моддӣ барои борфарорӣ/боркунӣ ва интиқоли амволи кӯчанда ба манзили нав пешниҳод мегардад. • Таъмини кафолати ҳуқуқи соҳибӣ²⁴ • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои рӯзгор (фехристи чораҳо баъдан дақиқ карда мешавад): <ul style="list-style-type: none"> ○ Пешниҳоди машваратҳои ҳуқуқӣ оид ба равандҳои хариду фурӯши амволи ғайриманқул ва роҳнамоии қадам ба қадам; ○ Пешниҳоди хизматрасониҳои риэлторӣ/кӯмак дар ҷустуҷӯи қитъаҳои замини алтернативӣ ва/ё манзил; ○ Дастгирии бақайдгирии ҷои иқомат барои ҳамаи сокинони ба қайд гирифташуда ва ғайррезидентҳо ва ҳамаи шахсони вобастаи онҳо, инчунин сокинони ба қайд гирифтанишуда; ○ Дастгирии бақайдгирии хизматрасонии коммуналӣ дар ҷойҳои нави истиқоматӣ ва/ё воқеъӣ; ○ Дастгирии дастрасӣ ба инфрасохтори иҷтимоӣ ҳангоми иваз кардани ҷои истиқомат (масалан, ҳангоми бақайдгирӣ дар мактаби нав, кӯдакостон ё дармонгоҳ); ○ Дастрасӣ (бе пул) ба омузиши касбӣ, аз ҷумла омузиши соҳаи кишоварзӣ, курсҳои компютерӣ ва ғайра (муайян карда мешавад).
	Моликоне, ки ҳуқуқҳои ба қайд гирифтанишудаашон қонунан эътироф карда мешаванд	<ul style="list-style-type: none"> • Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонун, ШЛТ-и қонунигардонидашуда ҳамчун моликони қонунӣ ҷубронпулӣ (ниг. ба боло) ҳангоми бақайдгирии ҳуқуқи моликият ба замин, инчунин дастгирии барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ мегиранд.
	Сокинони бақайдгирифташуда ва бақайдгирифтанишуда ва одамони вобаста (шахсе, ки соҳибӣ молик	<ul style="list-style-type: none"> • Онҳо ба ҷуброни иловагӣ ҳуқуқ надоранд, зеро онҳо қисми ШЛТ-и дахлдор мебошанд. • Сокинони ба қайд гирифташуда ва ба қайд гирифтанишуда ҳуқуқ доранд бо сабти соддакардашудаи ҷои иқомат дар ҷои нави истиқомат дастгирӣ шаванд.

²⁴ «Кафолати ҳуқуқи соҳибӣ» маънои онро дорад, ки шахсони кӯчондашаванда ё ҷомеаҳо ба ҷойҳои кӯчонида мешаванд, ки метавонанд онҳоро бо асосҳои қонунӣ ишғол намоянд, ки дар он ҷо аз хавфи хориҷ намудан (берун кардан) ҳифз мегарданд ва ба онҳо ҳуқуқи соҳибӣ ба дороиҳо дода мешавад, ки аз ҷиҳати фарҳангӣ барои онҳо қобили қабул мебошанд. (СИЭ 5 БЧ, банди 2).

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
	нестанд) Сокинони бақайдгирифташудаи ғайрисоҳибӣ (шахсе, ки соҳиби молик нест)	<ul style="list-style-type: none"> • Онҳо ба ҷуброни иловагӣ ҳуқуқ надоранд, зеро онҳо дар хонаҳои таъсирдида зиндагӣ намекунанд (ва аз ин рӯ, қисми ШЛТ нестанд) ва дорои манзили асосӣ дар дигар ҷой ҳастанд. • Ҳуқуқи дастгирӣ бо сабти соддакардашудаи ҷои истиқомат дар ҷои истиқомати воқеӣ ё нав
Доимӣ аз даст додани қитъаи замин (зери манзилҳо ва атрофи онҳо)	Соҳиби қонунӣ ШЛТ-и қонунӣ (пас аз бақайдгирии ҳуқуқи моликият)	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни пулӣ бо арзиши пурраи иваз ё пешниҳоди қитъаи замини алтернативии (ивазӣ) арзиши баробар ё беҳтар ва дорои хусусиятҳои баробар ё беҳтар • Таъмини кафолати ҳуқуқи моликият • Ҳама хароҷоти транзаксия, аз ҷумла андозҳои, ки аз ҷониби лоиҳа пардохт карда мешаванд
Талафоти биноҳои ғайриистикоматӣ (масалан, саройҳо, шипангҳо)	Соҳиби қонунӣ ШЛТ-и қонунӣ (пас аз бақайдгирии ҳуқуқи моликият)	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни арзиши пурраи ивазкунӣ (бе тарҳ кардани амортизатсия ва маводи ҷудошуда) • Агар ба амволи манкул таъсир расад: кӯмак дар ҷойивазкунӣ/наҷот додани амволи манкул.
Нобуд шудани дарахтони мевадиханда	Ҳар гуна ШЛТ/ ХЛТ, ки дарахтони мевадихандаро талаф доданд	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни пурраи хароҷоти иваз. Арзиши дарахтони мевадиханда аз категорияи синну соли онҳо вобаста аст ва ҳамчун арзиши умумии бозории даромади солона бо зарб ба миқдори солҳои, ки барои парвариши дарахт ба ҳосилнокии шабеҳ ва иловаи хароҷоти хариди ниҳолҳо ва маводи ибтидоӣ зарур аст, ҳисоб карда мешавад. • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ: • Таъмини ниҳолҳои дарахтони мевадиханда (ба як дарахти зарардида ду ниҳоли нав).
D. Таъсири вобаста ба маҳдуд кардани истифодаи замин дар ҳудуди МСМ (ду сценария: 1. Манъи ҳама гуна истеҳсолоти кишоварзӣ ва 2. Танҳо парвариши зироатҳои ғизоӣ манъ аст)		
Аз даст додани зироатҳо (аз ҷумла ниҳолҳои мевадиханда) ва даромад	Соҳибони заминҳои шахсӣ, деҳқонон ШЛТ-и қонунӣ (пас аз бақайдгирии ҳуқуқи моликият)	Сценария 1: Манъи тамоми истеҳсолоти кишоварзӣ <ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни тамоми зироатҳо бо арзиши пурраи ивазкунӣ дар сурати ҷамъоварӣ накардани ҳосили то эътибор пайдо кардани маҳдудиятҳои истифодаи замин дар ҳудуди МСМ. • Ҷуброни ҳамаи талафот, аз ҷумла фоидаи аз даст додашуда (бо назардошти андозҳо ва пардохтҳои пардохташаванда), ки барои тамоми давраи то бастании партовҳои саҳти маишӣ (тақрибан 10-15 соли фаъолият ва 1 соли дигар барои басташавӣ ва рекултиватсия) ҳисоб карда мешавад. • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ: <ul style="list-style-type: none"> ○ Таъмини қитъаҳои алтернативии замин, ки арзиши/ ҳосилнокии шабеҳ, ҷойгиршавии муқоисашаванда ва инфрасохтори кишоварзӣ доранд ○ Мусоидат дар дарёфти ҷои қор барои ҷойҳои қорини вобаста ба татбиқи лоиҳа (дар

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
		<p>марҳилаҳои сохтмон ва истифода)</p> <p>Сенарияи 2. Манъи танҳо парвариши зироатҳои ғизой</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни арзиши зироатҳои дар ҳудуди МСМ манъшуда бо арзиши пурраи ивазкунӣ, агар ҳосил то эътибор пайдо кардани маҳдудияти истифодаи замин дар ҳудуди МСМ ҷамъоварӣ карда нашавад. • Ҷуброни тамоми зиёнҳо, аз ҷумла фоидаи аз даст рафта, бо назардошти андозҳо ва пардохтҳои пардохтшаванда дар давраи барои азнавсозии самти озуқа ба зироатҳои ғайриозуқавӣ, инчунин тамоми корҳои кабудизоркунӣ, ки вобаста ба самти дигаргуншавӣ заруранд. • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ: <ul style="list-style-type: none"> ○ о Кӯмак ба шуғл дар ҷойҳои корӣ, ки дар робита бо татбиқи лоиҳа (дар марҳилаҳои сохтмон ва истифода) таъсис дода шудаанд.
<p>Аз даст додани даромади фаъолияти соҳибкорӣ</p>	<p>Субъектҳои соҳибкорӣ (фермерӣ) бо мақоми шахси ҳуқуқӣ</p>	<p>Сенарияи 1: Манъи тамоми истеҳсолоти кишоварзӣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ҷуброни пулии талафот дар истеҳсолоти кишоварзӣ, аз ҷумла фоидаи аз даст рафта ²⁵, • кучонидани истеҳсолот ба ҷои нав бо дастгирии раванди кучидан. <p>Сенарияи 2. Манъи парвариши зироатҳои кишоварзӣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброни пулии фоидаи аз даст додашуда (даромади соф) барои моҳҳои бекорӣ фаъолият то руёнидани зироатҳои кишоварзӣ ба парвариши зироатҳои ғайрикишоварзӣ ва аз нав барқарор гардидани фаъолият. <p>Фоидаи аз даст додашуда дар шакли фарқи байни парвариши зироатҳои озуқа ва ғайриозуқа бояд баҳодихӣ ва ба ҳисоб гирифта шавад.</p>
<p>Талафоти ҷойҳои корӣ</p>	<p>Коркунони ферма/ хизматчиёне, ки шартномаи меҳнатишон бекор карда мешавад</p>	<p>Сенарияи 1: Манъи тамоми истеҳсолоти кишоварзӣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ҷуброн барои аз кор маҳрум шудан ба андозаи се маоши миёнаи моҳона ҳангоми қатъи шартномаи меҳнатӣ (мувофиқи Кодекси меҳнат, моддаи 51). • Кӯмак дар барқарорсозии сохтори иқтисодӣ: <ul style="list-style-type: none"> ○ Мусоидат дар дарёфти ҷои кор барои ҷойҳои корӣ, ки дар робита ба татбиқи лоиҳа таъсис дода шудаанд <p>Сенарияи 2. Манъи парвариши зироатҳои кишоварзӣ</p>

²⁵ Арзёбӣ бояд ба эълומияи андоз ё дар сурати мавҷуд набудани арзиши зиндагӣ асос ёбад.

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани чуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
		<ul style="list-style-type: none"> • Чуброни музди меҳнати аз даст рафтани моҳҳои бекории тиҷорат/фаъолият (то он даме ки фаъолият аз парвариши зироатҳои кишоварзӣ ба парвариши зироатҳои ғайрикишоварзӣ равона карда шавад)
	Кормандони ғайрирасмии (мавсимии) кишоварзӣ, ки (бе шартномаи меҳнати кор мекунанд)	Сенарияи 1: Манъи тамоми истеҳсолоти кишоварзӣ
		Кӯмак дар барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ, аз ҷумла кӯмак дар дастрасӣ ба омӯзиши касбӣ, аз ҷумла малакаҳои соҳаи кишоварзӣ ё сохтмон, курсҳои компютерӣ ва ғайра.
Е. Таъсирҳо аз маҳдудиятҳои истифодаи замин дар паҳлуи роҳҳо, ки дар доираи лоиҳа сохта ё азнавсозӣ мешаванд		
Сервитути дарозмуддат	Соҳибони ҳуқуқи ё истифодабарандагони моликияти ғайридавлатӣ	Чуброн аз рӯи шартномаҳои сервитут аз рӯи меъёри муайяннамудаи арзёбии мустақил
Ғ. Таъсир ба тартиби хоҷагидорӣ дар робита ба гирифтани чуброн/чуброни даромади гумшуда дар доираи лоиҳа		
Имконияти ситонидани андоз аз даромад барои чуброни гирифташуда ва аз даст додани субсидияҳои давлатӣ, кӯмакпулиҳои иҷтимоӣ ва ғайра.	Хамаи ШЛТ, ки чуброни пулӣ мегиранд	Механизмҳои қаблан муқарраршудаи озод кардани андоз аз даромад аз чуброни гирифташуда ва пешгирии аз даст додани субсидияҳои давлатӣ/иҷтимоӣ. Агар ин имконнопазир бошад, ин хароҷот ба арзёбии талафот дохил карда мешавад ва дар доираи лоиҳа чуброн карда мешавад.
Г. Таъсир ба тарзи хоҷагидорӣ ва воситаҳои зиндагӣ дар робита ба баста шудани дастрасӣ ба партовҳо дар шаҳр ва партовгоҳ		
Аз даст додани даромад аз чамъовариҳои ғайриқонунии ашёи такрорӣ	Чамъкунандагони мустақили партовҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ (маҷмӯи индикативии тадбирҳои, ки метавонанд ба категорияҳои гуногуни чамъкунандагон вобаста ба аҳамияти таъсир ба воситаҳои зиндагии онҳо мутобиқ карда шаванд) • Шуғли расмӣ дар ширкатҳои, ки партовҳои саҳти маиширо дар партовгоҳи шаҳри Душанбе ҷудо мекунанд ва ба ин васила дастрасӣ ба чамъовариҳои партовҳо дар шароити беҳтар ва расмӣ; • Мусоидат ба шуғли корӣ дар ҷойҳои корӣ, ки вобаста ба татбиқи лоиҳа таъсис дода мешавад (ё дар иншоот/корхонаҳои мавҷуда – Корхонаи воҳиди давлатии чамъкунии партовҳо, Раёсати хоҷагии манзилию коммуналӣ, идораи манзилию коммуналӣ – дар сурати пайдо шудани ҷойҳои холии корӣ; агар дар доираи лоиҳа Корхонаи воҳиди давлатии коркарди партовҳо таъсис дода шавад, пас дар он); • Дастрасӣ ба барномаҳои шуғли аҳоли/гирифтани даромад дар шаҳри Душанбе, ки тавассути муассисаҳо ва муассисаҳои сатҳи шаҳрӣ/миллӣ (аз ҷумла ширкатҳои давлатии коммуналии шаҳр, бо ҷои кор барои занон ва мардон) таъмин карда мешаванд; • Дастрасӣ (беғул) ба омӯзиши касбӣ, аз ҷумла омӯзиши хоҷагии қишлоқ, курсҳои компютерӣ ва

Намуди талафот / таъсирот	Категорияи ШЛТ	Ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак барои барқарор кардани воситаҳои зиндагӣ
		<p>ғайра (муайян карда мешавад).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вариантҳои дигари ба расмият даровардани таҷрибаи мавҷудаи ғайриқонунии ҷамъоварӣ ва ҷудо кардани партовҳо дар ояндаи наздик ва ба таври бехатар; • Кӯмак дар гирифтани ҳуҷҷатҳои шахсӣ; • Мусоидат дар бақайдгирии ҷои истиқомат, • Машваратҳои инфиродии ҳуқуқӣ , • Мусоидат ба дастрасии ҳифзи иҷтимоӣ, тандурустӣ ва маориф; • Шаклҳои дигари дастрасии кумак (масалан, додани манзили муваққатии бепул дар шаҳри Душанбе барои шахсоне, ки ҷои истиқомати доимӣ надоранд; дохил кардани ШЛТ-ро ба барномаҳои офиятбахшӣ вобаста ба майзадагӣ).
<p>Н. Таъсир ба низоми хоҷагидорӣ хонаводаҳое, ки дар ҳолати осебпазир қарор доранд.</p>		
<p>Тартиби хоҷагидорӣ вайроншудаи ШЛТ-ҳои осебпазир</p>	<p>Хонаводаҳое, ки дар ҳолати осебпазир қарор доранд</p>	<p>Кӯмак барои барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ (ба ғайр аз ҷуброни доройҳои гумшуда):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кумаки пулӣ, ки ба музди миёнаи шашмоҳа баробар аст,²⁶ • Воҳӯриҳои инфиродӣ барои фаҳмонидани меъёрҳои мувофиқат/ҳуқуқ ба ҷуброн ва кӯмак, муқаррарот дар созишномаҳои ҷуброн ва тартиби шикоятҳо; • Мусоидат дар дарёфти ҷойҳои қорӣ вобаста ба татбиқи лоиҳа ва афзалият дар дастрасӣ ба шугли марбут ба лоиҳа (бо назардошти риояи талаботи тахассусӣ). • Маслиҳатҳои иловагии ҳуқуқӣ ва кӯмак дар бақайдгирии қитъаҳои замин ва дар раванди ба даст овардани қитъаҳои замин • Кӯмак дар хатми таълими касбӣ, аз ҷумла малакаҳои сохтмонӣ, малакаҳои кишоварзӣ, курсҳои компютерӣ ва ғайра. • Роҳнамоии ШЛТ-и осебпазир ба мақомоти мавҷудаи давлатие, ки барои таъмини амнияти иҷтимоӣ масъуланд, то ШЛТ-и осебпазир барои гирифтани имтиёзҳое, ки тибқи нақшаҳои мавҷудаи дастгирии давлатӣ ба онҳо ҳуқуқ доранд, муроҷиат намоянд. <p>Дигар кӯмаки машваратӣ ё иттилоотӣ аз ҷониби қувваҳои дохилии Лоиҳа (ГТЛ ва мушовирон оид ба кӯчонидан), мувофиқи эҳтиёҷоти инфиродии ШЛТ</p>

²⁶ Андозаи музди миёнаи меҳнат мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

7 МАШВАРАТ БО ҶОНИБҶОИ МАНФИАТДОР

7.1 Машваратҳое, ки маълумотро барои таҳияи Нақшаи кҷчонидан таъмин кардаанд

Ин лоиҳаи Нақшаи кҷчонидан дар асоси маълумоте таҳия шудааст, ки ҳангоми таҳқиқоти иҷтимоиву иқтисодии шароити ибтидоӣ барои мақсадҳои таҳияи Ҳуҷҷати пеш аз лоиҳавии идоракунии иҷтимоӣ-экологӣ (ҲПИИЭ) барои Қисмати 1 ва АТИЭ-и Қисмати 2 (васеъгардонии партовгоҳи партовҳои маишӣ) ба даст оварда шудааст. Ин таҳқиқот дарбар гирифт: мусоҳибаҳо ва машваратҳо бо КВД-и «Шаҳри ҳушманд» ва ГТЛ, мақомоти соҳавии шаҳрӣ, КВД-и «Партовгоҳи ПСМ-и ш. Душанбе», роҳбарони мақомоти худидоракунии маҳаллӣ – ҷамоати Гулистон ва деҳаи Болошаҳр (ки дар масофаи 100 м аз партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ ҷойгир аст), бо ТҶ, ки бо масъалаҳои партов ва ҳифзи муҳити зист машғуланд, инчунин пурсишҳо аз ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ ашӯи дубора истифодашаванда (занон ва мардон) дар партовгоҳ ва дар шаҳр.

7.2 Наشري иттилоот ва машварат дар доираи таҳияи Нақшаи кҷчонидан

Ҳамкориҳои созанда бо ҷонибҳои манфиатдор ва иштироки огоҳонаи ШЛТ бояд дар ҷараёни татбиқи Лоиҳа ва хариди қитъаҳои замин таъмин карда шавад. Дар ин замина, наشري саривақтии иттилооти дахлдор аҳамияти калидӣ дорад.

ГТЛ омода аст, ки ба шаҳрвандон ва ШЛТ тамоми маълумоти заруриро барои таъмини иштироки огоҳонаи онҳо пешниҳод кунад. Раванди интишори иттилоот, мулоқот бо ҷомеа ва машварат бо ШЛТ, намоёндагони мақомоти худидоракунии маҳаллӣ ва шаҳр ва дигар ҷонибҳои манфиатдор тибқи лоиҳаи Нақшаи ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор (НҲҶМ) (2025), ки дар доираи Вазифа таҳия шудааст, ташкил карда мешавад. Ин нақша ҳамкориҳои доимиро бо гурӯҳҳои ҷонибҳои манфиатдори дар лоиҳа зарардида, аз ҷумла гурӯҳҳое, ки дар ҳолати осебпазир қарор доранд, инчунин бо ШЛТ дар раванди таҳия, татбиқ ва мониторинги татбиқи Нақшаи кҷчонидан пешбинӣ мекунад.

Нақшаи кҷчонидани мазкур бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ дар сомонаи КВД «Шаҳри ҳушманд» ҳамзамон бо ошкор шудани лоиҳаи НҲҶМ ва ҲПИИЭ нашр хоҳад шуд. Нусхаҳои қоғазии Нақшаи кҷчонидан, ҲПИИЭ ва НҲҶМ дар идораи ГТЛ «Шаҳри ҳушманд» дар шаҳри Душанбе ҷойгир карда мешаванд.

Семинар дар шаҳри Душанбе барои муҳокимаи лоиҳаҳои ҲПИИЭ ва НҲҶМ ва Нақшаи кҷчонидан бо ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор гузаронида мешавад. Пас аз муҳокима ҳуҷҷатҳо нав карда мешаванд ва вариантҳои ниҳоеи онҳо бо забони англисӣ дар вебсайти ГБҶ, инчунин дар вебсайти КВД «Шаҳри ҳушманд» (ба забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ) нашр карда мешаванд.

7.3 Машварат дар доираи татбиқи Нақшаи кҷчонидан, таҳия ва татбиқи НАМ/ НЧБВЗ

Машваратҳо ҷузъи муҳими раванди таҳия ва татбиқи Схемаи кҷчонидан буда, минбаъд ба таҳия ва татбиқи НАМ ва НЧБВЗ-и алоҳида низ дахл доранд. ГТЛ дар ҳамкорӣ бо машваратчи оид ба таҳия ва татбиқи НАМ / НЧБВЗ-и инфиродӣ ва бо дастгирии мақомоти маҳаллӣ ва худидоракунии шаҳриву ҷамоатӣ масъули ташкили ва баргузори машваратҳо бо гурӯҳҳои гуногуни ШЛТ хоҳад буд (ШЛТ-ҳои кҷчонидашаванда, соҳибони қитъаҳои замин, ҷамъкунандагони ғайрирасмӣ маводи такрорӣ, соҳибони қитъаҳои наздиҳавлигӣ, хоҷагиҳои дар ҳолати осебпазир, хоҷагиҳои таҳти сарвариҳои занон, хоҷагиҳои камбизоат ва ғайра).

Дар зер маълумот оварда мешавад, ки чӣ гуна ШЛТ дар бораи марҳилаҳои гуногуни зерлоиҳа огоҳ карда мешаванд ва барои иштирок ҷалб мегарданд. Ҳарчанд марҳилаҳо асосан бетағйир боқӣ мемонанд, усулҳо ва воситаҳои муошират барои мубодилаи иттилоот ва машварат, инчунин таркиб ва нақши ШЛТ метавонанд тағйир ёбанд, ки

барои ҳар як зерлоиҳае, ки таҳияи НАМ ё НЧБВЗ-ро талаб мекунад, мушаххас карда мешаванд.

Ҷадвали баргузории машваратҳо пешакӣ бо мақомоти худидоракунии маҳаллӣ (ҷамоатҳо) мувофиқа карда мешавад.

Марҳилаҳои асосии таҳия ва татбиқи НАМ ё НЧБВЗ муайян шудаанд, ки ҳамкорӣ бо ШЛТ ва ҷонибҳои асосии манфиатдорро талаб мекунад.

- Марҳилаи омодагӣ: баргузории машваратҳои пешакӣ бо мақсади муайян намудани зарурати таҳияи НАМ ё НЧБВЗ
- Агар зарурати таҳияи НАМ ё НЧБВЗ тасдиқ гардад, пас:
  - Пешакӣ паҳн кардани маълумот
Вохӯриҳо бо шахсони зарардида ва мақомоти маҳаллӣ барои муаррифии раванди таҳияи НАМ ё НЧБВЗ, мӯҳлатҳои тадқиқот, мӯҳлатҳои кӯчонидан ва ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак; пешниҳоди механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо; шарҳи мафҳуми "санаи қатъ",
  - Иштироки ШЛТ дар тадқиқоти иҷтимоию иқтисодӣ, барӯйхатгирӣ ва тартиб додани феҳристи амволи зарардида (инвентаризатсия).
  - Санҷиши маълумоте, ки дар натиҷаи тадқиқот тавассути машваратҳои инфиродӣ ба даст омадааст.
  - Машварат бо ГТЛ ва Машваратчӣ оид ба таҳияи НАМ ё НЧБВЗ бо мақомотҳои салоҳиятдор оид ба андозаи МСМ, муқаррар кардан ва риояи маҳдудиятҳо дар доираи МСМ.
- Таҳия, ошкор ва муҳокимаи лоиҳаҳои НАМ ё НЧБВЗ:
  - Вохӯриҳо бо ШЛТ барои пешниҳоди лоиҳаҳои НАМ ё НЧБВЗ ва муҳокимаи раванди пешниҳоди ҷубронпулӣ, мӯҳлати интиқол ва ҳуқуқи гирифтани ҷуброн ва кӯмак; пешниҳоди механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо; эълони "санаи қатъ", муҳокимаи усулҳои баҳодихии амвол ва ҳисоб кардани андозаи ҷуброн, муҳокимаи намудҳои кӯмак.
- Ба итмом расонидани таҳияи НАМ ё НЧБВЗ ва нашр.
- Татбиқи НАМ ё НЧБВЗ
  - Вохӯриҳои инфиродӣ барои муҳокимаи бастаҳои ҷуброни инфиродӣ ва посух додан ба ҳама саволҳои, ки ШЛТ пешниҳод мекунад,
  - имзои шартномаҳои хариду фурӯш, пешниҳоди ҷуброн ва кӯмак ва ғайра.
- Мониторинги НАМ ё НЧБВЗ: иштироки ШЛТ дар пурсишҳо ва таҳқиқот дар доираи мониторинги дохилӣ ва беруна.
- Аудити анҷомёбии иҷрои НАМ ё НЧБВЗ: иштироки ШЛТ дар пурсишҳо ва таҳқиқот дар доираи аудити мустақил.

Илова ба ин, дар ҳама марҳилаҳо муошират бо ШЛТ, инчунин дигар ҷонибҳои манфиатдор дар доираи механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо имконпазир аст.

То ҳадди имкон, мушовирон оид ба таҳия ва татбиқи НАМ ё НЧБВЗ аз воситаҳо, аз қабили брошюраҳои иттилоотӣ, зангҳои телефонӣ, почтаи электронӣ ва барномаҳои паёмнависӣ (Масалан, WhatsApp, Telegram) истифода мебаранд ва иттилооти умумиро тавассути ВАО паҳн мекунад ва дар лавҳаҳои иттилоотии ҳукуматҳои маҳаллӣ таблиф мекунад.

8 МЕХАНИЗМИ ПЕШНИҶОД ВА БАРРАСИИ ШИКОЯТҶО

Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҷо аз рӯи Лоиҳа дар доираи ҶПИЭИ ва НҶҶМ аз соли 2025 таҳия карда мешавад. Он дар доираи Нақшаи кҷчонидан, таҳия ва татбиқи ояндаи НАМ ё НЧБВЗ татбиқ карда мешавад ва хусусиятҳои асосии он дар зер зикр шудаанд Аммо, он танҳо як сатҳи баррасии шикоятҷо пешниҳодшударо пешбинӣ мекунад ва пешниҳод мекунад, ки дар сурати норозигӣ аз қарори пешниҳодшуда ба суд муроҷиат кунад. Тибқи таҷрибаҳои беҳтарини байналмилалӣ, Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҷо оид ба масъалаҳои кҷчонидан бояд имкони бозпас гирифтани ҳамон масъаларо дар бар гирад ва онро то сатҳи баландтари қабули қарорҳо барорад.

Ҳамин тариқ, Нақшаи кҷчонидан Механизми дуқабатаи пешниҳод ва баррасии шикоятҷо оид ба масъалаҳои кҷчониданро барои баррасии осоиштаи ғайрисудӣ ва ҳалли баҳсҳо тасдиқ мекунад:

Сатҳи якуми баррасии арзу шикоятҷо:

ШЛТ метавонанд бо муроҷиат ба Корхонаи воҳиди давлатии «Шаҳри хушманд» (ва минбаъд ба ҳама гуна майдончаи сохтмони Лоиҳа, ба намояндагони гурӯҳе, ки бо таҳия ва татбиқи НАМ ё НЧБВЗ машғуланд) шикоят пешниҳод кунанд. Шикоят метавонад шахсан ё тавассути телефон, тавассути почтаи электронӣ, хаттӣ бо истифода аз варақаи шикоят, ки дар НҶҶМ пешниҳод шудааст, тавассути варақаи фикру мулоҳизаҳо дар вебсайти Корхонаи воҳиди давлатии «Шаҳри хушманд» ва ё бо дигар усулҳо пешниҳод карда шавад.

Маълумот барои тамос:

Суроға:	КВД «Шаҳри хушманд», к. М. Курбонов 25, ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон.
Телефон:	(+992 37) 227 47 45
Почтаи электронӣ:	info@dsc.tj.
Веб-платформа:	http://www.dsc.tj.

- ГТЛ (дар КВД «Шаҳри хушманд») тартиби мавҷудаи бақайдгирии шикоятҳои пешбининамудаи НҶҶМ-ро истифода мебарад. Бақайдгирӣ ва тасдиқи гирифтани ягон шикоят дар давоми се рӯзи қорӣ пас аз гирифтани он сурат мегирад.
- Кӯшиш ба харҷ дода мешавад, то масъалаи дар муроҷиат зикршуда дар сатҳи кормандони ГТЛ ва, ҳангоми зарурат, бо ҷалби пудратчии сохтмонӣ, мақоми маҳаллии худидорақунӣ, ҳуқуқшинос ё дигар кормандони ГТЛ-и «Шаҳри хушманд» ба танзим расонда шавад.
- Дар муддати 15 рӯз пас аз гирифтани муроҷиат, ГТЛ мактубро бо чораҳои пешниҳодшуда барои ба танзим даровардани масъалаҳое, ки мавзӯи муроҷиат мебошанд, таҳия мекунад (ҳангоми зарурат ин муҳлат метавонад то як моҳ ва ҳатто то 45 рӯз дароз карда шавад, ба шарте ки дар бораи ин масъала ба муроҷиаткунанда хабар дода шавад).
- ГТЛ мактуби бастанӣ мурофиаро оид ба шикоят омода мекунад, ки як нусхаи он пас аз розӣ шудан ба натиҷаҳои чорабиниҳои ҳалли масъалаҳои марбут ба шикоят бо имзои номаи дахлдор ба муроҷиаткунанда фиристода мешавад.

Сатҳи дуюми баррасии арзу шикоятҷо

- Агар ҳисоббаробарқунӣ дар сатҳи аввал ба даст наомада бошад ва шикояти ШЛТ дубора гирифта шуда бошад (ё ШЛТ аз ҳалли пешниҳодшудаи мушкилот изҳори норозигӣ карда бошад), пас шикоят ба Комиссияи муҳочират дода мешавад. Комиссия метавонад бо ташаббуси ГТЛ ё мақомоти шаҳрӣ / ноҳиявӣ / маҳаллии ҳокимият ташкил карда шавад ва метавонад маҷлисҳои худро

баргузор кунад. Ба ҳайати Комиссия намояндагони роҳбарияти ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд», шахсони масъули ГТЛ, намояндаи(ҳои) мушовири таҳия ва татбиқи НАМ ё НЧБВЗ, намояндагони мақомоти дахлдори ноҳиявии шаҳрӣ / маҳаллии ҳокимият дохил мешаванд.

- Комиссия барои қабули қарор оид ба шикоят 15 рӯз вақт дорад. Агар шикоят мураккаб бошад ва фикри коршиноси мустақили муҳоҷиратро талаб кунад, пас ГТЛ ҷалби чунин коршиносро таъмин мекунад. Агар барои кори Комиссия миёнаравӣ лозим бошад, пас ГТЛ метавонад намояндаи салоҳиятдори ТҶ ё дигар коршиноси мустақилро ҷалб кунад. Роҳҳои ҳалли баҳс аз ҷониби комиссия пешниҳод карда мешаванд, то тарафҳо тавонанд ба ҳалли мутақобилан қобили қабул бирасанд, агар имкон бошад, бидуни истифодаи механизмҳои судии ҳалли баҳс.
- Ба шахсе, ки шикоят пешниҳод кардааст, номае фиристода мешавад, ки дар он роҳҳои ҳалли масъалаҳои дар шикоят зикршуда пешниҳод мегарданд. Дар ҳолате, ки ҷонибҳо ба розигӣ даст ёбанд, пас нома оид ба анҷоми баррасии шикоят омода карда мешавад.

9 МЕХАНИЗМҲОИ ТАТБИҚ ВА БУҶЕТ

9.1 Марҳилаҳои оморасозии НАМ ва НЧБВЗ, нақшо ва вазифаҳои иштирокчиёни асосӣ

Дар зер (**Ҷадвали 6**) амалҳои татбиқи Нақшаи кҷчонидан оварда шудаанд, ҳамзамон тақсимои тахминии вазифаҳоро оид ба таъмини иҷрои талаботи Нақшаи кҷчонидан (бо назардошти зарурати таҳия ва татбиқи НАМ ё НЧБВЗ) тавсиф мекунад. Тақсимои вазифаҳо ва функсияҳо аз сохтори институтсионалӣ асос ёфтааст, ки дар замони навиштани Нақшаи кҷчонидан вуҷуд дошт. Агар сохторҳои институтсионалӣ тағйир ёбанд, пас ГТЛ ба ҷадвали зер тағйироти дахлдор ворид мекунад.

Ҷадвали 6. Тавсифи мухтасари вазифаҳо ва нақшо оид ба татбиқи Нақшаи кҷчонидан

Амал оид ба татбиқи Нақшаи кҷчонидан	Вазифаҳо ва нақшо
Муайян кардани зарурати таҳияи НАМ ё НЧБВЗ (арзёбии пешакӣ)	Арзёбии пешакӣ аз ҷониби мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ ва муҳандиси ГТЛ бо дастгирии мушовири лоиҳакашӣ (бо баромадан ба майдони дахлдор) гузаронида мешавад. Амал дар ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдори дахлдор, мақомоти ҳокимият ва ГБҶ амалӣ карда мешавад. Тасдиқи ниҳоии натиҷаҳои арзёбии пешакӣ аз ҷониби Директори ГТЛ ва корманди ваколатдори ГБҶ гузаронида мешавад.
Тадқиқоти иҷтимоӣ-иқтисодӣ, барӯйхатгирии ШЛТ, тартиб додани феҳристи объектҳои амволи таъсирдида (инвентаризатсия), арзёбии амволи таъсирдида ва дигар талафот /зарар	Агар зарурати таҳияи НАМ ё НЧБВЗ тасдиқ шуда бошад, пас барӯйхатгирӣ, тадқиқоти иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва инвентаризатсияи амвол аз ҷониби мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ ва муҳандиси ГТЛ бо дастгирии мушовирон ва дигар мақомоти дахлдор (ба монанди мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, кумитаи замини ноҳиявӣ, кумитаи идораи замини шаҳри Душанбе ва ғайра) иҷро карда мешавад. Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ, муҳандиси ГТЛ ва дигар кормандони дахлдори ГТЛ / КВД «Шаҳри хушманд» (масалан, ҳуқуқшинос) бо ШЛТ ва мақомоти маҳаллии ҳокимият ҳангоми муайян ва арзёбии молу мулк тибқи схемаи машваратҳо ҳамкорӣ мекунад (ниг.Қисми 7). Барои арзёбии молу мулк зарардида ва дигар талафот /зарарҳо, ГТЛ ширкати арзёбии иҷозатномадорро ҷалб мекунад. Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ раванд арзёбиро назорат мекунад ва ҳисоботи мушовири арзёбиро қабул мекунад (дар ҳолати зарурӣ, бо ҷалби ҳуқуқшиноси ГТЛ-и КВД «Шаҳри хушманд»).

Амал оид ба татбиқи Нақшаи кўчонидан	Вазифаҳо ва нақшо
Таҳияи лоиҳа/ҳои НАМ ё НЧБВЗ	<p>Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ барои ташкили таҳияи НАМ ё НЧБВЗ, инчунин назорат ва мониторинги фаъолияти мушовирон оид ба таҳияи НАМ ё НЧБВЗ масъул аст.</p> <p>НАМ ё НЧБВЗ аз ҷониби мушовири беруна таҳия карда мешавад (ки интиҳоб ва киро карда мешавад; вазифаи техникӣ бояд пешақӣ бо БҶ мувофиқа карда шавад). Мушовир маълумоти ибтидоии иҷтимоию иқтисодии ҷамъоваришударо таҳлил мекунад, таъсири кўчониданро арзёбӣ мекунад ва ҳамаи бахшҳои дахлдори НАМ ё НЧБВЗ-ро омода мекунад.</p> <p>Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ шарҳҳоро дар бораи лоиҳа/ҳои НАМ ё НЧБВЗ баррасӣ ва пешниҳод мекунад, бо мушовир ҳамкорӣ мекунад, то НАМ ё НЧБВЗ-ро тақмил диҳад.</p> <p>Мутахассиси БҶ шарҳҳоро дар бораи лоиҳа/ҳои НАМ ё НЧБВЗ баррасӣ ва пешниҳод мекунад.</p> <p>Мутахассиси рушди иҷтимоӣ ҷавобгӯ мебошад барои:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нашр кардани лоиҳаҳои НАМ ё НЧБВЗ дар сайти КВД «Шаҳри хушманд». • мавҷудияти лоиҳаҳои чопшудаи НАМ ё НЧБВЗ-ро дар идораи ГТЛ, инчунин мавҷудияти буклетҳо оид ба НАМ ё НЧБВЗ дар воҳидҳои маъмурӣ, ки дар он НАМ ё НЧБВЗ амалӣ карда мешавад, санҷида / таъмин мекунад.
Омода кардани версияҳои ниҳони НАМ ё НЧБВЗ, ошкор ва тасдиқи онҳо	<p>Мушовири таҳияи лоиҳаи НАМ ё НЧБВЗ, лоиҳаи НАМ ё НЧБВЗ-ро тибқи шарҳҳои ГТЛ ва БҶ, инчунин аз рӯи натиҷаҳои машваратҳо бо ШЛТ, мақомоти ноҳиявӣ ва шаҳрӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ наwsозӣ мекунад.</p> <p>ГТЛ ва БҶ наشري ниҳони НАМ ё НЧБВЗ-ро баррасӣ ва тасдиқ мекунад.</p> <p>Директори ГТЛ ва роҳбарияти КВД «Шаҳри хушманд» НАМ ё НЧБВЗ-ро тасдиқ мекунад.</p> <p>Мутахассиси рушди иҷтимоӣ ҷавобгӯ аст барои:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ нашр кардани таҳрири ниҳони НАМ ё НЧБВЗ-ро дар сайти КВД «Шаҳри хушманд». ○ Мавҷудияти лоиҳаҳои чопшуда ва таҳрири ниҳони НАМ ё НЧБВЗ-ро дар идораи ГТЛ, инчунин мавҷудияти буклетҳо оид ба НАМ ё НЧБВЗ-ро дар воҳидҳои маъмурӣ, ки дар он НАМ ё НЧБВЗ амалӣ карда мешаванд, санҷида / таъмин мекунад. <p>БҶ дар сайти худ таҳрири ниҳони НАМ ё НЧБВЗ-ро нашр мекунад.</p>
Ташкил ва ҳамоҳангсозии машваратҳо	<p>ГТЛ бо дастгирии мушовирон оид ба таҳияи НАМ ё НЧБВЗ, КВД-ҳои партовкашонӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ ва мақомоти дахлдор</p>
Дастгирии механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо	<p>Мутахассис оид ба рушди иҷтимоии ГТЛ, дигар мутахассисони дахлдори ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд», мақомоти дахлдор, мушовир оид ба муҳоҷират ва ташкилоти пудратчии сохтмон (ниг. ба фасли 8).</p>
Амалисозии НАМ ё НЧБВЗ	<p>Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ бо ҷалби дигар кормандони дахлдори ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд» (муҳандисон, ҳуқуқшиносон, молиячиён):</p> <ul style="list-style-type: none"> • барои муҳокимаи бастаҳои ҷуброни инфиродӣ масъуланд, • ба ҳама саволҳои, ки ШЛТ дошта бошанд, ҷавоб медиҳанд, • имзои шартномаҳои хариду фурӯшро назорат мекунад, • барои назорат ва ҳамоҳангсозии (бо мақомоти дахлдор, ҷонибҳои манфиатдор ва ШЛТ) мӯҳлатҳо ва пардохти ҷубронпулӣ масъуланд, то ҳамаи пардохтҳо пеш аз оғози корҳои сохтмонӣ сурат гиранд, • барои назорат ва ҳамоҳангсозии (бо мақомоти дахлдор, ҷонибҳои манфиатдор ва ШЛТ) мӯҳлатҳои расонидани кӯмак ва чорабиниҳо оид ба барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ масъуланд.
Инкишофи иқтидори институтсионалӣ	<p>Машваратчӣ аз ҷониби ГТЛ барои гузаронидани омӯзиш оид ба масъалаҳои кўчонидан, ки дар банди 9.2 пешниҳод шудааст, киро карда мешавад</p>
Мониторинги НАМ ё НЧБВЗ	<p>Мувофиқи тартиби гузаронидани мониторинг (Қисми 10):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мутахассиси рушди иҷтимоӣ барои мониторинги дохилӣ масъул аст. • Мониторинг аз ҷониби кормандони БҶ амалӣ карда мешавад.

Амал оид ба татбиқи Нақшаи кўчонидан	Вазифаҳо ва нақшо
	<ul style="list-style-type: none"> • Ҳисоботҳо оид ба мониторинг аз ҷониби роҳбарияти ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд», инчунин ГБЧ баррасӣ карда мешаванд. Агар дар қараёни сохтмон замини иловагӣ талаб карда шавад, Мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ бо ҷалби дигар кормандони дахлдори ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд» арзёбии иловагии пешакии кўчониданро анҷом медиҳад (ба амали аввал дар ин қадвал нигаред).
Аудити анҷоми иҷрои НАМ ё НЧБВЗ	Аудит аз ҷониби коршиноси мустақил оид ба муҳоҷират/барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ (аудитор) гузаронида мешавад (ниг. Бахши 10.3). Зарурати аудити НАМ ё НЧБВЗ дар машварат бо ГБЧ вобаста ба миқёси таъсире, ки бо кўчонидан алоқаманд аст, муайян карда мешавад ва дар НАМ / НЧБВЗ муайян карда мешавад.

9.2 Ташаккули иқтидори зарурӣ барои иҷрои Нақшаи кўчонидан, НАМ ва НЧБВЗ

Мутахассиси масъалаҳои иҷтимоӣ дар ҳаёти ГТЛ бояд дар масъалаҳои муҳоҷират дониш ва таҷрибаи кофӣ дошта бошад, зеро он барои муайян кардани зарурати таҳияи НАМ ё НЧБВЗ барои зерлоиҳаҳо, гузаронидани мониторинги дохилӣ ва назорат ва мониторинги фаъолияти мушовирон оид ба таҳияи НАМ ё НЧБВЗ масъул хоҳад буд. Барномаи тайёрии иловагии мутахассис оид ба масъалаҳои иҷтимоӣ дар ҳаёти ГТЛ (ҳамчунин дигар мутахассисони ГТЛ ва КВД «Шаҳри хушманд», ки дар банақшагирӣ ва гузаронидани кўчонидан иштирок мекунанд) метавонад мавзӯҳои зеринро дарбар гирад:

- Принципҳо ва тартиби ба даст овардани қитъаҳои замин (дар қонунгузориҳои миллӣ ва ГБЧ пешбинӣ шудааст);
- Ташкилотҳое, ки дар раванди ба даст овардани қитъаҳои замин ва кўчонидан иштирок мекунанд, ва вазифаҳои онҳо;
- Раванди машварат ва иштироки ҷамъиятӣ;
- Намудҳои ҷуброни пардохтшаванда, механизмҳои таъмин ва пардохти ҷуброн;
- Маҳдудсозии иқтисодӣ, навъҳои кўмак барои барқарор намудани воситаҳои зиндагӣ;
- Механизми пешниҳод ва баррасии шикоятҳо;

Мониторинг ва ҳисоботдиҳӣ дар бораи фаъолиятҳо оид ба татбиқи НАМ ё НЧБВЗ.

9.3 Бюҷет

Хароҷоти таҳияи НАМ / НЧБВЗ аз ҷониби Лоиҳа (тавассути маблағгузориҳои ГБЧ) пардохт карда мешавад ва хароҷоти татбиқи НАМ / НЧБВЗ аз ҳисоби буҷети давлатӣ, ки дар зер нишон дода шудааст, пардохт карда мешавад.

9.3.1 Таҳияи ҳуҷҷатҳо оид ба кўчонидан

Хароҷоти таҳияи НАМ ва НЧБВЗ барои зерлоиҳаҳои Қисмати 1 (агар лозим бошад) ба буҷети умумии Лоиҳа дохил карда мешавад ва аз ҳисоби маблағҳои ГБЧ маблағгузорӣ карда мешавад.

Хароҷот барои таҳияи лоиҳаи НАМ ва НЧБВЗ барои Қисмати 2 ба буҷаи Машваратчӣ оид ба таҳияи ҲПИЭИ ва АТИЭ дар миқёси маҳдуд дар асоси пешниҳоде дохил карда шуд, ки кўчонидани хеле ночизи маҷбури дар пеш аст ва таъсир танҳо ба тарзи хоҷагии ҷамъкунандагони ғайрирасмии партовҳо расонида мешавад (инвентаризатсия ва арзёбии дороиҳои таъсирдида, инчунин барӯйхатгирӣ қисми супориш нест).

Пас аз он ки мақомоти давлатӣ сарҳадҳои МСМ-ро дар атрофи партовгоҳ муқаррар мекунанд, буҷаи алоҳида тартиб додан мумкин аст, ки барои таҳияи муфассали НАМ ва НЧБВЗ, аз ҷумла гузаронидани арзёбии кадастрӣ, инвентаризатсияи амволи таъсирдида, барӯйхатгирии ШЛТ, арзёбии амвол бо ҷалби ширкати баҳодихии литсензия, гузаронидани машваратҳои дахлдор, таҳияи тадбирҳои иловагӣ оид ба барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ зарур аст. Хароҷот барои таҳияи муфассали НАМ ва НЧБВЗ ба буҷети умумии Лоиҳа дохил карда мешаванд ва аз ҳисоби маблағҳои БҶ маблағгузорӣ карда мешаванд.

Лоиҳаҳои НАМ ва НЧБВЗ барои васеъ кардани партовгоҳ ва барои зерлоиҳаҳои Қисмати 1 буҷетҳои муфассалро ҳам барои таҳия ва ҳам барои татбиқи кҷчонидан (аз ҷумла хароҷоти тахминии гузаронидани аудити беруна, хароҷоти ғайричашмдошт ва маъмурӣ) дарбар мегиранд. Ин буҷетҳо пас аз ба итмом расидани барӯйхатгирӣ, инвентаризатсия, гузаронидани тадқиқот, арзёбии амвол ташкил карда мешаванд.

9.3.2 Иҷрои раванди кҷчонидан

ГТЛ барои татбиқи НАМ ва НЧБВЗ, аз ҷумла мониторинги пардохтҳои ҷубронпулӣ, пешниҳоди дигар намудҳои кӯмак, татбиқи механизми баррасии шикоятҳо масъул аст. Маблағгузорӣ барои татбиқи НАМ ва НЧБВЗ аз ҳисоби буҷети давлатӣ, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ин муҳочират ҷудо кардааст, сурат мегирад.

Ҳоло метавон қайд кард, ки андозаи МСМ-и партовгоҳ ҳар қадар калон бошад, хароҷоти кҷчонидани аҳоли ҳамон қадар зиёд мешавад. Хароҷоти камтаринро метавон интизор шуд, ки агар МСМ-и партовгоҳ тавассути рекултиватсия ва дигар ҳалли техникӣ ҳадди ақалл кам карда шавад ва дар дохили он парвариши танҳо зироатҳои хӯроқворӣ манъ карда шавад (ниг. Сенарияҳои 1 ва 2 дар “Ҷадвали ҷубронпулӣ ва навъҳои кӯмак”).

10 МОНИТОРИНГ ВА ҲИСОБОТДИҶӢ

Ҳадафи асосии мониторинг баҳодихии чараёни татбиқи НАМ ё НЧБВЗ, натиҷаҳои бадастомада оид ба иҷрои чорабиниҳои кҷчонидан ва барқарор кардани тарзи хоҷагидорӣ, таъсири онҳо ба сатҳи зиндагии ШЛТ, дараҷаи ноил шудан ба ҳадафҳои НАК ё НЧБВЗ ва зарурати чорабиниҳои ислоҳӣ хоҳад буд.

10.1 Мониторинги дохилӣ аз ҷониби ГТЛ

Фаъолиятҳо ва нишондиҳандаҳои мушаххаси мониторинг дар доираи НАМ ё НЧБВЗ таҳия карда мешаванд. Нишондиҳандаҳои мониторинг нишондиҳандаҳои сифатӣ ва миқдорӣ, ки захираҳои сарфшуда ва натиҷаҳои бадастомадаро тавсиф мекунанд, инчунин марҳилаҳои пешниҳодшудаи арзёбии мувофиқат, давранокии мониторинг, вазифаҳо/масъулиятҳо оид ба гузаронидани мониторинг, арзёбии натиҷаҳои он ва қабули зарурати чораҳои ислоҳӣ дар ҳолати заруриро дарбар мегиранд. Нишондиҳандаҳои зерин метавонанд ҳамчун нишондиҳандаҳои мониторинг истифода шаванд:

- Амалӣ сохтани ҳадафҳои НАМ ё НЧБВЗ ва сатҳи иҷрои ҳамаи вазифаҳо, ки барои онҳо дар ин нақшаҳо захираҳо ҷудо карда шудаанд.
- Арзёбии татбиқи тадбирҳои сабуқкунанда, самаранокии онҳо ва дараҷаи мутобиқат ба талаботи қонунгузории миллӣ ва ГБҶ.
- Хароҷоти умумӣ барои татбиқи чорабиниҳои кҷчонидан ва барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ ва риояи ҷадвали истифодаи маблағҳо.
- Шумораи шартномаҳои инфиродӣ оид ба додани ҷуброн.
- Шумораи ШЛТ, ки дар давраи гузариш барои кӯмак мурочиат кардаанд ва намудҳои кӯмаки ба онҳо додашуда.

- Шумораи ШЛТ-ҳое, ки чуброни пулӣ гирифтаанд ва тарзи истифодаи маблағҳо.
- Рӯйхати ШЛТ, ки ба категорияи осебпазир дохил карда шудаанд ва намудҳои кӯмаки ба онҳо додашуда.
- Ҳисоботи коршиносоне, ки барои расонидани кӯмак ба ШЛТ оид ба барқарорсозии тартиботи хоҷагидорӣ ҷалб карда шудаанд.
- Арзёбии вазъи иҷтимоию иқтисодии ШЛТ дар муқоиса бо шароити ибтидоӣ, ки пеш аз муҳочират ё маҳдудсозии иқтисодӣ (бо тақсимои маълумот аз рӯи ҷинс ва дараҷаи осебпазирӣ) сурат гирифтааст.
- Арзёбии дараҷаи барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ / тарзи хоҷагидорӣ ШЛТ.
- Самаранокии механизми баррасӣ ва қонеъ кардани шикоятҳо:
  - Шумораи шикоятҳои қабулшуда ва ҳалшуда дар сатҳи зерлоиҳа, қисматҳо ва давомнокии давраи ҳалшавӣ.
  - Шумораи шикоятҳое, ки интизори баррасӣ ва ҳалли худро интизоранд.
  - Шумораи муроҷиатҳое, ки ба суд ирсол шудаанд, ва вақти сарфшуда барои ҳаллу фасли онҳо дар суд ва ғайра.
- Рӯзнома ва натиҷаҳои машварат бо ҷонибҳои манфиатдор, ки дар татбиқи НАМ / НЧБВЗ иштирок мекунад, аз ҷумла:
  - Протоколҳои ҷаласаҳо ва рӯйхати иштирокчиён бо имзои онҳо.

10.2 Мониторинги Лоиҳа аз ҷониби Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ

Кормандони ГБҶ инчунин мониторинги татбиқи НАМ / НЧБВЗ-ро амалӣ мекунад.

Дар сурати ошкор шудани камбудихо дар раванди татбиқ ё риоя накардани сиёсати ГБҶ, чораҳои ислоҳӣ пешниҳод карда мешаванд ва ГТЛ ҷадвал ва нақшаи амалҳоро барои татбиқи онҳо пешниҳод мекунад.

10.3 Аудити мустақили татбиқи НАМ ё НЧБВЗ

ГТЛ гузаронидани аудити берунаи мустақили иҷрои НАМ / НЧБВЗ-ро ҳадди ақал барои лоиҳаи васеъгардонии партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ ташкил менамояд, пас аз он ки пардохтҳои чубронпулӣ анҷом ёбанд, кӯчонидани воқеӣ ба итмом расад ва чорабиниҳо оид ба барқарорсозии тарзи зиндагии хоҷагидорӣ иҷро ё наздик ба анҷом бошанд. Ин аудит бояд аз ҷониби коршиноси мустақил (аудитор) оид ба кӯчонидан / барқарорсозии воситаҳои зиндагӣ гузаронида шавад.

Зарурати гузаронидани аудит барои НАМ ё НЧБВЗ дар ҳолати мушаххас бо машварати ГБҶ муайян карда мешавад, вобаста ба ҳаҷми таъсироти марбут ба кӯчонидан (ҳам муҳочирати аҳоли ва ҳам маҳдудсозии қтисодӣ).

ЗАМИМАИ 1. ШАКЛИ ПЕШАКИИ АРЗЁБИИ МУҲОЧИРАТ

Муқаддима ва дастурҳо

Арзёбии пешакии («скрининг»-и) муҳочират имкон медиҳад, ки зарурати татбиқи СИЭ 5 барои зерлоиҳои мушаххас муайян карда шавад. Дар асоси арзёбии пешакӣ қарор дар бораи зарурати таҳияи НЧБВЗ қабул карда мешавад (муҳочират аз аввал истисно карда мешавад). Тадқиқотҳои минбаъда (ҳуқуқи моликият ё истифодаи замин барои қитъаи зерлоиҳо, рӯйхатгирии шахсони таъсирдида, инвентаризатсияи амволи осебдида ва таҳқиқоти иҷтимоию иқтисодии шахсони таъсирдида) пас аз қабули қарор оид ба зарурати таҳияи нақша гузаронида мешаванд.

Арзёбии пешакӣ аз ҷониби мутахассиси рушди иҷтимоии ГТЛ ва муҳандиси ГТЛ бо дастгирии мушовири лоиҳакашӣ бо истифода аз шакли дар поён овардашуда анҷом дода мешавад. Барои гузаронидани ин арзёбӣ доштани ҳалли муфассали лоиҳа зарур аст.

Гурӯҳҳои масъули пур кардани шакл аз усулҳои зерин барои ҷамъовари маълумот истифода мебаранд (ки бояд ба ҳар як ҳолат мутобиқ гардонида шавад): мушоҳидаҳои саҳроӣ, таҳлили маълумоти дуюмдараҷа, омӯзиши лоиҳаи муфассали зерлоиҳо, рӯйхатгирии заминҳои дар ихтиёрбуда, нақшаҳо ё харитаҳо (агар мавҷуд бошанд ё аз кадастр дархост шуда бошанд); мусоҳиба бо шахсони огоҳ (калидӣ); вохӯриҳои гурӯҳӣ ва машварат бо мақомоти маҳаллӣ.

Манбаъҳои эҳтимолии маълумот: мушовири лоиҳакаш, Кумитаи давлатии заминсозӣ ва геодезӣ (шуъбаи ноҳиявии Кумита), кадастри замин, КВД-и партовкашонӣ, Хоҷагии манзилию коммуналӣ, Раёсати истифодабарии роҳҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия, маъмуриятҳои ҷамоатҳо, кумитаҳои маҳалла, аъзоҳои мӯҳтарамии ҷомеа (аз ҷумла занон), сармеъмори ноҳия.

Шакли нишондиҳандаи арзёбии пешакӣ оид ба муҳочират

Ном ва рақами зерлоиҳо (ID)	
Шакл пур карда шудааст (номҳои мутахассисон)	
Сана (рӯз, моҳ, сол)	

Намудҳои оқибатҳои кҷчонидан	Ҳа/не (танҳо 1 ҷавоб имконпазир аст)	Муваққатӣ / доимӣ (ҳарду ҷавоб имконпазир аст)	Микдор	Шарҳҳо
Гирифтани замин				
Гирифтани замин барои зерлоиҳа зарур аст?			гектар	
Ягон ҳуқуқи истифода дар ин замин вучуд дорад?				
Мавқеи моликияти замин маълум аст?				
Шахсоне ҳастанд, ки соҳиби ҳуқуқи муайян ё имкони даъво ба замин, ки истифода мебаранд, набошанд?				
Истифодаи мавқеи кунунии замин, ки мусодира мешавад, маълум аст?				
Аз даст додани замини тиҷоратӣ (масоҳати тахминии он)?			гектар	
Аз даст додани манзил ва майдони истикоматӣ (масоҳати тахминӣ)?			гектар	
Истифодабарандагони осебпазир замин ²⁷ , ки аз гирифтани замин зарар дидаанд, маълуманд?				
Талафоти зироат, дарахтони мевадиханда ва дигар маҳсулоти кишоварзӣ				
Лоиҳа ба талафоти муваққатӣ ё доимии зироат оварда мерасонад?				
Лоиҳа ба талафоти муваққатӣ ё доимии дарахтони мевадиханда оварда мерасонад?				
Лоиҳа боиси талафоти муваққатӣ ё доимии дигар маҳсулоти кишоварзӣ мегардад? (аниқ кунед)				
ШЛТ-и осебпазир аз талафоти маҳсулоти кишоварзӣ зарар намебинанд?				
Аз даст додани манбаъҳои даромад ё воситаҳои зиндагӣ				
Лоиҳа дастрасии одамонро ба тиҷорат ё корхонаҳои худ коҳиш медиҳад?				
Лоиҳа дастрасии мардумро ба дигар сарчашмаҳои даромад ё воситаҳои зиндагӣ коҳиш медиҳад?				
ШЛТ-ҳои осебпазир аз гум шудани дастрасӣ ба дороиҳои истехсолӣ зарар мебинанд?				
Дастрасӣ ба хидматҳои ҷамъиятӣ ва захираҳои давлатӣ ё коммуналӣ				
Лоиҳа ба дастрасии оби нӯшоки таъсир мерасонад?				

²⁷ Шахсоне, ки дар сатҳи камбизоатӣ қарор доранд, безаминанд, пиронсолон, занону кӯдакон, ақаллиятҳои этники ё дигар шахсони кҷчонидашуда, ки мумкин аст аз ҷониби қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҷуброни замин Ҳимоя наёбанд.

Намудҳои оқибатҳои кўчонидан	Ҳа/не (танҳо 1 ҷавоб имконпазир аст)	Муваққатӣ / доимӣ (ҳарду ҷавоб имконпазир аст)	Миқдор	Шарҳҳо
Лоиҳа ба дастрасии муассисаҳои таълимӣ таъсир мерасонад?				
Лоиҳа ба дастрасии муассисаҳои тиббӣ таъсир мерасонад?				
Лоиҳа ба дастрасии нерӯи барқ таъсир мерасонад?				
Лоиҳа ба дастрасии хизматрасонии коммуналӣ ё захираҳо таъсир мерасонад?				
Лоиҳа ба дастрасии дигар хизматҳои ҷамъиятӣ ё захираҳо таъсир мерасонад?				
ШЛТ-ҳои осебпазир аз кам шудани дастрасӣ ба хизматҳои ҷамъиятӣ зарар мебинанд?				

Хулосаи мухтасар:

Оё НАМ/НЧБВЗ талаб карда мешавад? Бале / Не

Далели мухтасар: _____